

Jaarstukken 2018

Gemeente Langedijk

Behorende bij onze
verklaring d.d.
28-06-2019

astrium
overheidsaccountants b.v.

Inhoudsopgave

Inleiding	6
Jaarrekening in één oogopslag	12
Lasten	13
Baten	18
Rekeningresultaat	20
Reservepositie	21
Lokale lastendruk	22
Jaarverslag	23
Programmaverantwoording	24
Besturen en burgers	25
Veiligheid	31
Economie	38
Onderwijs	45
Cultuur	51
Ruimtelijke ordening	57
Milieu	64
Sociaal domein	70
Openbare ruimte	84
Algemene dekkingsmiddelen	95
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	96
Vennootschapsbelasting	101
Onvoorzien	102
Paragrafen	103

Lokale heffingen	104
Inleiding	104
Berekeningen kostendekkendheid en toerekening overhead	112
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	114
Onderhoud kapitaalgoederen	126
Financiering	129
Bedrijfsvoering	137
Overzicht kosten van overhead	141
Informatiebeveiliging	146
Verbonden partijen	149
Inleiding	150
Grondbeleid	178
Niet uit de balans blijkende verplichtingen	192
Jaarrekening	193
Baten en lasten per programma	194
Overzicht baten en lasten per programma	195
Toelichting baten en lasten per programma	200
Analyse afwijkingen	201
Aanwending onvoorzien	205
Incidentele baten en lasten	206
Incidentele en structurele mutaties reserves	209
Informatie Wet normering topinkomens	211
Balans	213
Balans per 31 december 2018	214

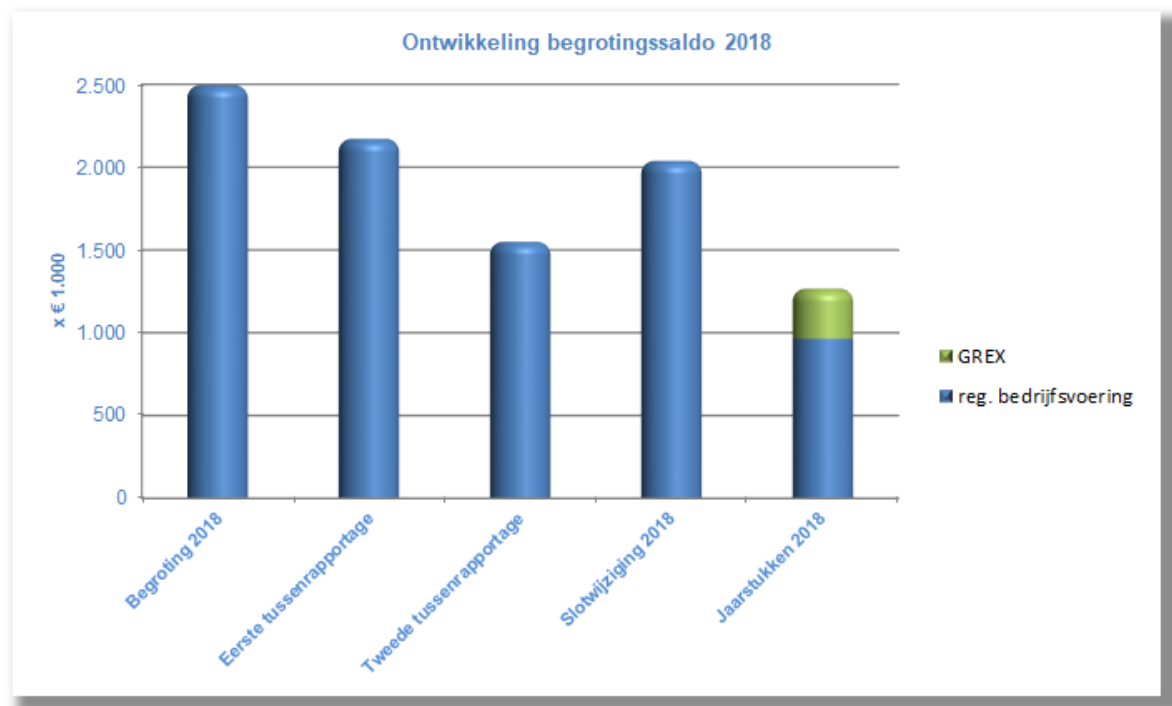
Balans	215
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	217
Toelichting op de balans	221
Vaste activa	222
Immateriële vaste activa	223
Materiële vaste activa	224
Financiële vaste activa	227
Vlottende activa	228
Vorraden	229
Uitzettingen < 1 jaar	231
Liquide middelen	232
Overlopende activa	233
Vaste passiva	235
Eigen vermogen	236
Voorzieningen	246
Vaste schulden	251
Vlottende passiva	252
Netto vlottende schuld < 1 jaar	253
Overlopende passiva	254
Waarborgen en garanties	256
Toelichting op de investeringen	258
Analyse begrotingsafwijkingen en -rechtmatigheid	265
Overzicht analyse begrotingsafwijkingen	266
Toelichting analyse begrotingsafwijkingen	269

Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa)	270
Gerealiseerde baten en lasten per taakveld	272

Inleiding

Jaarstukken 2018 in vogelvlucht

Financieel: ontwikkeling begrotingssaldo 2018

A. Begroting 2018

Na jaren van krapte was er in de Programmabegroting 2018 weer financiële ruimte voor nieuw beleid. De beschikbare middelen werden ingezet voor de ontwikkeling van de leefomgeving en leefomstandigheden binnen de gemeente. Zo werd bijvoorbeeld gekozen voor gefaseerde verhoging van het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte, verdere ontwikkeling van de waterrijke omgeving van Langedijk en de ontwikkeling van een nieuwe economische visie. Daarnaast werden ook middelen beschikbaar gesteld ter bevordering van het gevoel van veiligheid, cultuur binnen het onderwijs, het opstellen van een sportnota en burgerinitiatieven. Doel was na jaren van voorzichtigheid met name de inwoners mee te laten profiteren van de gunstige vooruitzichten.

B. Eerste tussenrapportage 2018

De eerste tussenrapportage van 2018 was een actualisatie van de budgetten van 2018 en bevatte slechts autonome ontwikkelingen die per saldo € 323.000 extra lasten voor de exploitatie opleverden.

C. Tweede tussenrapportage 2018

De tweede actualisatie van de budgetten van 2018 leverde een nadeel op van € 622.000. Een belangrijke oorzaak hiervan was het in één keer ten laste van de exploitatie brengen van investeringsbedragen kleiner dan € 50.000 conform de nieuwe nota activabeleid. Deze actie levert overigens vanaf 2019 een structureel voordeel op de kapitaallasten op.

D. Slotwijziging 2018

De Slotwijziging is de laatste mogelijkheid van het jaar om de begroting van het lopende boekjaar bij te stellen. Na de mutaties uit de Slotwijziging 2018 bedroeg het begrotingssaldo 2018 € 2.038.000 voordelig, waarbij de totale bijstelling € 488.000 positief was. Een belangrijke reden van dit positieve saldo in de Slotwijziging 2018 was de lage rentestand die € 240.000 besparing opleverde.

D. Jaarstukken 2018

De nu voorliggende Jaarstukken 2018 sluiten met een voordelig saldo van € 1.265.533, een nadelige afwijking van € 772.000 ten opzichte van het saldo uit de Slotwijziging 2018. Dit saldo kan in 2 stukken verdeeld worden: het saldo uit grondexploitaties en het saldo uit reguliere bedrijfsvoering. Het saldo vanuit de grondexploitaties bedraagt €667.880, waarvan € 303.000 als gevolg van afboeking verliesvoorzieningen en winstneming. Dit saldo was pas vast te stellen na het afsluiten van de administratie en kon daardoor nog niet in de Slotwijziging 2018 bepaald worden. Voor een nadere toelichting op dit saldo verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid. De reguliere bedrijfsvoering is afgesloten met een voordelig saldo van € 963.000, een verschil van € 1.075.000 negatief ten opzichte van het bij de Slotwijziging 2018 verwachte saldo. Dit nadeel zit voornamelijk op het programma sociaal domein, een programma waar diverse opneinderegelingen in verwerkt zitten. Dat hier een tekort is ontstaan, is niet alleen een issue dat in Langedijk speelt. Het zal u niet ontgaan zijn dat dit een landelijk probleem is, waar vrijwel iedere gemeente tegenaan loopt. Een uitgebreide uitleg treft u aan binnen het desbetreffende programma.

Algemene uitkering

Gemeenten ontvangen geld van de Rijksoverheid uit het gemeentefonds, de zogenaamde Algemene Uitkering. De Algemene Uitkering is de belangrijkste inkomstenbron voor gemeenten. Hiermee betalen zij een deel van hun uitgaven. Hoeveel geld een gemeente uit het gemeentefonds krijgt, hangt af van de individuele kenmerken van de gemeente en de belastingcapaciteit. Gemeenten mogen zelf bepalen waar ze het geld van de Algemene Uitkering aan besteden. De omvang van het gemeentefonds is gekoppeld aan de Rijksuitgaven. Als het Rijk meer uitgaven doet, stijgt de omvang van het gemeentefonds en als de Rijksuitgaven dalen, verlaagt dit het gemeentefonds. Dit wordt ook wel de systematiek van 'samen de trap op en samen de trap af' genoemd.

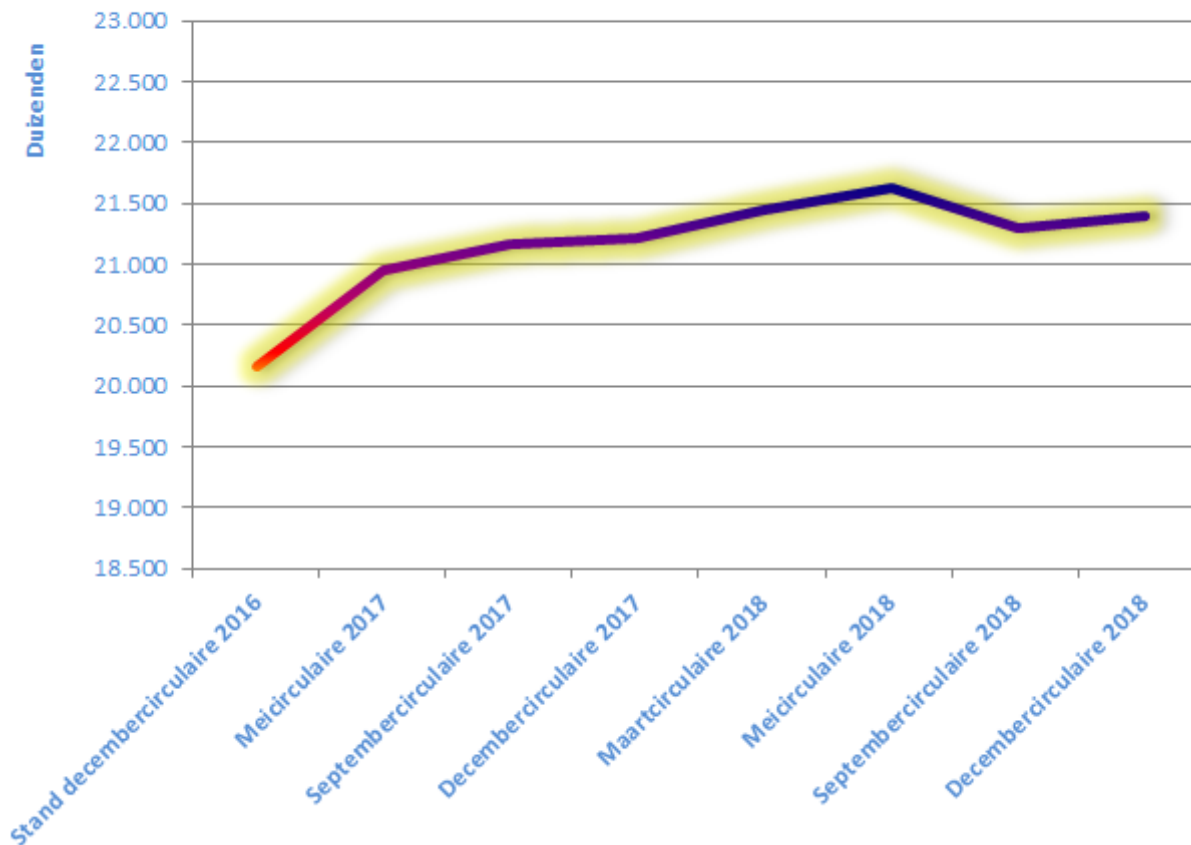
In 2018 zijn enkele grote ontwikkelingen behandeld in de circulaire van de Algemene Uitkering. Zo verscheen er in 2018 na jaren weer een maartcirculaire. Deze circulaire was een uitwerking van het Regeerakkoord en de programmastart van het interbestuurlijk programma (IBP). Vanwege dit IBP en de daaruit voortvloeiende maatschappelijke doelstellingen werd het accres fors verhoogd. Dit effect komt vanaf 2019 in de algemene uitkering tot uitdrukking. Een andere belangrijke ontwikkeling die in de meicirculaire 2018 is beschreven, is de overgang van vrijwel de gehele integratie uitkering sociaal domein naar de Algemene Uitkering. Ook dit vindt met ingang van 2019 plaats.

Er was kortom veel nieuws binnen de Algemene Uitkering in 2018, alleen zijn de effecten pas zichtbaar vanaf begrotingsjaar 2019.

Hoewel er in de circulaire niet over wordt gecommuniceerd, waarschuwen deskundigen voor een flinke onderuitputting over 2018. In de septembercirculaire 2018 was van de onderuitputting al een voorbode zichtbaar en in de Najaarsnota 2018 werd dit nog duidelijker: het Rijk had ten opzichte van de stand uit de Miljoenennota € 1,1 miljard minder besteed dan begroot was. Het effect op het Gemeentefonds wordt geschat op circa € 100 miljoen 'samen de trap af'. Voor de gemeente Langedijk komt dat neer op een nadeel van ongeveer € 120.000. Dit zal in de meicirculaire 2019 verrekend worden en is niet meegenomen in de exploitatie van de jaarrekening 2018. Conform de regelgeving is er in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een risico opgenomen voor dit bedrag.

In onderstaande grafiek ziet u de ontwikkeling van de Algemene Uitkering (exclusief deelfonds sociaal domein) gedurende het begrotingsjaar 2018.

Verloop Algemene Uitkering 2018

Bestuurlijk

Fusietraject

Nadat eind 2017 in Langedijk het besluit al was gevallen, ging begin 2018 ook de raad van Heerhugowaard akkoord met een onderzoek 'naar de uitgangssituatie, de gewenste vorm en de incidentele financiële gevolgen van een ambtelijke fusie-organisatie van de gemeenten Heerhugowaard en Langedijk'. Daarmee ging de verkennende fase van start. Bureau Berenschot werd gevraagd een businesscase op te stellen die tot verdere besluitvorming moest leiden. Uitgangspunten hierbij waren:

- kwetsbaarheid verkleinen;
- kwaliteit verhogen;
- bestuurskracht in de regio versterken.

In de tussentijd is er niet stilgezeten: er werd intern een stuurgroep (Ambtelijke) Fusie ingesteld en de eerste werkgroepen (ICT, HRM en Huisvesting) zagen het licht. Extern is een informatieavond ambtelijke fusie georganiseerd met als doel de inwoners te informeren over de gevolgen van een ambtelijke fusie.

Op 11 juli presenteerde Bureau Berenschot het Haalbaarheidsrapport tijdens een openbare politiek-bestuurlijke avond. De conclusie van het rapport luidt dat ambtelijke fusie haalbaar is. Wel is door de huidige, intensieve samenwerking al veel winst behaald, waardoor een ambtelijke fusie minder meerwaarde oplevert dan verwacht en doelstellingen niet automatisch worden behaald. Voor het versterken van de bestuurskracht en de positie in de regio is meer nodig, aldus de onderzoekers. Beide gemeenteraden van Heerhugowaard en Langedijk besloten vervolgens op 18 september dat ambtelijke fusie haalbaar is en het college opdracht te geven te starten met fase 2, het maken van een bedrijfsplan. Daarnaast werd in beide gemeenteraden besloten om het college tevens opdracht te geven onderzoek te doen naar een bestuurlijke fusie. In Langedijk is dit punt geamendeerd naar het opstellen van een bedrijfsplan van een bestuurlijke fusie. In Heerhugowaard werd per motie aangedrongen op een breder onderzoek naar de bestuurlijke fusie, eventueel vergezeld van een concept-herindelingsontwerp.

Terwijl de voorbereidingen voor een ambtelijke fusie verder gingen, werd een rapportage gemaakt van de resultaten van een bedrijfsplan ambtelijke fusie en bedrijfsplan bestuurlijke fusie. Naar aanleiding van dit rapport concludeerden de beide colleges van Langedijk en Heerhugowaard eind november dat een bestuurlijke fusie meerwaarde heeft voor de inwoners en ondernemers van Langedijk. Op dinsdag 18 december sprak de gemeenteraad van Langedijk de intentie uit een bestuurlijke fusie aan te gaan met de gemeente Heerhugowaard. Ook de raad van Heerhugowaard besloot die avond over bestuurlijke fusie met Langedijk. Het besluit werd daar unaniem aangenomen.

Gemeenteraadsverkiezingen

In maart 2018 zijn de gemeenteraadsverkiezingen gehouden. Er is druk onderhandeld met als resultaat een nieuwe coalitie van 5 partijen. Dorpsbelang Langedijk, VVD, Hart voor Langedijk/D66, ChristenUnie en PvdA hebben gezamenlijk het collegeprogramma 'De vaart in Langedijk' opgesteld. In dit collegeprogramma staan de plannen en afspraken voor de bestuursperiode 2018-2022. Het collegeprogramma is dynamisch. De doelen en uitgangspunten

staan vast, maar de manier waarop deze worden gerealiseerd, ligt open. Er is nadrukkelijk ruimte voor initiatieven van anderen, samenwerking met strategische partners en inbreng van de gemeenteraad. De gemeenteraad heeft tegelijkertijd een agenda opgesteld over onderwerpen die raadsbreed als belangrijk en/of urgent worden beschouwd. Het college zal daarover de dialoog met de raad aangaan.

Ontwikkeling begrotingssaldo per programma

Hieronder treft u een tabel aan met daarin de ontwikkeling van het begrotingssaldo gedurende het jaar 2018 per programma.

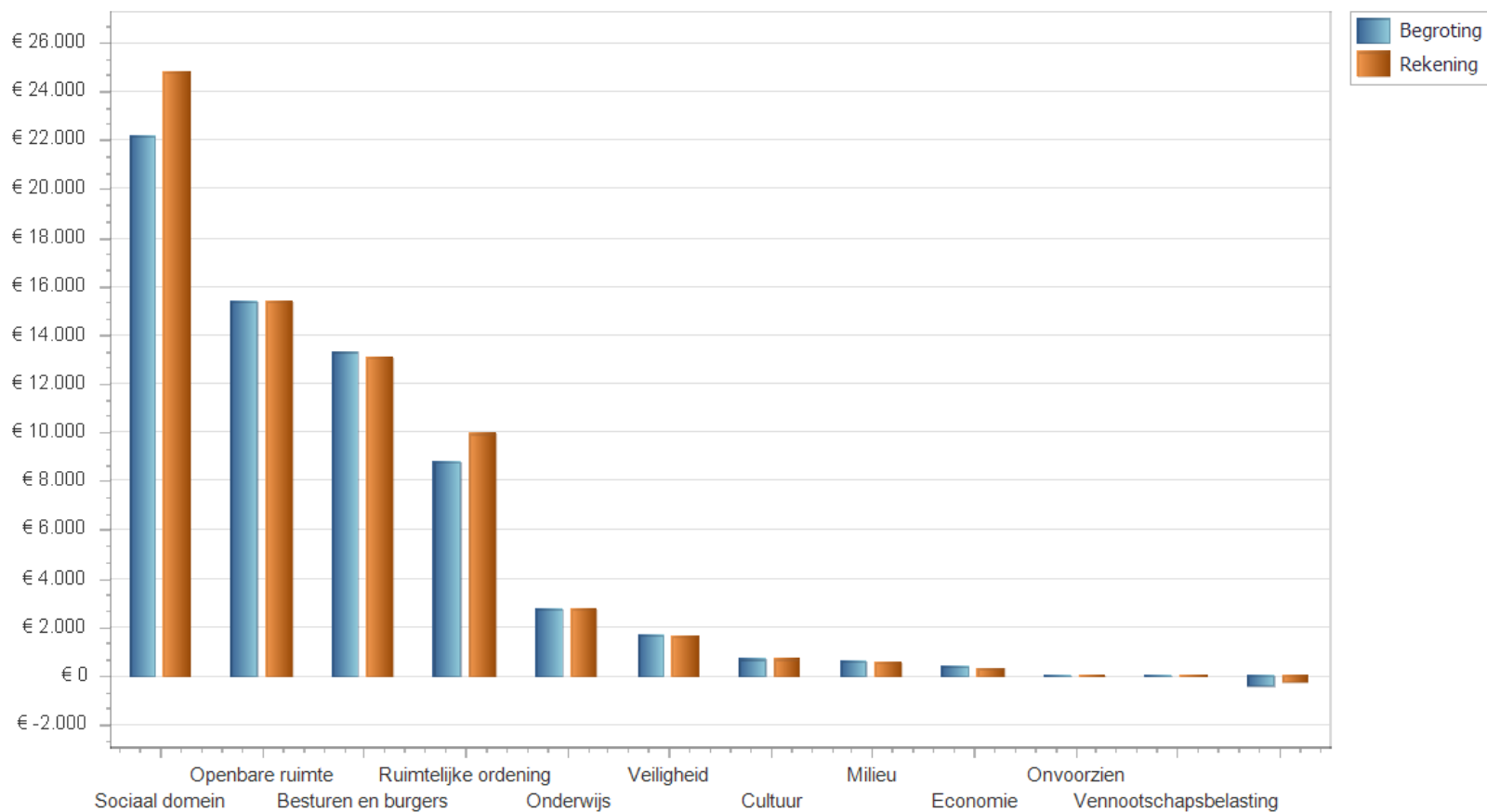
Programma	PB2018	SW 2017	TR1 2018	TR2 2018	SW 2018	Actueel	Realisatie	Vershil
Besturen en burgers	9.080	0	-83	137	530	9.664	10.006	342
Veiligheid	1.591	0	0	12	35	1.638	1.614	-25
Economie	289	0	0	0	0	289	295	6
Onderwijs	1.948	0	49	5	-54	1.949	1.987	38
Cultuur	726	0	-14	-39	-40	633	635	2
Ruimtelijke ordening	522	0	-7	-31	40	523	-126	-649
Milieu	488	0	31	79	0	599	510	-89
Sociaal domein	17.226	0	-1.165	526	-86	16.501	18.442	1.941
Openbare ruimte	5.849	0	-79	-25	69	5.812	5.066	-746
Algemene dekkingsmiddelen	-40.263	0	1.540	-41	-883	-39.645	-39.693	-49
Onvoorzien	50	0	50	0	-100	0	0	0
Totaal	-2.494	0	323	622	-488	-2.037	-1.266	772
	V	N	N	N	V	V	V	N

Jaarrekening in één oogopslag

Lasten

De lasten zijn per programma weergegeven, exclusief de mutaties in de reserves.

Gerealiseerde lasten (x € 1.000)	begroting	%	rekening	%
Besturen en burgers	13.309	20%	13.066	19%
Veiligheid	1.688	3%	1.620	2%
Economie	349	1%	330	0%
Onderwijs	2.708	4%	2.705	4%
Cultuur	678	1%	661	1%
Ruimtelijke ordening	8.754	13%	9.935	14%
Milieu	599	1%	511	1%
Sociaal domein	22.150	34%	24.777	36%
Openbare ruimte	15.362	24%	15.369	22%
Algemene dekkingsmiddelen	-403	-1%	-223	0%
Onvoorzien	0	0%	0	0%
Vennootschapsbelasting	0	0%	0	0%
Totale lasten	65.194	100%	68.750	100%

De meeste kosten worden gemaakt in het programma Sociaal domein, € 24,8 miljoen:

- inkomensregelingen € 5,4 miljoen
- samenkracht en burgerparticipatie € 4,3 miljoen
- maatwerkdienstverlening 18- € 5 miljoen
- maatwerkdienstverlening 18+ € 2,6 miljoen
- arbeids- en begeleide participatie € 3,2 miljoen
- geëscaleerde zorg € 1,4 miljoen
- maatwerkvoorzieningen Wmo € 1,8 miljoen
- overige € 1,1 miljoen

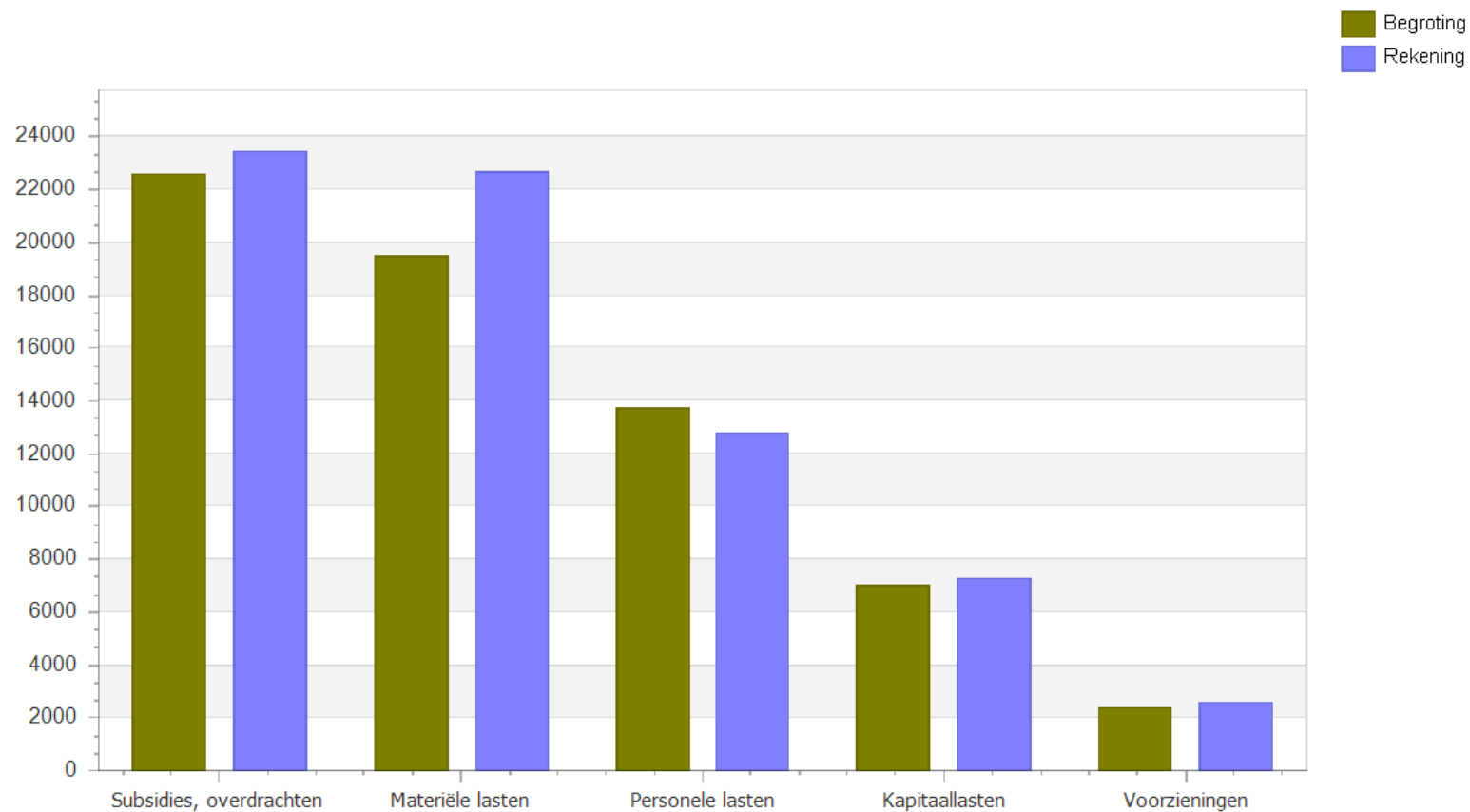
Ook het programma Openbare ruimte legt een groot beslag op het budget, € 15,4 miljoen:

- riolering € 4,1 miljoen
- verkeer en vervoer € 3,1 miljoen

- openbaar groen € 2,5 miljoen
- afval € 2,5 miljoen
- overige € 3,2 miljoen

Het programma Besturen en burgers bestaat voor ruim € 10 miljoen uit kosten gemaakt voor de ondersteuning van de organisatie (overhead).

Lasten naar soort

Gerealiseerde lasten (x € 1.000)	begroting	%	rekening	%
Subsidies, overdrachten	22.565	35%	23.419	34%
Materiële lasten	19.511	30%	22.644	33%
Personele lasten	13.745	21%	12.803	19%
Kapitaallasten	7.008	11%	7.269	11%
Voorzieningen	2.365	4%	2.615	4%
Totale lasten	65.194	100%	68.750	100%

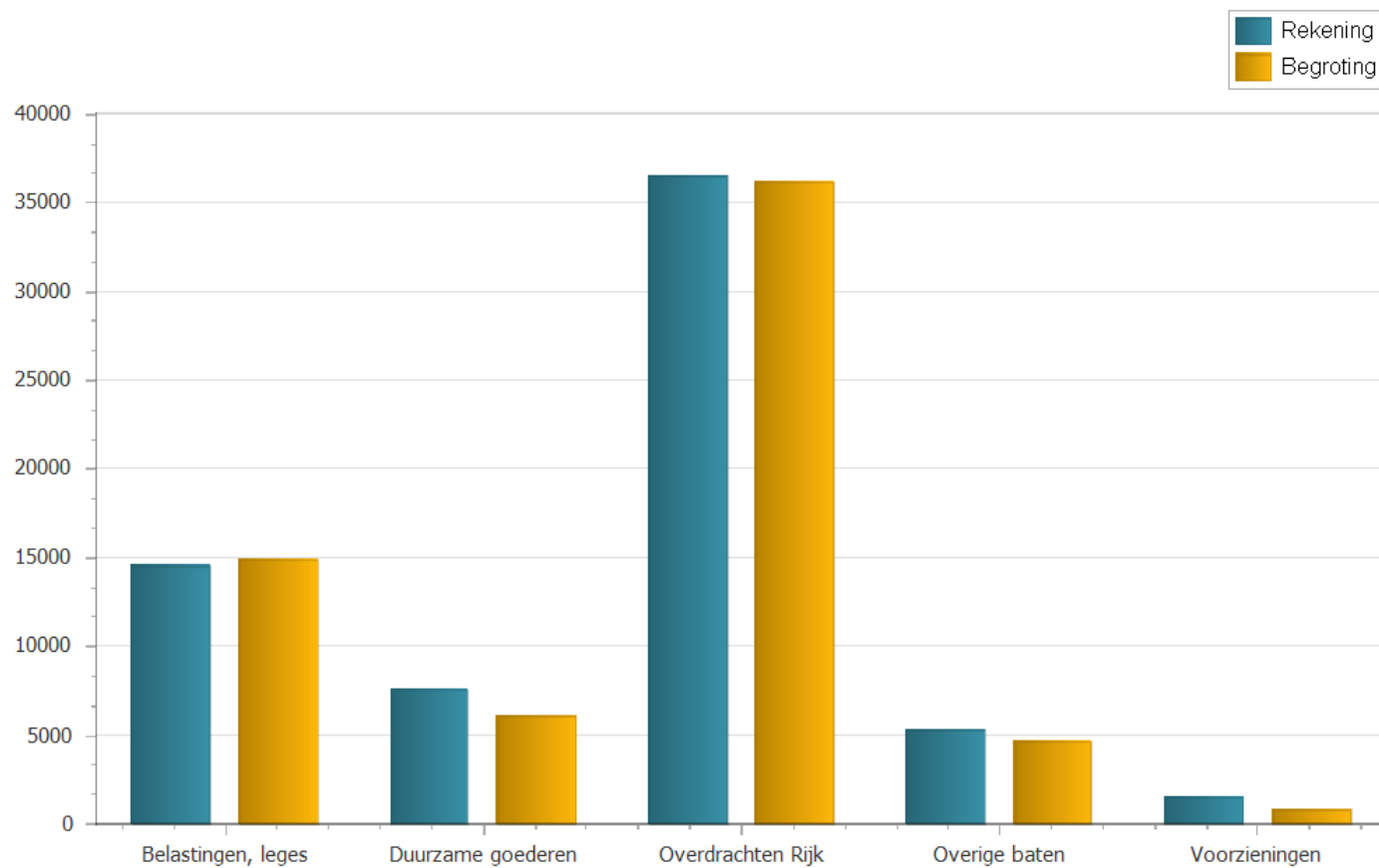
De subsidies en overdrachten bestaan uit inkoop sociaal domein (€ 9,8 miljoen), inkomensregelingen (€ 5,4 miljoen), participatie (€ 2,8 miljoen), crisisbeheersing en brandweer (€ 1,4 miljoen), sport (€ 0,9 miljoen), gezondheidszorg (€ 0,9 miljoen) en overige (€ 2,2 miljoen).

De materiële lasten bestaan uit kosten bouw- en woonrijp maken grondexploitaties (€ 6,3 miljoen), maatwerkdienstverlening 18- (€1,1 miljoen), onderhoud openbaar groen (€ 1 miljoen), overhead (€ 3,4 miljoen), onderhoud wegen e.d. (€ 2,5 miljoen), afval (€ 1,6 miljoen), participatie (€ 1,1 miljoen) en overige (€ 5,6 miljoen)

De personele lasten betreffen voornamelijk de salarissen en sociale lasten van de raad, het college van Burgemeester en wethouders en het ambtelijk apparaat.

Baten

De baten zijn weergegeven exclusief de mutaties in de reserves.

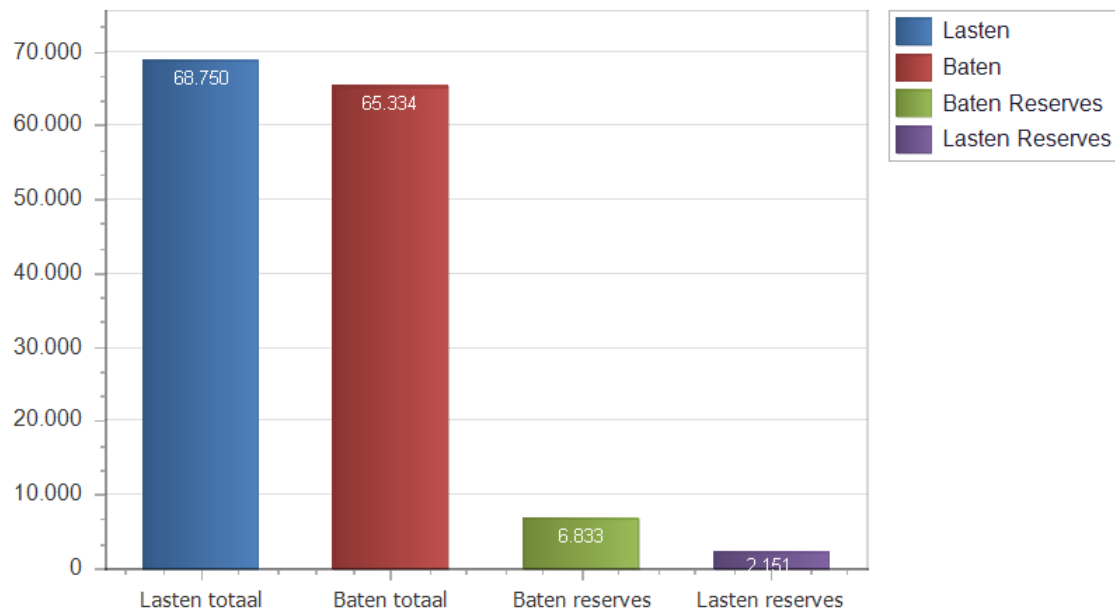
Realisatie baten(x € 1.000)	begroting	%	rekening	%
Overdrachten Rijk	36.113	58%	36.443	56%
Belastingen, leges	14.880	24%	14.562	22%
Duurzame goederen	6.131	10%	7.566	12%
Overige baten	4.621	7%	5.334	8%
Voorzieningen	770	1%	1.429	2%
Totale inkomsten	62.515	100%	65.334	100%

Het Rijk heeft ruim € 36 miljoen bijgedragen aan de exploitatie 2018, waarvan voor de Participatiewet € 4,5 miljoen, voor het Sociaal domein € 10,2 miljoen en uit het gemeentefonds € 21,4 miljoen.

Aan belastingen is in totaal € 14,5 miljoen ontvangen:

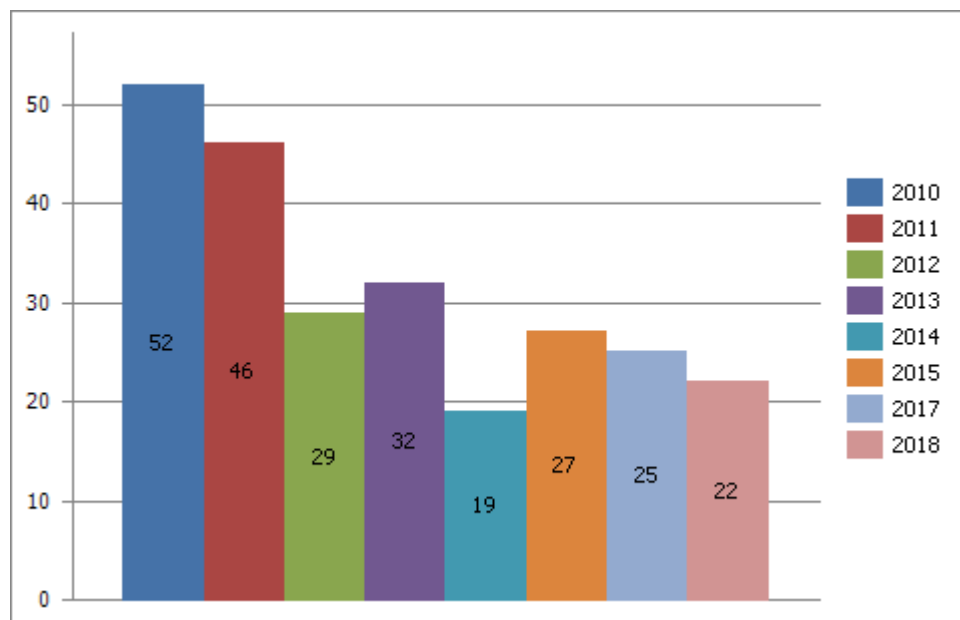
- OZB € 4,8 miljoen
- Bouwleges e.d. € 0,8 miljoen
- Afvalstoffenheffing € 2,5 miljoen
- precariorechten € 1,7 miljoen
- Rioolrechten € 3,9 miljoen
- overig rechten en leges (Burgerzaken, begraafrechten e.d.) € 0,9 miljoen

Rekeningresultaat

Gerealiseerd resultaat (x € 1.000)	lasten	baten
Gerealiseerde baten en lasten	68.750	65.334
Mutaties reserves	2.151	6.833
Positief rekeningresultaat	1.266	
Totaal 2018	72.167	72.167

Reservepositie

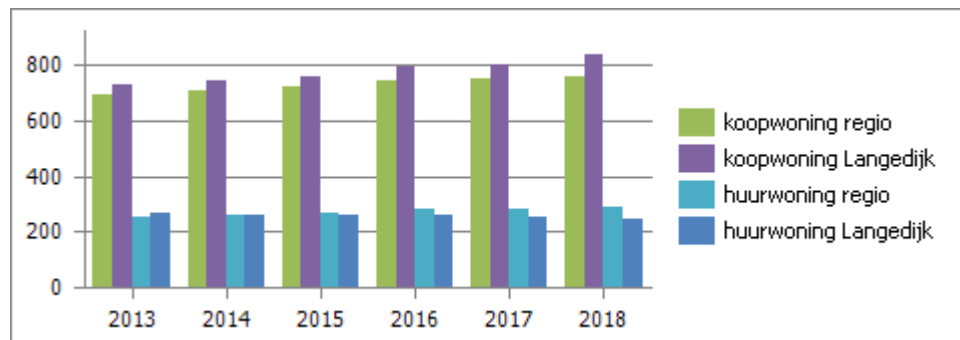
Ten opzichte van de Jaarstukken 2017 is de omvang van het eigen vermogen afgenomen met ruim € 3 miljoen.

De belangrijkste mutaties zijn het resultaat over 2018 (+ € 1,3 miljoen), dekking extra kapitaallasten i.v.m. aanpassing rentepercentage (- € 1 miljoen), dekking kapitaallasten onderwijshuisvesting (- € 0,4 miljoen), de opbrengst uit verkoop v.m. gemeentehuis in Sint Pancras (+ € 0,4 miljoen), dekking van het nadelig resultaat op programma Sociaal domein (- € 0,6 miljoen) en de dekking van de afwaardering van het gemeentehuis (- € 2,2 miljoen).

Lokale lastendruk

De lokale lastendruk (belastingtarieven) voor inwoners met een koopwoning ligt in de gemeente Langedijk iets boven het gemiddelde in de regio. De lokale lastendruk voor inwoners met een huurwoning ligt in de gemeente Langedijk iets onder het gemiddelde in de regio.

jaar	koopwoning		huurwoning	
	regio	Langedijk	regio	Langedijk
2013	696	727	256	271
2014	706	741	258	263
2015	720	759	268	263
2016	747	792	281	263
2017	753	803	283	251
2018	757	841	286	247

Jaarverslag

Behorende bij onze
verklaring d.d.
28-06-2019

Programmaverantwoording

Behorende bij onze
verklaring d.d.
28-06-2019

Besturen en burgers

Inleiding

In dit programma zijn de taakvelden bestuur, burgerzaken en de ondersteuning van de organisatie opgenomen. Dit programma volgt daarmee de in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) voorgeschreven uniforme indeling.

Bestuurlijke toekomst

De gemeenteraad heeft het rapport over het haalbaarheidsonderzoek ambtelijke fusie Heerhugowaard op 18 september 2018 vastgesteld. De conclusie daarbij is dat een ambtelijke fusie tussen Langedijk en Heerhugowaard haalbaar is en hiermee fase I van het proces naar een ambtelijke fusie is afgesloten. De gemeenteraad heeft vervolgens het college opdracht gegeven om te starten met fase II van het proces van de ambtelijke fusie: het opstellen van een bedrijfsplan en tevens onderzoek te doen naar een bestuurlijke fusie.

Op 18 december 2018 hebben de gemeenteraden van zowel Langedijk als Heerhugowaard de intentie uitgesproken een bestuurlijke fusie aan te gaan. Beide raden hebben besloten de ambtelijke fusie verder uit te werken als voorbereiding op de bestuurlijke fusie. Tevens is aan het college de opdracht gegeven om de Arhi-procedure, een procedure gebaseerd op de wet Algemene regels herindeling, voor te bereiden. Het doel is om over te gaan tot een herindeling met de gemeente Heerhugowaard per 1 januari 2022. Het college heeft de opdracht gekregen om een herindelingsontwerp vorm te geven en ter besluitvorming aan de raad voor te leggen rond de zomer 2019.

Doelstelling

Doel		Innovatieve, robuuste en efficiënte ambtelijke organisatie
Taakveld / Product		Bestuur Ondersteuning ambtelijke organisatie
Wat wil de gemeente bereiken		Toelichting
Opstellen contouren samenwerking	●	Haalbaarheidsonderzoek ambtelijke fusie is vastgesteld
Opstellen van een inrichtingsplan	●	bedrijfsplan voor inrichting ambtelijke fusie is in de maak

Indicatoren

Indicator	uitleg indicator	beschikbaar	streefgetal	gerealiseerde	toelichting
		periode	begroting '18	waarde	
Formatie	Aantal fte's per 1.000 inwoners.	2018	5,68	6,28	
Bezetting	Aantal fte's per 1.000 inwoners.	2018	5,24	5,43	
Apparaatskosten	Bedrag per inwoner.	2018	€ 503	€ 648	
Externe inhuur	Kosten als percentage van de totale loonsom	2018	Max. 10 %	34,9 %	Voor toelichting zie de paragraaf Bedrijfsvoering.
	Totale kosten inhuur externen		Max. € 1,2 mln.	€ 4,0 mln.	
Overhead	Uitgedrukt als percentage van de totale lasten.	2018	11,76%	15,51%	

Wat mag het kosten

Saldi baten en lasten per taakveld		begroting			realisatie			verschil		
		baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
010	Bestuur	0	2.391	2.391	12	1.859	1.847	12	532	544
020	Burgerzaken	486	1.014	528	495	1.132	638	9	-119	-110
040	Ondersteuning organisatie (overhead)	181	9.904	9.723	93	10.075	9.982	-87	-171	-259
totaal taakvelden		667	13.309	12.642	600	13.066	12.467	-67	242	175
Mutaties reserves		3.113	135	-2.978	2.605	144	-2.461	-508	-8	-517
Totaal		3.780	13.444	9.664	3.204	13.210	10.006	-576	234	-342

Belangrijkste verschillen tussen begroting na wijziging en realisatie	bedrag	V/N	I/S
	-342	N	
Lasten	242	V	
In verband met de aankomende fusie met Heerhugowaard hebben medewerkers en management te maken met een groot aantal vraagstukken en veranderingen. Om competenties te ontwikkelen en een mindsetverandering teweeg te brengen is een budget gereserveerd voor training en mobiliteit. In de programmabegroting 2018 zijn deze middelen aan de reserve onttrokken en is dit budget geraamd. De realisatie heeft evenwel nog niet volledig plaatsgevonden, waardoor een voordelig saldo op de uitgaven resteert. De onttrekking aan de reserve is aangepast aan de gerealiseerde uitgaven en laat een nadelig saldo zien. Zie daarvoor de mutatie bij reserves.	455	V	I
Hogere kosten voor afgifte van rijbewijzen en reisdocumenten (zie ook baten)	-44	N	I
Door inhuur vanwege vacatures en ziekte zijn de kosten voor avondopenstelling en dienstverlening aan burgers hoger uitgevallen.	-85	N	I
Om zo goed mogelijke arbeidsomstandigheden te waarborgen voor personeel zijn er hogere Arbo-kosten gemaakt.	-26	N	I
Als gevolg van onverwachte externe procedures en een intern onderzoek is er meer inhuur van juridische expertise nodig gebleken.	-80	N	I
Overige kleine verschillen	22	V	I
Baten	-67	N	
Hogere opbrengsten door meer afgifte van rijbewijzen	31	V	I
De doorberekening van de kosten van overhead is ten gunste van programma Sociaal domein gebracht.	-125	N	I
Overige kleine verschillen	27	V	I
Reserves	-517	N	
Een integrale toelichting op de reserve is opgenomen in de toelichting op de balans onder de vaste passiva (eigen vermogen)	-517	N	

Veiligheid

Behorende bij onze
verklaring d.d.
28-06-2019

overheidsaccountants b.v.

Inleiding

Veiligheid is een primaire levensbehoefte voor de inwoners van gemeente Langedijk en sterk bepalend voor de kwaliteit van het leef-, woon- en werkmilieu in Langedijk. In het Lokaal Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 (LIVP) staat beschreven hoe de gemeente de regie op veiligheid voert. Het plan gaat uit van een integrale samenwerking op de veiligheidsthema's met diverse partners. Uitgangspunt in het lopende LIVP is preventie boven repressie. In het LIVP zijn de veiligheidsvelden leefbaarheid (veilige woon- en leefomgeving) en jeugd (jeugd en veiligheid) tot prioriteit benoemd. Jaarlijks geeft de gemeente in het Uitvoeringsprogramma Veiligheid aan welke acties met partners worden ondernomen op het gebied van veiligheid. In 2018 is gestart met het opstellen van een LIVP voor de periode 2019-2022 en ook de implementatie van buurtbemiddeling.

Doelstelling

Doel		Een veilige woon- en leefomgeving voor burgers, ondernemers en bezoekers in de gemeente Langedijk
Taakveld / Product		
Wat wil de gemeente bereiken		Toelichting
Implementeren, borgen van het instrument Buurtbemiddeling	●	Door capaciteitsgebrek is in 2018 het implementeren van buurtbemiddeling niet volledig gelukt. Wel heeft in 2018 de aanbesteding plaatsgevonden en is buurtbemiddeling in januari 2019 structureel beschikbaar voor inwoners.

Ontwikkelingen verbonden partijen	
naam	Veiligheidsregio Noord-Holland Noord Website
ontwikkelingen	<p>Het motto van de Veiligheidsregio is 'samen hulpvaardig' om leed en schade bij incidenten te voorkomen en te beperken. In het beleidsplan 2016-2019 staat hoe de Veiligheidsregio deze planperiode leed en schade wil voorkomen en beperken. In 2018 hebben meerdere ontwikkelingen plaatsgevonden.</p> <p>De Veiligheidsregio heeft afgelopen jaar samen met de buurregio's gewerkt aan de oprichting van de Brandweerschool, het voorbereiden van de gezamenlijke meldkamer en Brandweer 360. Daarnaast zorgde bijzonder weer voor extra inzetten. Voorts heeft de visitatiecommissie geconstateerd dat de Veiligheidsregio een organisatie is die deugt.</p> <p>De Veiligheidsregio werkt net als andere organisaties aan de implementatie van de Omgevingswet. In dit kader is er sprake van overleg met andere partners (GGD en OD NHN) om te komen tot eenduidige afspraken over advisering naar de deelnemers.</p> <p>In 2018 is besloten om de taken in het kader van CTER (Contra Terrorisme, Extremisme en Radicalisering) onder te brengen bij het Veiligheidshuis Noord-Holland Noord.</p> <p>De Veiligheidsregio heeft de inzet van het nieuwe veiligheidsbeleid bij het evenement Liquicity in Langedijk gerealiseerd. Er wordt geïnvesteerd in ICT en beveiliging, want data-uitwisseling, privacy en communicatie vormen een belangrijke levensader van het werk van de Veiligheidsregio.</p> <p>De structurele bezuinigingstaakstelling, waarmee in 2015 is gestart, is gerealiseerd.</p>

Indicatoren

Indicator	uitleg indicator	beschikbaar	streefgetal	gerealiseerde	toelichting
		periode	begroting '18	waarde	
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.	2017	81,5	99	Bron: bureau Halt
Harde kern jongeren	Het aantal harde kern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar.	2014			Geen informatie over 2018
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	2017	0,5	0,6	Bron: politie
Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners.	2017	4,0	4,1	Bron: politie
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.	2017	3,5	2,4	Bron: politie
Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde	Het aantal vernielingen en misdrijven, per 1.000 inwoners.	2017	4,1	7,5	Vanaf februari worden de gegevens door de politie ipv het CBS. Hierdoor kunnen de cijfers afwijken ten opzichte van voorheen.
Overlast jeugd	Aantal meldingen.	2016	66		Geen informatie over 2018

Wat mag het kosten

Saldi baten en lasten per taakveld		begroting			realisatie			verschil		
		baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
110	Crisisbeheersing en Brandweer	0	1.489	1.489	2	1.505	1.504	2	-16	-14
120	Openbare orde en veiligheid	0	199	199	0	115	115	0	85	85
totaal taakvelden		0	1.688	1.688	2	1.620	1.618	2	69	70
Mutaties reserves		50	0	-50	4	0	-4	-46	0	-46
Totaal		50	1.688	1.638	6	1.620	1.614	-44	69	25

Belangrijkste verschillen tussen begroting na wijziging en realisatie	bedrag	V/N	I/S
	25	V	
Lasten	69	V	
Na het opstellen van de primaire begroting 2018 is € 50.000 aanvullend opgenomen voor formatie BOA's. De feitelijke doorbelasting van uren heeft evenwel plaatsgevonden op basis van de voor-calculatorische verdeling, waardoor het geraamde budget op dit taakveld niet is aangewend en er een voordelig saldo is ontstaan.	50	V	
In de begroting 2018 is een structureel budget opgenomen voor het instrument buurtbemiddeling om bij burenrudies escalaties te voorkomen. Hiervan is in 2018 geen gebruik gemaakt. In 2019 is aan de buurtbemiddeling invulling gegeven.	30	V	
Overige kleine verschillen	-11	N	
Baten	2	V	
Overige kleine verschillen	2	V	
Reserves	-46	N	
Een integrale toelichting op de reserve is opgenomen in de toelichting op de balans onder de vaste passiva (eigen vermogen)	-46	N	

Economie

Behorende bij onze
verklaring d.d.
28-06-2019

 astrium
overheidsaccountants b.v.

Inleiding

Langedijk heeft een vitale economie en wil deze in de toekomst ook vitaal houden. Water is de Langedijkse manier voor maatschappelijke en economische versterking en ontwikkeling. Op basis van de Visie Langedijk ontwikkelt met water (LomW) werkt de gemeente op integrale wijze effectief aan de gestelde doelen uit de visie. Samen met haar partners koerst Langedijk voortvarend verder om resultaten te boeken.

Economische visie

De gemeente en ondernemers van Langedijk concludeerden in 2018 samen dat de economische visie uit 2011 aan vernieuwing toe was. In het voorjaar van 2018 is gestart met de vorming van een nieuwe actuele economische visie voor de periode 2019-2029. In samenwerking met belanghebbenden zoals de Bedrijfskring Langedijk (BKL), het Ondernemersplatform (AOL), de Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO) en Stichting Toeristische Promotie Langedijk (STPL) wordt deze visie opgesteld. Hierbij wordt de gemeente ondersteund door Bureau BUITEN. Naar verwachting wordt de visie voor de zomer 2019 in de gemeenteraad behandeld.

Wat kan de raad van ons verwachten		Toelichting
Uitvoering geven aan inspanningen en projecten uit het Programmaplan LomW	●	De projecten zijn gestart en de samenwerking met partners is in ontwikkeling. Met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is een overeenkomst ondertekend. Continuering vindt plaats in 2019.

Doelstelling

Doel		Langedijk gebruikt haar water en oevers beter en duurzamer om zich verder te ontwikkelen als aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven en verblijfplaats voor bewoners en bezoekers
Taakveld / Product		Economische ontwikkeling / Economische promotie
Wat wil de gemeente bereiken		Toelichting
Vaarverbinding Twuijvermeer - Vroonerplas	●	Eerste fase brug en verbreding van de watergang bij de Helling wordt in het tweede kwartaal 2019 opgeleverd. Brug Daalmeepad is in voorbereiding, realisatie in 2020. Volgende fase is voorbereiding gestart in tweede kwartaal 2019.
Vaarverbinding Achterburggracht NS - Oosterdel	●	De start van de uitwerking westelijk tracé is voorzien in het tweede kwartaal 2019.
Personenvervoer over water stationsgebied HHW - haven Broek	●	In 2018 is een pilot uitgevoerd. Dit wordt in 2019 uitgebreid en voortgezet.
Aansluiting op het sloepen netwerk Noord-Holland Noord	●	De provinciale sloepenroute is binnendijks en buitendijks over het kanaal uitgezet.
Gebiedsvisie revitalisatie havengebied BoL	●	In maart 2019 is gestart met een participatieavond.
Gebiedsvisie Oostrand	●	Andere projecten hebben prioriteit gekregen.
Actualisatie vaarbeleid / visie ontwikkelen in balans	●	Andere projecten hebben prioriteit gekregen.

Communicatie- en marketingplan	●	Deze activiteit is in 2018 gestart maar wegens inzet van de communicatieadviseur op het fusieproject is voltooiing uitgesteld.
Verbreden overnachtingsmogelijkheden campers en Bed&Breakfast (B&B's)	●	Mogelijkheden voor BenB's zijn in 2018 uitgevoerd.
	●	Mogelijkheden voor campers nog niet: andere projecten hebben prioriteit gekregen.

Ontwikkelingen verbonden partijen	
naam	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. Website
ontwikkelingen	

Indicatoren

Indicator	uitleg indicator	beschikbaar	streefgetal	gerealiseerde	toelichting
		periode	begroting '18	waarde	
Banen	Het aantal banen per 1.000 inwoners, in de leeftijd van 15 - 64 jaar.	2017		409	
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	2017	126,4	107	
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking.	2017		69,2	
Functiemenging	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	2017	43,3 %	43%	

Wat mag het kosten

Saldi baten en lasten per taakveld		begroting			realisatie			verschil		
		baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
310	Economische ontwikkeling	0	346	346	4	325	321	4	21	25
330	Bedrijfsloket en -regelingen	5	3	-2	1	5	4	-4	-2	-6
totaal taakvelden		5	349	344	5	330	325	0	19	19
Mutaties reserves		55	0	-55	30	0	-30	-25	0	-25
Totaal		60	349	289	35	330	295	-25	19	-6

Belangrijkste verschillen tussen begroting na wijziging en realisatie	bedrag	V/N	I/S
	-6	N	
Lasten	19	V	
Langedijk ontwikkelt met water In 2018 zijn minder kosten gemaakt voor coördinatie van het programma. Het voorstel is om dit bedrag bij resultaatbestemming in 2019 beschikbaar te stellen voor het deelproject Broekervaart.	20	V	I
Overige kleine verschillen	-1	N	I
Baten	0	V	
Reserves	-25	N	
Een integrale toelichting op de reserve is opgenomen in de Toelichting op de balans onder de Vaste passiva (Eigen vermogen).	-25	N	

Onderwijs

Behorende bij onze
verklaring d.d.
28-06-2019

Inleiding

Het programma Onderwijs omvat de taken die de gemeente uitvoert op basis van de wet op het primair onderwijs en de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Gemeente Langedijk 2017.

Doelstelling

Doel		Onderwijshuisvesting die aansluit bij het huidige onderwijs
Taakveld / Product		Onderwijshuisvesting
Wat wil de gemeente bereiken		Toelichting
Vormgeven en spreiden van Integrale kindcentra (IKC's) binnen de gemeente Langedijk	●	In 2018 waren onvoldoende gereserveerde middelen om aan de aangescherpte Bijna energieneutrale gebouwen (BENG) normen te voldoen en de gestegen bouwkosten te dekken. Het is dan ook niet is gelukt om in Sint Pancras één nieuwe IKC te realiseren. Dit proces verloopt in afstemming met schoolbesturen en de voorschoolse voorzieningen. Het project is zowel inhoudelijk als ruimtelijk en richt zicht op kinderen van 0-12 jaar.

Indicatoren

Indicator	uitleg indicator	beschikbaar	streefgetal	gerealiseerde	toelichting
		periode	begroting '18	waarde	
Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners.	schooljaar 2015-2016	1	1,51	
Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.	schooljaar 2015-2016	22	31,51	Doordat Langedijk, met succes, inzet op minder voortijdig schoolverlaters en absoluut verzuim (geen schoolinschrijving) gaan er meer kinderen naar school. Hierdoor komt momenteel het relatief verzuim (tijdelijke absentie) iets hoger uit.
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	schooljaar 2015-2016	0,90%	1,2%	

Wat mag het kosten

Saldi baten en lasten per taakveld		begroting			realisatie			verschil		
		baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
420	Onderwijshuisvesting	260	2.030	1.770	234	2.088	1.854	-25	-59	-84
430	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	108	678	570	106	616	510	-2	62	60
totaal taakvelden		368	2.708	2.340	341	2.705	2.364	-28	3	-24
Mutaties reserves		439	48	-391	425	48	-377	-14	0	-14
Totaal		807	2.756	1.949	766	2.753	1.987	-42	3	-38

Belangrijkste verschillen tussen begroting na wijziging en realisatie	bedrag	V/N	I/S
	-38	N	
Lasten	4	V	
Overige kleine verschillen	4	V	
Baten	-28	N	
Overige kleine verschillen	-28	N	
Reserves	-14	N	
Een integrale toelichting op de reserve is opgenomen in de toelichting op de balans onder de vaste passiva (eigen vermogen)	-14	N	

Cultuur

Behorende bij onze
verklaring d.d.
28-06-2019

astrium
overheidsaccountants b.v.

Inleiding

In 2018 is aan meerdere culturele verenigingen en de bibliotheek subsidie verleend. Hiermee droegen deze organisaties bij aan de realisatie van de in de beleidsnota Langedijker Kracht door de raad vastgestelde doelstellingen.

Wat kan de raad van ons verwachten		Toelichting
Borging Cultuureducatie met Kwaliteit en coördinatie buitenschools muziekonderwijs	●	De voorbereidingen voor deze activiteiten zijn in 2018 gestart. De bibliotheek is opdrachtnemer.

Doelstelling

Doel		In de gemeente is een brede organisatie voor maatschappelijke, educatieve* en culturele activiteiten beschikbaar, inclusief de 5 wettelijke bibliotheekfuncties
Taakveld / Product		Bibliotheekwerk nieuwe stijl
Wat wil de gemeente bereiken		Toelichting
Het opstellen en aangaan van een prestatiesubsidieovereenkomst met de Stichting Openbare Bibliotheekvoorzieningen Langedijk	●	Vanwege gemeentelijke bezuinigingen en daardoor een lagere subsidieverlening moest de bibliotheek zich herpositioneren. Hierdoor is voor 2018 geen prestatiesubsidieovereenkomst opgesteld.

Ontwikkelingen verbonden partijen	
naam	Recreatieschap Geestmerambacht Website
ontwikkelingen	In 2018 hebben de werkzaamheden van het Schap zich in het bijzonder geconcentreerd op het vervolg geven aan de in 2017 gestarte werkzaamheden voor het opstellen van een transitieplan. Met het transitieplan wordt beoogd het financiële risico van de uittredingen door de provincie Noord-Holland en de gemeente Schagen en de eindigheid van de exploitatiereserve zo klein mogelijk te houden.

naam	Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA)	Website
ontwikkelingen	In 2018 is de opdracht voor de inrichting van een e-depot verleend en is het de bedoeling dat de aangesloten overheden in de periode 2019-2021 hierop aangesloten kunnen worden. De aangekondigde aansluiting van Langedijk op het E-loket Bouwdossiers zal medio 2019 zijn beslag krijgen.	

Wat mag het kosten

Saldi baten en lasten per taakveld		begroting			realisatie			verschil		
		baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
530	Cultuurpresentatie -productie -partic.	0	167	167	0	160	160	0	7	7
540	Musea	451	5	-446	451	8	-443	0	-3	-3
550	Cultureel erfgoed	6	219	213	6	206	200	0	13	13
560	Media	0	287	287	0	287	287	0	0	0
totaal taakvelden		457	678	221	457	661	204	0	18	18
Mutaties reserves		90	501	411	60	491	431	-30	10	-20
Totaal		547	1.180	633	517	1.152	635	-30	28	-2

Belangrijkste verschillen tussen begroting na wijziging en realisatie	bedrag	V/N	I/S
	-2	N	
Lasten	18	V	
Overige kleine verschillen	18	V	
Baten	0	V	
Reserves	-20	N	
Een integrale toelichting op de reserve is opgenomen in de toelichting op de balans onder de vaste passiva (eigen vermogen)	-20	N	

Ruimtelijke ordening

Behorende bij onze
verklaring d.d.
28-06-2019

 astrium
overheidsaccountants b.v.

Inleiding

Voor het programma Ruimtelijke Ordening waren in 2018 de volgende ontwikkelingen van belang:

1. Invoering Omgevingswet
2. Wet kwaliteitsborging

De invoering van de Omgevingswet grijpt grondig in op de huidige manier van werken binnen het taakveld. Het project Omgevingswet wordt uitgevoerd in samenwerking met de gemeente Heerhugowaard. In 2018 zijn verdere stappen gezet op het gebied van het wettelijke instrumentarium, de veranderopgave en de digitaliseringsopgave. Zo is de Houtskoolschets van de Omgevingsvisie op de vijf hoofdthema's verder verdiept en is een start gemaakt met het gebiedsteam. Daarnaast wordt samenwerking gezocht met de RUD NHN, VR NHN en andere partners zodat de werkprocessen goed op elkaar zijn afgestemd en de advisering over en weer snel en accuraat verloopt.

De wet kwaliteitsborging moet ervoor zorgen dat de kwaliteit van bouwwerken wordt verbeterd en de positie van de opdrachtgever wordt versterkt. Door het verbeteren van die positie zijn deze opdrachtgevers beter in staat hun belangen ten aanzien van de bouwkwaliteit te behartigen. De noodzaak tot (het op andere wijze) verbeteren van de bouwkwaliteit vloeit, aldus de toelichting, voort uit onder andere steeds hogere kwaliteitseisen (waaraan niet alle marktpartijen kunnen of willen voldoen), toegenomen complexiteit van het bouwproces en versnippering van het bouwproces en daarmee een onheldere verdeling van de verantwoordelijkheden.

De inwerkingtreding was voorzien op 1 januari 2019, maar is wederom uitgesteld. De planning nu is deze wet gelijktijdig met de Omgevingswet op 1 januari 2021 in werking te laten treden. Het doel en de kaders van de wet zijn bekend binnen de organisatie en de consequenties zijn al globaal in beeld gebracht.

Wat kan de raad van ons verwachten		Toelichting
Implementatie Omgevingswet	●	De implementatie van de Omgevingswet wordt samen met Heerhugowaard opgepakt. Er zijn verschillende werkgroepen die elk een specifiek onderdeel voor hun rekening nemen. Hiermee wordt een tijdige implementatie voorzien en gewaarborgd.
Uitvoeringsprogramma Omgevingsrecht Langedijk 2019-2020	●	De afronding van dit programma is voorzien voor de zomer. De invoering van de Omgevingswet en de ambtelijke fusie zullen hierin een plek krijgen.

Wat kan de raad van ons verwachten		Toelichting
Visiedocument Omgevingsrecht Langedijk 2019-2023	●	Het concipiëren van het visiedocument is voorzien samen met Heerhugowaard. De eerste afstemmingsgesprekken hierover hebben al plaatsgevonden. Voorts is de risicoanalyse geactualiseerd en kan het als basis dienen voor de te maken keuzes. In het 4e kwartaal 2019 is de vaststelling van dit document voorzien.
Uitvoeringsnota Omgevingsrecht Langedijk 2019-2023	●	De uitvoeringsnota is een onderdeel van het visiedocument en zal gelijktijdig worden opgeleverd.

Doelstelling

Doel		Kaders scheppen voor het behouden en waar mogelijk versterken van de ruimtelijke kwaliteit van Langedijk
Taakveld / Product		Ruimtelijke ordening
Wat wil de gemeente bereiken		Toelichting
In samenwerking met gemeente Heerhugowaard kennis ontwikkelen met betrekking tot de Omgevingswet en het opstellen van een realisatie- en implementatieplan	●	Deze activiteiten worden/zijn integraal opgepakt. Er zijn verschillende werkgroepen bezig met de implementatie waarbij ook gesprekken worden gevoerd over samenwerking met de betrokken stakeholders zoals de RUD NHN en VR NHN.
Beleid en uitvoering aanpassen aan de Wet private kwaliteitsborging	●	Bij de activiteiten die worden ondernomen voor de implementatie van de Omgevingswet zullen ook de consequenties worden meegenomen van de Wet private kwaliteitsborging. Immers inwerkingtreding van beide wetten is gelijktijdig voorzien.

Wat mag het kosten

Saldi baten en lasten per taakveld		begroting			realisatie			verschil		
		baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
320	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.326	1.346	20	1.144	1.067	-77	-182	279	97
810	Ruimtelijke ordening	9	511	502	32	494	462	23	17	40
820	Grondexploitatie(niet-bedrijventerreinen)	5.475	5.475	0	7.798	7.130	-668	2.324	-1.655	668
830	Wonen en bouwen	1.391	1.421	31	1.056	1.243	187	-335	178	-157
totaal taakvelden		8.200	8.754	554	10.030	9.935	-95	1.830	-1.181	649
Mutaties reserves		867	836	-31	867	836	-31	0	0	0
Totaal		9.066	9.590	523	10.896	10.771	-126	1.830	-1.181	649

Belangrijkste verschillen tussen begroting na wijziging en realisatie	bedrag	V/N	I/S
	649	V	
Lasten	-1.181	N	
<p>Fysieke bedrijfsinfrastructuur</p> <p>In 2018 is 50% van het bedrijventerrein Breekland woonrijp gemaakt. De werkelijke lasten zijn aanmerkelijk lager uitgevallen dan op voorhand werd voorzien. Hiertegenover staan ook lagere opbrengsten voor grondverkopen.</p>	281	V	I
<p>Grondexploitatie</p> <p>Voor de verschillende woningbouwlocaties komen de uitgaven voor woonrijp maken en de opbrengsten voor grondverkopen in 2018 niet overeen met de verwachte fasering. Hierdoor vindt een verschuiving plaats van baten en lasten in de tijd. Voor het totaal van de grondexploitaties over de gehele looptijd geeft dit een klein voordeel. Tegenover de hogere lasten van deze jaarschijf staan ook hogere opbrengsten. Bij de actualisatie van het MPG zal dit verder verwerkt worden.</p>	-677	N	I
<p>Grondexploitatie</p> <p>Per 31 december 2018 is grondexploitatie Broekerplein afgesloten met een negatief resultaat van € 902.000. Tegenover het resultaat staat de vrijval van de in eerdere jaren getroffen verliesvoorziening ad € 1.069.000.</p> <p>Voor de restwerken is een voorziening getroffen van € 75.000.</p>	-999	N	I
<p>Diverse uitgaven wonen en bouwen</p> <p>Het saldo voordelig saldo van € 178.000 op het taakveld wonen en bouwen is tweeledig. Door vacatures is voor de uitvoering van de taken handhaving woningwet en Wabo toezicht en advies personeel ingehuurd. Dit heeft tot hogere kosten van € 60.000 geleid. Daarnaast is er bij de begroting 2018 abusievelijk een budget € 260.000 opgenomen om, de vanuit 2017 naar 2018 vanwege vertraging doorgeschoven projecten, Wabo leges te innen.</p>	178	V	I
Overige kleine verschillen	36	V	I
Baten	1.830	V	
<p>Fysieke bedrijfsinfrastructuur</p> <p>In 2018 zijn de opbrengsten voor grondverkopen lager dan verwacht. Hiertegenover staan ook lagere kosten voor het woonrijp maken.</p> <p>Een deel van de getroffen verliesvoorziening is vrijgevallen.</p>	-182	N	I

Belangrijkste verschillen tussen begroting na wijziging en realisatie	bedrag	V/N	I/S
	649	V	
Grondexploitatie De verkopen voor Westerdel gaan voortvarender dan verwacht. Daarentegen blijven de verkoopopbrengsten 2018 voor Sint Maarten achter bij de raming.	586	V	I
Grondexploitatie Grondexploitatie Broekerplein is per 31 december 2018 afgesloten. De getroffen verliesvoorziening valt dientengevolge vrij (€ 1.069.000). Ook een deel van de verliesvoorziening van Westerdel is vrijgevallen (€64.000). Op grondexploitatie Noordlob Sint Maarten kan een tussentijdse winst worden genomen van € 50.000.	1.183	V	I
Grondruil Vroonermeer Noord Onderdeel van de ontwikkelingen in Vroonermeer Noord is een grondruil tussen beide gemeenten. De opbrengst van de grond die Langedijk aan Alkmaar heeft geleverd was niet opgenomen in de begroting.	555	V	I
WABO leges Vanwege het doorschuiven van een aantal grote projecten komen de hiervoor opgenomen leges later dan verwacht binnen. Betreft de projecten Mavo-terrein, Westerdel, centrumplan Sint Pancras en hoek Voorburggracht.	-331	N	I
overige kleine verschillen	19	V	I
Reserves	0	V	
Een integrale toelichting op de reserve is opgenomen in de toelichting op de balans onder de vaste passiva (eigen vermogen)			

Milieu

Behorende bij onze
verklaring d.d.
28-06-2019

astrium
overheidsaccountants b.v.

Inleiding

Het programma Milieu omvat de taken die de gemeente uitvoert op basis van diverse wetten zoals de Wet milieubeheer, Wet geluidhinder, Wet bodembescherming en de daaruit voortvloeiende besluiten, en de taken die de gemeente is aangegaan om te zorgen voor energiebesparing en een duurzame leefomgeving.

Wat kan de raad van ons verwachten		Toelichting
Contourennota Langedijk zonder aardgas	●	De Verkenning Aardgasvrij Langedijk is inmiddels in concept gereed.
Klimaatadaptatieplan	●	Met het samenwerkingsverband waterketen Noord-Kennemerland Noord is aangevangen met het in beeld brengen van de kwetsbaarheden als gevolg van de klimaatverandering.

Doelstelling

Doel		Bevorderen van een duurzame leefomgeving voor de bewoners van Langedijk
Taakveld / Product		Milieu
Wat wil de gemeente bereiken		Toelichting
Plaatsen van zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen en het stimuleren zonnepanelen op bedrijfsdaken	●	Het plaatsen van zonnepanelen op gemeentelijke daken is in voorbereiding. Het plaatsen van zonnepanelen op bedrijfsdaken wordt, mogelijk door toepassing van herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijventerreinen (HIRB) subsidie, veel toegepast.

Ontwikkelingen verbonden partijen		
naam	Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD)	Website
ontwikkelingen	De OD NHN werkt aan het project Outputfinanciering, waarmee de deelnemers betalen voor hetgeen ze afnemen. Daarnaast is de voorbereiding van de implementatie van de Omgevingswet voor 2019 van belang. Evenals realisatie van doelstellingen uit het Masterplan ICT.	

Indicatoren

Indicator	uitleg streefgetal	beschikbaar	streefgetal	gerealiseerde	toelichting
		periode	begroting '17	waarde	
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	2017	10%	9,7%	

Wat mag het kosten

Saldi baten en lasten per taakveld		begroting			realisatie			verschil		
		baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
740	Milieubeheer	0	599	599	1	511	510	1	88	89
totaal taakvelden		0	599	599	1	511	510	1	88	89
Mutaties reserves		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal		0	599	599	1	511	510	1	88	89

Belangrijkste verschillen tussen begroting na wijziging en realisatie	bedrag	V/N	I/S
	89	V	
Lasten	88	V	
Milieubeheer De uitgaven voor het uitvoeringsprogramma van de RUD lager dan ingeschat omdat de RUD iets minder taken heeft uitgevoerd en de taken die wel zijn uitgevoerd op efficiënte wijze hebben plaatsgevonden.	83	V	I
Hondenbeleid In juni is een nota vastgesteld over hondenbeleid en uitlaatgebieden. Voor de plaatsing van extra hekken, borden en afvalbakken is eenmalig extra geld beschikbaar gesteld. Alle werkzaamheden zijn voordeliger uitgevoerd dan van tevoren ingeschat.	19	V	I
Overige kleine verschillen	-14	N	I
Baten	1	V	
	1	V	
Reserves	0	V	
Een integrale toelichting op de reserve is opgenomen in de toelichting op de balans onder de vaste passiva (eigen vermogen)			

Sociaal domein

Behorende bij onze
verklaring d.d.
28-06-2019

overheidsaccountants b.v.

Inleiding

De gemeente is binnen het Sociaal Domein onder andere verantwoordelijk voor jeugdzorg, het begeleiden van inwoners naar werk, indien nodig te ondersteunen in de kosten van levensonderhoud, schuldhulpverlening en het bieden van zorg en ondersteuning aan langdurig zieken en ouderen.

De visie van de gemeente hierin is het streven naar een maatschappij waarin onze inwoners zelfredzaam en samenredzaam zijn en zich bij elkaar betrokken voelen. Een maatschappij die de mogelijkheden biedt aan haar inwoners om collectief en individueel tot ontplooiing te komen. Daar waar inwoners kwetsbaar zijn faciliteert de gemeente de ondersteuning aan inwoners, zodat zij weer zo veel als mogelijk zelfredzaam worden en op eigen kracht mee kunnen doen in de samenleving. Deze visie is in 2017 door de gemeenteraad vastgesteld in de Strategische Kadernotitie van het Sociaal Domein.

Deze visie (inclusief de daaraan verbonden uitgangspunten) dient als basis voor het ontplooiën van activiteiten en initiatieven vanuit de samenleving en voor beleidsontwikkeling en -uitvoering in het Sociaal Domein. De gemeente neemt een faciliterende rol in waar het gaat om de ontwikkeling van activiteiten en initiatieven. De inzet van het middel activiteitsubsidie is daar een goed voorbeeld van en kan bijvoorbeeld bijdragen aan de versterking van het sociale netwerk, ontwikkelingskansen voor jongeren of de gezondheid van inwoners. Maar de gemeente treedt ook op als verbinder tussen partijen. Bijvoorbeeld door het bij elkaar brengen van sport- en maatschappelijke organisaties of professionals onderling, om zo ruimte te creëren voor innovatie, preventie en/of maatwerk.

Ook geldt: de gemeente werkt lokaal waar mogelijk en regionaal waar nodig. De behoefte aan zorg en ondersteuning beperkt zich namelijk niet altijd tot de gemeentegrenzen (zie bijvoorbeeld het woonplaatsbeginsel of de regionale crisisfunctie). Daarnaast kan het bovenlokaal werken efficiency en effectiviteitsvoordelen opleveren. Voorbeelden van bovenlokale/regionale samenwerking zijn in 2018 geweest: de totstandkoming van het minimabeleid, resultaatsturing Wmo en de vernieuwde bekostiging van de ambulante jeugdhulp.

Wat kan de raad van ons verwachten		Toelichting
Minimabeleid gemeente Langedijk 2018	●	
Resultaatsturing WMO/ thuisondersteuning	●	

Doelstelling

Doel		Inwoners van Langedijk nemen actief deel aan de samenleving en de arbeidsmarkt
Taakveld / Product		Participatie
Wat wil de gemeente bereiken		Toelichting
Toegankelijk maken van sport en cultuur voor mensen met een minimum inkomen door middel van de meedoen Pas	●	Door middel van de meedoenpas kunnen inwoners met een minimuminkomen (120% bijstandsminimum) deelnemen aan culturele activiteiten en sport.
Arbeidstoeleiding uitkeringsgerechtigden in samenwerking met Halte Werk	●	Het aantal bijstandsuitkeringen is in 2018 absoluut gedaald van 293 naar 279. Dit is een combinatie van een instroom van 69 en een uitstroom van 83. Hiervan is 45 uitgestroomd wegens werk, 23 door verloop zoals verhuizing naar een andere gemeente. En 15 is uitgestroomd door handhaving of het verkrijgen van andere inkomsten (Dashboard Halte Werk). De absolute daling in 2018 is omgerekend 5%.

Doel		Inwoners die (tijdelijk) niet zelfstandig kunnen wonen, kunnen terecht in een beschermd of begeleid woonvorm
Taakveld / Product		Maatschappelijke ondersteuning
Wat wil de gemeente bereiken		Toelichting
Vorbereiding op de decentralisatie van Beschermd wonen (BW) per 2020, van Centrumgemeente naar alle gemeenten	●	Binnenkort wordt de regionale beleidsvisie Inkoop Wmo Begeleiding, Beschermd Thuis en Beschermd wonen regio Alkmaar 2020- 2022 (Visie, uitgangspunten en producten) aangeboden in het PORA van maart 2019 en daarna aan de colleges.
Uitbreiding van beschermd en/ of begeleid woonvormen	●	Dit hangt samen met bovengenoemde beleidsvisie.

Doel		Verbeteren van de samenwerking binnen de toegang Jeugdhulp
Taakveld / Product		Jeugdhulp
Wat wil de gemeente bereiken		Toelichting
Deelnemen aan het regionale plan preventiecoalitie; coalitie tussen huisartsenorganisatie HONK, verzekeraar VGZ en gemeenten	●	Gemeente Langedijk neemt deel aan het regionaal plan. De intentieovereenkomst preventiecoalitie ' <i>samenwerken aan integrale domeinoverstijgende zorg- en hulpverlening in de regio Alkmaar</i> ' is bij collegebesluit verlengd tot 3 augustus 2019. Met als beoogd resultaat een verbeterde samenwerking tussen het zorgdomein en het sociaal domein ten aanzien van preventie bij kinderen en jeugdigen, EPA patiënten en kwetsbare ouderen.

Onderzoeken van lokale pilot-mogelijkheden met POH-er (Praktijkondersteuning Huisarts), SOH-er (Specialistische Ondersteuning Huisarts) en jeugd GGZ, passend binnen het regionale plan preventiecoalitie	●	De samenwerking tussen de J&G coaches en de POH-GGZ in Langedijk is in gang gezet. Ook is een pilot gestart waarin de coördinator preventie en coördinator jeugdhulp 3-wekelijks contact hebben met 1 van de huisartsen, gericht op verbeteringen in de communicatie, kennisuitwisseling, delen van ervaringen en anonieme casuïstiek.
Ontwikkelen van een nieuwe oplossing om drangzaken en langdurige casusregie binnen de teams te kunnen oppakken	●	In 2018 heeft een herijking van de gemeentelijke toegang Jeugdhulp plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot een uitbreiding van de formatie J&G coaches evenals het hanteren van 3 specialisatiegebieden: preventie, kerntaak, complex. Er wordt nog gewerkt aan een uitvoeringsnotitie voor het houden van regie ten aanzien van complexe drangzaken/langdurige casussen.

Doel		Doorontwikkelen van het preventief werken
Taakveld / Product		Jeugdhulp
Wat wil de gemeente bereiken		Toelichting
Analyseren van het aantal gezinnen, welke gezinnen, benodigde expertise en (regie)taak waar sprake is van (v)echtscheidingsproblematiek of multi probleemproblematiek.	●	
Inventariseren van aanpakken/methodieken hierop o.b.v. good practices, die toepasbaar zijn in Langedijk.	●	In 2019 wordt daarnaast de regionale transformatieopdracht aanpak complexe scheidingen gestart waar Langedijk onderdeel van uitmaakt.

Doorontwikkelen, vaststellen en implementeren van (nieuwe) aanpakken/methodieken voor Langedijk	●	

Doel		Mantelzorgers voelen zich gewaardeerd voor de inzet, ondersteuning en zorg die ze hun naaste geven
Taakveld / Product		Maatschappelijke ondersteuning
Wat wil de gemeente bereiken		Toelichting
Ontwikkelen van een beleidsvoorstel voor een mantelzorgcompliment, dat aansluit bij de belevingswereld van mantelzorgers	●	Inwoners kunnen zich tot 31 maart 2019 aanmelden bij Wonen Plus Welzijn voor een mantelzorgwaardering van €100 voor 2019.

Doel		Mensen met dementie kunnen thuis blijven wonen en maken deel uit van de Langedijker samenleving
Taakveld / Product		Maatschappelijke ondersteuning
Wat wil de gemeente bereiken		Toelichting
faciliteren van het initiatief van verschillende partijen om Langedijk een dementievriendelijke gemeente te maken	●	Het project is in voorbereiding.

Ontwikkelingen verbonden partijen	
naam	Halte Werk Website
ontwikkelingen	In 2018 heeft de bedrijfsvoering van Halte Werk te maken gehad met drie grote ontwikkelingen. Ten eerste is de omvang en samenstelling van het klantenbestand veranderd als gevolg van de economische groei en conjunctuur. Dit is mede van invloed op de werkwijze van Halte Werk. Daarnaast heeft de inwerkingtreding van de Algemene Verordening Gegevensbescherming gevolgen gehad voor de werkzaamheden. Nog strikter dan voorheen moet daardoor immers met persoonsgegevens worden omgegaan. Verder wordt onderzoek gedaan naar de vorming van één participatiebedrijf. De samenwerking met her WNK is daardoor geïntensiveerd.
naam	Werkvoorzieningsschap Noord-Kennemerland (WNK) Website
ontwikkelingen	Een randvoorwaarde van het bedrijfsplan is de publieke baten strategie. Dit houdt in dat de deelnemende gemeenten de laagdrempelige eigen werkgelegenheid zoveel mogelijk ter beschikking stellen aan de eigen arbeidbeperkte inwoners (conform de strekking van het Sociaal Akkoord 2013).
naam	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Website
ontwikkelingen	Per 1 januari 2018 is het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) wettelijk verankerd in de Wet Publieke gezondheid. Vanaf 2019 verloopt de financiering voor de uitvoering door de GGD via de gemeenten, in plaats van rechtstreeks door het Rijk. Hierover worden afspraken gemaakt tussen GGD en gemeenten. Voor de financiering van het RVP heeft de GGD met de gemeenten een samenwerkingsovereenkomst getekend. Daarin staan de afspraken over uitvoering en financiering. De GGD zet vanaf 2018 specifieke kennis in voor de nieuwe dreigingen, zoals antibioticaresistentie, infectieziekten die van dieren op mensen overgaan en de invloed van omgevingsfactoren op de gezondheid. Dit betreft wettelijke taken.

Indicatoren

Indicator	uitleg indicator	beschikbaar	streefgetal	gerealiseerde	toelichting
		periode	begroting '18	waarde	
Niet-sporters	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.	2012	33%	39, %	2016; (aangesloten bij een vereniging)
Banen	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	2016	540	409	
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	2015	1,31%		niet bekend
Kinderen in uitkeringsgezin	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	2015	3,4%	3,7 % (2017)	Gezondheidsatlas GGD NHN
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.	2016	70%	69,5%	2018

Achterstandsleerlingen	Het percentage leerlingen (4-12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand.	2012	7%	5,9%	
Werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).	2015	0,85%		dit is een indicator van het Verwey Jonker instituut en er zijn geen nieuwe gegevens beschikbaar
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.	2016	105	50	
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	2014	80	170	langzame stijging tot 2017: 80 per 10.000 inwoners, in 2018 grotere stijging door extra inzet
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	2016	6,6%	9,4%	
Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	2016	1,0%	1,3%	
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel	2017	0,3%	0,3%	

	ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).				
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo.	2016	730		

Wat mag het kosten

Saldi baten en lasten per taakveld		begroting			realisatie			verschil		
		baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
510	Sportbeleid en -activering	0	78	78	0	78	78	0	0	0
610	Samenkracht en burgerparticipatie	423	3.598	3.174	435	4.335	3.900	12	-737	-725
630	Inkomensregelingen	4.568	4.748	180	4.642	5.448	805	74	-699	-625
640	Begeleide participatie	0	1.650	1.650	0	1.518	1.518	0	133	133
650	Arbeidsparticipatie	176	1.287	1.111	149	1.705	1.556	-27	-417	-444
660	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	49	1.840	1.791	50	1.752	1.702	1	88	89
671	Maatwerkdienstverlening 18+	265	2.488	2.223	266	2.586	2.320	1	-99	-98
672	Maatwerkdienstverlening 18-	0	4.510	4.510	-1	5.003	5.004	-1	-492	-493
681	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
682	Geëscaleerde zorg 18-	0	980	980	0	1.388	1.388	0	-407	-407
710	Volksgezondheid	0	970	970	0	965	965	0	5	5
totaal taakvelden		5.482	22.150	16.668	5.542	24.777	19.234	60	-2.627	-2.567

Saldi baten en lasten per taakveld	begroting			realisatie			verschil		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
Mutaties reserves	523	356	-167	1.149	356	-793	626	0	626
Totaal	6.005	22.506	16.501	6.691	25.133	18.442	686	-2.627	-1.941

Belangrijkste verschillen tussen begroting na wijziging en realisatie	bedrag	V/N	I/S
	-1.941	N	
Lasten	-2.627	N	
<p>Samenkracht en burgerparticipatie - jeugdzorg en wmo</p> <p>Afgelopen jaar is wisselend beleid geweest ten aanzien van de financiering van de zogkosten. Daarnaast is Langedijk bewust aangehaakt bij een aantal specifieke keuzes in de regio. Verder is in 2018 een toenemende zorg in complexiteit en aantallen geconstateerd. Binnen dit taakveld is de WMO basisondersteuning met € 403.000 overschreden en de Jeugdzorg basisondersteuning met € 269.000.</p>	-672	N	
<p>Samenkracht en burgerparticipatie - sociaal medische indicaties en overig</p> <p>Het aantal sociaal medische indicaties was hoger dan voorzien. De overschrijding wordt grotendeels veroorzaakt door een nagekomen factuur uit 2017 van € 62.000. De overige verschillen zijn € 3.000.</p>	-65	N	
<p>Inkomensregelingen</p> <p>In Langedijk worden de BUIG gelden ingezet voor de Inkomensregelingen en de financiering van het minimabeleid. De geraamde uitgaven voor WWB en BBZ zijn met resp. € 394.000 en € 69.000 hoger uitgevallen dan geraamd. De kosten voor bijzondere bijstand zijn € 236.000 hoger geweest.</p> <p>Vooraf in de tweede helft van het jaar hebben de kosten zich opevend ontwikkeld.</p>	-699	N	
<p>Begeleide participatie</p> <p>Binnen de rijksvergoeding voor participatie is tevens de dekking voor re-integratie ad € 200.000 begrepen. De werkelijke lasten zijn verantwoord onder taakveld arbeidsparticipatie. Het budget is evenwel grotendeels ingezet ter dekking van de afrekening 2017 en 2018 van WNK, respectievelijk € 80.000 en € 45.000.</p> <p>De kosten voor herstructurering WSW zijn lager geweest. Hiertegenover staat een lagerre onttrekking aan de Algemene Reserve.</p>	-68	N	
<p>Arbeidsparticipatie</p> <p>Het taakveld arbeidsparticipatie omvat naast de kosten voor re-integratie en kosten van inburgering nieuwkomers ook de bijdrage aan gemeenschappelijke regeling Halte Werk. Voor de kosten voor inburgering nieuwkomers zijn van het rijk incidenteel aanvullende middelen ontvangen, welke abusievelijk volledig naar 2019 zijn overgeheveld. Middels een separate onttrekking zijn de kosten 2018 ad € 87.000 weer gecorrigeerd.</p> <p>Het participatiebudget is door Halte Werk met € 130.000 overschreden.</p>	-217	N	

Belangrijkste verschillen tussen begroting na wijziging en realisatie	bedrag	V/N	I/S
	-1.941	N	
Maatwerkdienstverlening 18- en Geëscaleerde zorg 18- Aanvullend op de basisondersteuning wordt op deze taakvelden de jeugdzorg verantwoord. Langedijk volgt het landelijk beeld waarbij de kosten van ambulante jeugdzorg en GGZ een stijging laat zien van 899.000. De stijging wordt enerzijds veroorzaakt door de instroom van een aantal relatief dure klanten anderzijds door toegenomen zorgzwaarte. Ten slotte stijgt ook het aantal klanten in de jeugdzorg.	-899	N	
Overige verschillen	-7	N	
Baten	60	V	
Inkomensregelingen Van het rijk is een hogere vergoeding ontvangen voor WWB, BBZ	74	V	
Overige verschillen	-14	N	
Reserves	626	V	
Een integrale toelichting op de reserve is opgenomen in de toelichting op de balans onder de vaste passiva (eigen vermogen)	626	V	

Openbare ruimte

Behorende bij onze
verklaring d.d.
28-06-2019

astrium
overheidsaccountants b.v.

Inleiding

Een gezonde, veilige en schone openbare ruimte vormt de basis voor een goede en prettige leefomgeving. Om de openbare ruimte goed te beheren, hanteert de gemeente een integrale aanpak. De inwoner beoordeelt immers niet de kwaliteit van de afzonderlijke onderdelen maar de kwaliteit en het totale beeld van de leefomgeving als geheel.

Openbaar groen, afvalinzameling, wegen, riolering, water en civiele kunstwerken vormen de hoofdonderdelen van het programma Openbare ruimte. Maar ook de openbare verlichting, speelvoorzieningen, gebouwen en het onderhoud op begraafplaatsen en sportvelden. Door de grote raakvlakken is ook het verkeersbeleid in dit programma opgenomen.

Wat kan de raad van ons verwachten		Toelichting
Strategische beheervisie (update)	●	In 2018 is de "Strategische Beheervisie 3.0 voor de openbare ruimte" door de gemeenteraad vastgesteld.
Kadernota inrichting fysiek domein	●	De kadernota voor de inrichting van het fysiek domein zal worden meegenomen bij de invoering van de Omgevingswet.
Uitwerkingsplan Strategische beheervisie (jaarlijks)	●	In 2018 is het "Uitwerkingsplan 2019 - Beheer Openbare Ruimte" door de gemeenteraad vastgesteld.

Doelstelling

Doel		Een veilige openbare ruimte
Taakveld / Product		Verkeer en Vervoer, Beheer openbare ruimte
Wat wil de gemeente bereiken		Toelichting
Reconstructie Nauertogt	●	
Bij alle arealen het kwaliteitsniveau verbeteren	●	

Doel		Een duurzame leefomgeving
Taakveld / Product		Afval
Wat wil de gemeente bereiken		Toelichting
Verbeteren scheidingspercentage huishoudelijk afval	●	Het huidige inzamelscenario laat wel een stijgende lijn in het scheidingspercentage zien (68%) echter de beoogde doelstelling (75%) in 2020 kan zo niet behaald worden. Er zal een omslag moeten plaatsvinden van een traditioneel naar een duurzaam afvalbeheer.

Ontwikkelingen verbonden partijen	
naam	Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar e.o. (VVI) Website
ontwikkelingen	

Indicatoren

Indicator	uitleg indicator	beschikbaar	streefgetal	gerealiseerde	toelichting
		periode	begroting '18	waarde	
Omvang (fijn) huishoudelijk restafval	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg).	2018	150	155	Er zal een omslag moeten plaatsvinden van een traditioneel naar een duurzaam afvalbeheer.
Gemiddelde WOZ waarde	De gemiddelde WOZ waarde van woningen (x €1.000)	2018		253	
Nieuw gebouwde woningen	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.	2016	10	4,4	
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15-65 jaar.	2018	56,3 %	76,6%	
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	2018		748	
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een	2018		841	

	meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.				
--	---	--	--	--	--

Wat mag het kosten

Saldi baten en lasten per taakveld		begroting			realisatie			verschil		
		baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
030	Beheer overige gebouwen en gronden	552	594	42	860	660	-200	307	-65	242
210	Verkeer en vervoer	84	3.533	3.449	102	3.062	2.960	19	471	490
230	Recreatieve havens	0	18	18	0	19	19	0	0	0
240	Economische havens en waterwegen	0	184	184	0	180	180	0	4	4
340	Economische promotie	124	228	104	115	157	42	-9	71	62
520	Sportaccommodaties	379	1.891	1.512	352	1.826	1.474	-27	65	38
570	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	0	2.459	2.459	13	2.543	2.530	13	-83	-70
720	Riolering	4.658	3.891	-766	4.893	4.127	-766	235	-235	0
730	Afval	3.043	2.305	-738	3.275	2.537	-738	232	-232	0
750	Begraafplaatsen	240	258	18	261	259	-2	21	-2	20
totaal taakvelden		9.080	15.362	6.282	9.872	15.369	5.497	792	-7	786
Mutaties reserves		787	316	-471	708	277	-431	-79	40	-40

Saldi baten en lasten per taakveld	begroting			realisatie			verschil		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
Totaal	9.867	15.678	5.812	10.580	15.645	5.066	713	33	746

Belangrijkste verschillen tussen begroting na wijziging en realisatie	bedrag	V/N	I/S
	746	V	
Lasten	-6	N	
Verkeer en vervoer, openbare verlichting. Door drukte zijn de kosten in 2018 niet vervangen. Daarnaast zijn er weinig storingen geweest, is de rekening voor energie dit jaar lager en zijn de kosten voor onderhoud meegevallen.	40	V	I
Verkeer en vervoer, gladheid- en modderbestrijding. De uitgaven voor modder- en gladheidbestrijding zijn erg afhankelijk van externe invloeden zoals het weer. Dit jaar zijn er relatief weinig uitgaven nodig geweest.	53	V	I
Verkeer en vervoer, wegen Bij de onderhoudskosten voor wegen is het afgelopen jaar een aanzienlijk bedrag overgebleven. Dit heeft meerdere oorzaken. Door een gecombineerde aanbesteding van groot onderhoud asfalt en vervangingsprojecten is een groot aanbestedingsvoordeel behaald ten opzichte van de geraamde kosten. Door capaciteitsproblemen, zowel intern als extern, liep het onderhoud aan de elementenverharding in 2018 helaas achter op planning. Voor aannemers was het in 2018 lastig om voldoende gekwalificeerde stratenmakers te vinden. Voorrang is gegeven aan de aanpak van veiligheidsaspecten.	346	V	I
Verkeer en vervoer, kapitaallasten Door de wijziging van het activabeleid zijn in 2018 de rentekosten nog wel geraamd terwijl die niet eerder worden toegerekend dan nadat een werk is afgerond. Het bedrag is een totaal van vele kleine verschillen.	47	V	I
Riolering. In de tweede helft van het jaar zijn er meer vervangingsinvesteringen uitgevoerd dan bij het opstellen van de slotwijziging is ingeschat. Deze meerkosten worden verrekend met de hiervoor bedoelde voorziening (zie baten).	-232	N	I
Afval inzameling en verwerking De markt rond afval is dynamisch waarbij vraag en aanbod niet meer in balans zijn. De capaciteit bij de verwerkers is beperkt, dit komt gedeeltelijk door de import van buitenlands afval maar voornamelijk door het succesvol inzamelen van grondstoffen in eigen land. Door de beperkte capaciteit en afzet mogelijkheden stijgen de tarieven voor de verwerking van afval.	-167	N	S

Belangrijkste verschillen tussen begroting na wijziging en realisatie	bedrag	V/N	I/S
	746	V	
Afval onderhoud materieel inzameling In afwachting van de definitieve keuze voor een nieuwe manier van inzameling is er voor gekozen één van de (oudere) inzamelvoertuigen nog niet te vervangen maar grondig op te knappen. Daarnaast is de kraan op de wagen stuk geweest en vervangen door een (tweedehandse) nieuwe.	-95	N	I
Onderhoud sportaccommodaties Na verschillende inspectierondes is gebleken dat bepaalde onderhoudswerkzaamheden (nog) niet nodig zijn, zoals bijvoorbeeld het vervangen van de filters bij het zwembad en bepaalde sportinventaris.	65	V	I
Openbaar groen en openluchtrecreatie Door een aantal mutaties in de loop van het jaar (die niet meer begrotingstechnisch verwerkt zijn) is de doorberekening voor personeel (zowel eigen als ingehuurd) hoger.	-72	N	I
Overige kleinere verschillen	9	V	I
Baten	792	V	
Gronden en landerijen Bij het opstellen van de prognose van voor de opbrengsten vanuit erfpacht is er uitgegaan van een bepaalde canonovang. Er is uiteindelijk voor € 37.000 meer aan erfpacht gerealiseerd dan van te voren was ingeschat. Bij aanvang van het begrotingsjaar is er voor grondverkoop een opbrengst geprognostiseerd van €250.000. Deze is hoger uitgevallen vanwege de verkoop van een groot gemeentelijk perceel in Zuid Scharwoude.	200	V	I
Opbrengsten snippergroen Een verhoogde interesse in het aankopen van zogenaamd snippergroen heeft geleid in hogere opbrengsten geresulteerd. Het verkopen van gemeentegrond in de Magnoliaaan in Sint Pancras leverde ruim € 60.000 op. Met deze opbrengsten was bij het opstellen van de begroting geen rekening gehouden.	96	V	I
Riolering In de tweede helft van 2018 zijn de uitgaven voor vervangingsinvesteringen hoger geweest dan was ingeschat. De hogere uitgaven worden verrekend met de hiervoor bedoelde voorziening.	232	V	I

Belangrijkste verschillen tussen begroting na wijziging en realisatie	bedrag	V/N	I/S
	746	V	
Afval inkomsten grondstoffen Samenstelling en kwaliteit van de afvalsoorten worden steeds belangrijker. Hierdoor worden de acceptatievoorwaarden van de afvalverwerkende bedrijven ook steeds strenger, met als gevolg een gedeeltelijke tot zelfs hele afkeur van een inzameling. Daarnaast is ook hier sprake van marktwerking zo is de waarde van oud papier in 2018 gehalveerd. Als gevolg hiervan is er een lagere opbrengst gerealiseerd.	-195	N	S
Afval verrekening voorziening De hogere uitgaven en lagere inkomsten worden verrekend met de voorziening. Na deze uitname resteert nog 410.000 in de voorziening.	427	V	I
Overige kleinere verschillen	32	V	I
Reserves	-40	N	
Een integrale toelichting op de reserve is opgenomen in de toelichting op de balans onder de vaste passiva (eigen vermogen)	-40	N	

Algemene dekkingsmiddelen

Behorende bij onze
verklaring d.d.
28-06-2019

astrium
overheidsaccountants b.v.

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Inleiding

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel die de gemeente vrij kan besteden. Het gaat behalve om de uitkering uit het gemeentefonds, om: gemeentebelastingen, deelnemingen/dividend, erfpacht, rente en de verzamelpost overige dekkingsmiddelen. Deze posten zijn bedoeld voor de uitvoering van de programma's waarin het beleid tot uitvoering wordt gebracht dat de gemeenteraad heeft vastgesteld.

Ontwikkelingen verbonden partijen	
naam	Cocensus Website
ontwikkelingen	In 2018 is een verdere stap gezet in de ontwikkeling van het digitale portaal, waarmee producten aan de burgers worden aangeboden. Ruim 39% van alle belastingaanslagen is op verzoek van de betreffende burgers digitaal via MijnOverheid aangeboden. Daarnaast is in 2018 de implementatie van de AVG en de Wet Datalekken afgerond en is het BIG-project afgerond. Op personeelsgebied is door het bestuur van Cocensus besloten om het Generatiepact in te voeren. Ook is in 2018 in samenspraak met de Waarderingskamer een belangrijke kwaliteitsimpuls gerealiseerd aan met name de gegevensregistratie voor de WOZ en is het project gestart met de aangekondigde wijziging van de waarderingssystematiek (o.b.v. vierkante meters) in 2021. Tot slot is in 2018 het projectplan opgestart voor de herhuisvesting van Cocensus.

naam	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) Website
ontwikkelingen	Het maatschappelijk aandelenkapitaal van de BNG bestaat uit 110 miljoen aandelen waarvan er 55.690.720 zijn volgestort. Van de volgestorte aandelen bezit gemeente Langedijk 6.318 aandelen met een nominale waarde van € 2,50. Over 2018 heeft de BNG Bank voorgesteld een dividend van € 2,53 per aandeel uit te keren.

naam	NV Houdstermaatschappij GKNH (Gasbedrijf Kop Noord-Holland)	Website
ontwikkelingen	<p>Tijdens de algemene vergadering van aandeelhouders van de NV Houdstermaatschappij GKNH in 2017 is besloten om over te gaan tot liquidatie van de Houdstermaatschappij in verband met de 'Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen', als gevolg waarvan de dividenduitkeringen door de Houdstermaatschappij onderworpen zijn aan de heffing van vennootschapsbelasting. Per 18 december 2017 zijn daarom de aandelen overgedragen en is de gemeente rechtstreeks aandeelhouder in Alliander NV. De vennootschap is nu 'in liquidatie'. De NV Houdstermaatschappij GKNH blijft echter voorlopig voortbestaan om het vermogen van de vennootschap te vereffenen. Pas als alle vorderingen en schulden zijn afgewikkeld, wordt de NV Houdstermaatschappij GKNH geliquideerd. De deelnemende gemeenten blijven zolang 'eigenaar' van zowel positieve als negatieve resultaten van de vennootschap.</p> <p>Tijdens de algemene vergadering van aandeelhouders is besloten pas tot uitkering van het dividend over het jaar 2016 (dat normaal gesproken in 2017 was uitgekeerd) over te gaan, nadat de definitieve vennootschapsbelastingaanslag bekend is. Dit kan echter nog jaren duren.</p>	

naam	Alliander NV	Website
ontwikkelingen	Per 18 december 2017 zijn de aandelen overgedragen van de NV Houdstermaatschappij GKNH en is de gemeente rechtstreeks aandeelhouder in Alliander NV.	

Wat mag het kosten

Saldi baten en lasten per taakveld		begroting			realisatie			verschil		
		baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
050	Treasury	227	-938	-1.166	240	-778	-1.018	13	-160	-147
061	OZB woningen	3.296	0	-3.296	3.299	0	-3.299	2	0	2
062	OZB niet-woningen	1.503	0	-1.503	1.507	0	-1.507	4	0	4
064	Belastingen Overig	1.693	341	-1.352	1.698	346	-1.352	4	-4	0
070	Algemene uitkering/overige uitkeringen	31.536	4	-31.532	31.727	6	-31.721	191	-2	189
080	Overige baten en lasten	1	190	189	15	203	188	14	-13	1
totaal taakvelden		38.257	-403	-38.659	38.485	-223	-38.708	228	-180	49
Mutaties reserves		985	0	-985	985	0	-985	0	0	0
Totaal		39.242	-403	-39.645	39.470	-223	-39.693	228	-180	49

Belangrijkste verschillen tussen begroting na wijziging en realisatie	bedrag	V/N	I/S
	49	V	
Lasten	-179	N	
Treasury De werkelijk toegerekende rente aan investeringen is lager uitgevallen dan begroot. Dit komt doordat enkele investeringen nog niet geheel uitgevoerd zijn. Dit betreft onder andere investeringen I&A (€ 13.000), verbouw van De Binding (€ 66.000), riolering (€ 22.000) en wegen e.d. (€ 43.000).	-159	N	I
Overige kleine verschillen	-20	N	I
Baten	228	V	
Algemene uitkering De decembercirculaire verschijnt ieder jaar na de slotwijziging. De mutatie die hieruit volgde kon daarom niet meer verwerkt worden in de raming. Daarnaast zijn er vanuit voorgaande uitkeringsjaren nog verrekeningen binnengekomen.	191	V	I
Overige kleine verschillen	37	V	I
Reserves	0	V	
Een integrale toelichting op de reserve is opgenomen in de toelichting op de balans onder de vaste passiva (eigen vermogen)			

Vennootschapsbelasting

Door de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen (Stb. 2015, 207) zijn overheidsondernemingen vanaf 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). De wet beoogt de vennootschapsbelasting (Vpb) zodanig aan te passen dat overheidsondernemingen die economische activiteiten ontplooiën op een markt waarop ook niet-overheidsondernemingen (private ondernemingen) actief zijn, op dezelfde wijze aan de heffing van vennootschapsbelasting worden onderworpen als die private ondernemingen. De aanpassingen strekken ertoe een gelijk speelveld te creëren tussen partijen, waarmee ook tegemoet wordt gekomen aan de bezwaren die de Europese Commissie (vanuit een oogpunt van staatssteun en verstoring van de concurrentieverhoudingen) heeft tegen de geldende Vpb-vrijstelling voor overheidsondernemingen.

Saldo baten en lasten vennootschapsbelasting		begroting			realisatie			verschil		
		baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
	vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
totaal		0	0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting

De bouwgrondexploitatie is als één van de twee Vpb-plichtige activiteiten van de gemeente Langedijk geïdentificeerd. Over de aangifte Vpb 2016 zijn wij in overleg met de belastingdienst. Voor de waardering van de grondvoorraad op de openingsbalans willen wij net als een aantal andere gemeenten in Nederland afwijken van de methode die de belastingdienst heeft voorgeschreven. Voor de VPB 2016 houden wij rekening met een fiscaal compensabel verlies en dat betekent geen belastinglast. Onze inschatting is dat dit ook geldt voor de belastingjaren 2017 en 2018, waarvan de aangiften nog opgesteld moeten worden. Hiervoor moet er eerst zekerheid bestaan over de openingswaardering per 1 januari 2016. De andere Vpb-plichtige activiteit is niet het inzamelen van huishoudelijk afval, maar wel het 'zich ontdoen van huishoudelijk afval tegen een positieve opbrengst' zoals de belastingdienst dit heeft omschreven. Wij hebben opbrengsten van papier, glas, metaal, hout en kunststof. Daarnaast nog enige opbrengst uit bedrijfsafval. Ook hiervoor zijn wij in overleg met de belastingdienst om zoals voorgaande gemeenten al gedaan hebben een praktische afspraak te maken voor de berekening van het saldo van opbrengst en kosten voor het invullen op de aangifte. Als uitkomst hiervan verwachten wij slechts een gering bedrag en een belastinglast die nagenoeg nihil is. Het financieel belang hiervan is niet groot, maar geeft wel zekerheid voor de belastingjaren vanaf 2016.

Rekening houdend met het fiscaal compensabele verlies voor de bouwgrondexploitatie zal de geringe opbrengst van huishoudelijk afval per saldo niet leiden tot een belastinglast in 2018.

Onvoorzien

In het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) zijn regels opgenomen voor de post Onvoorzien in de begroting en de jaarrekening (artikelen 8 en 17). De post onvoorzien is bedoeld als dekking voor lasten die niet in de begroting opgenomen zijn.

Stand	0
Primitieve begroting	50
1e Tussenrapportage 2018 (TR1 2018)	50
autonome ontwikkelingen	
Verhogen post onvoorzien	50
Slotwijziging 2018	-100
De post onvoorzien is niet aangewend in 2018 en bij slotwijziging afgeraamd	-100

Paragrafen

<p>Behorende bij onze verklaring d.d. 28-06-2019</p>	
--	---

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf bevat informatie over de gemeentelijke belastingen en heffingen en de consequenties daarvan voor de inwoners. Het betreft hier zowel heffingen met een specifiek doel als heffingen waarvan de besteding niet gebonden is. De opbrengsten worden verantwoord onder het desbetreffende programma en in het hoofdstuk 'Algemene Dekkingsmiddelen'.

Opbrengsten belastingen:

soort belasting	raming 2018 primitief	raming 2018 actueel	rekening 2018	verschil	%
Onroerende zaakbelastingen	4.762	4.799	4.805	6	0,13%
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	2.488	2.523	2.523	0	0,00%
Rioolrecht	3.757	3.871	3.872	1	0,03%
Grafrechten *	239	239	261	22	9,21%
Toeristenbelasting	65	75	78	3	4,00%
Forensenbelasting	22	22	23	1	4,55%
Bouwleges	1.110	1.110	778	-332	-29,91%
Precariobelasting	1.691	1.691	1.691	0	0,00%
Overige leges, waaronder burgerzaken	530	530	524	-6	-1,13%
Totaal	14.664	14.860	14.555	-305	-2,05%

*) begraven + huur/koop van graf + onderhoud

Beleidskader

Het beleid voor de lokale heffingen is vastgelegd in de verordeningen op de heffing en invordering van de betreffende heffing. De uitgangspunten voor de bepaling van de tariefstelling worden meegenomen in de Kaderbrief. Hierin is onder andere opgenomen dat de lokale belastingen jaarlijks worden verhoogd voor inflatie. Voor 2018 is deze verhoging vastgesteld op 0,9%.

Onroerende zaakbelastingen

De belangrijkste eigen inkomstenbron van de gemeente is de onroerende zaakbelastingen. De OZB zijn te onderscheiden in een eigenarenbelasting voor woningen en niet-woningen en een gebruikersbelasting voor niet-woningen. De totaalopbrengst van de gehele OZB is in de begroting 2018 0,5% hoger geraamd dan in de begroting 2016. Werkelijk is in 2018 € 4.799.000 ontvangen. In 2017 is € 4.776.000 ontvangen. Het verschil is het resultaat van de aanpassing van het tarief, de verwachte waardestijging en een wijziging in de omvang van het volume waarop wordt aangeslagen.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht

Het tarief van de afvalstoffenheffing is onderverdeeld in een tarief voor eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens. Voor kleine bedrijven worden reinigingsrechten geheven.

Voor de afvalstoffenheffing worden in Langedijk kostendekkende tarieven geheven. Het verschil tussen de opbrengsten en de uitgaven wordt verrekend met de voorziening Egalisatie huishoudelijk afval. In 2018 waren de totale kosten voor de afvalinzameling € 2.537.000 en de totale opbrengsten € 2.848.000. De opbrengst afvalstoffenheffing en reinigingsrechten over 2018 is € 2.523.000. Van de VNG is dit jaar een producentenbijdrage van € 209.000 uit het Afvalfonds ontvangen. De rest van de inkomsten bestaat uit vergoedingen voor oud ijzer, papier, kunststof, witgoed en overige diensten of producten. In totaal is hiervoor in 2018 € 85.000 ontvangen. De verwerkingskosten voor restafval zijn hoger dan verwacht. Daarnaast zijn de opbrengsten voor ingezamelde grondstoffen lager. Door deze nadelen is een bedrag van € 425.000 verrekend met de voorziening.

Rioolheffing

Ten opzichte van 2017 zijn de tarieven in 2018, conform het Gemeentelijk Rioleringsplan 2015-2020, gestegen met 11,6%. Het tarief wordt in rekening gebracht bij eigenaren van woningen of bedrijven die direct of indirect zijn aangesloten op de gemeentelijke riolering. Wanneer het aantal m3 dat via het riool wordt afgevoerd de 500 m3 overtreft, vindt een extra heffing plaats.

Voor de rioolheffing worden in Langedijk kostendekkende tarieven geheven. Net als bij de afvalstoffenheffing wordt ook bij de rioolheffing de compensabele BTW als kostenpost meegenomen.

Toeristenbelasting

De aanslagen toeristenbelasting worden niet eerder opgelegd dan na afloop van het belastingjaar. Begin 2019 wordt de verblijfverstrekkers verzocht om de aangifte over het jaar 2018 te verzorgen. Aan de hand van deze aangiftes wordt de hoogte van de belastingschuld bepaald. De nu geboekte inkomsten hebben dan ook voor het grootste gedeelte betrekking op 2017.

Grafrechten

De tarieven zijn in 2018 met 0,9% verhoogd. De directe kosten bedragen in 2018 € 259.000. Daarbij komen de indirecte kosten van € 146.000. De totale kosten komen daardoor op € 405.000. De opbrengst grafrechten en afkoop onderhoud is in 2018 € 261.000. De kostendekkendheid komt daardoor voor 2018 op rekening basis uit op 64%.

Precario

Precario wordt geheven op ondergrondse kabels en leidingen. Conform de wet wordt het tarief aangehouden zoals dat is vastgesteld in 2016. Precario mag geheven worden t/m 2021. De opbrengst van precario wordt tot die tijd uitsluitend gebruikt ter dekking van incidentele lasten. De netto opbrengsten bedragen €1.691.000.

WABO leges

Ten aanzien van de bouwleges streeft het college naar kostendekkende leges. De kostendekkendheid in 2018 betreft 73,21%, dat is lager dan de voorziene 94%. Deze lagere dekking is met name omdat er in 2018 een aantal grotere projecten zijn uitgesteld naar 2019. Dit betreft de projecten Mavo-terrein, Westerdel, centrumplan Sint Pancras en hoek Voorburggracht.

Overige heffingen

Naast bovenstaande heffingen zijn er nog enkele andere heffingen zoals de markt gelden en de overige leges, waaronder de leges burgerzaken.

Al deze leges zijn opgenomen in de legesverordening. Hieronder is aangegeven hoe voor ieder hoofdstuk van de verschillende titels de uitgaven zich verhouden tot de inkomsten. In totaliteit heeft de gehele legesverordening een kostendekkendheid van 71,90%.

Kostendekkendheid 2018		lasten	baten	dekking
Titel 1 - Algemene dienstverlening				
1	Burgerlijke stand	40.211	30.648	76,22%
2	Reisdocumenten	256.893	299.063	116,42%
3	Rijbewijzen	108.723	137.286	126,27%
4	Verstrekingen uit de GBA	42.397	8.237	19,43%
5	Bestuursstukken			
6	Vastgoedinformatie			
7	Overige Publiekszaken	22.415	8.237	36,75%
8	Gemeentearchief			
9	Huisvestigingswet			
10	Kansspelen	716	49	6,84%
11	Telecommunicatie	23.949	640	2,67%
12	Verkeer en vervoer			
13	Havengelden			
14	Leegstandwet			
15	Overig	16.730	345	2,06%
	Kostendekking titel 1	512.034	484.505	94,62%
Titel 2 - Dienstverlening, vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning				
1	Begripsomschrijvingen			

Kostendekkendheid 2018		lasten	baten	dekking
2	Vooroverleg/beoordelen conceptaanvraag			
3	Omgevingsvergunning	1.063.353	778.465	73,21%
4	Vermindering			
5	Teruggaaf			
6	Wijziging omgevingsverg. als gevolg van wijziging project			
7	Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten			
8	In deze titel niet benoemde beschikking			
	Kostendekking titel 2	1.063.353	778.465	73,21%
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn				
1	Horeca	61.785	541	0,88%
2	Organiseren evenementen	118.818	738	0,62%
3	Brandbeveiligingsverordening			
4	Overige vergunningen/ontheffingen	2.495	172	6,89%
	Kostendekking titel 3	183.098	1.451	0,79%
Recapitulatie titels 1, 2 en 3				
	Kostendekking titel 1	512.034	484.505	94,62%
	Kostendekking titel 2	1.063.353	778.465	73,21%
	Kostendekking titel 3	183.098	1.451	0,79%
	Kostendekking totale tarieventabel	1.758.485	1.264.421	71,90%

Lokale lastendruk

Om een indicatie te geven van de lokale belastingdruk houden we rekening met de volgende belastingsoorten: OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. We geven de lokale belastingdruk aan voor:

- eenpersoonshuishoudens in een eigen woning
- eenpersoonshuishoudens in een huurwoning
- meerpersoonshuishoudens in een eigen woning
- meerpersoonshuishoudens in een huurwoning

Voor de berekening van de OZB is uitgegaan van de gemiddelde woningwaarde in Langedijk. Deze bedraagt in 2018 € 253.000.

jaar	eenpersoonshuishouden		meerpersoonshuishouden	
	eigen woning	huurwoning	eigen woning	huurwoning
2018	748	154	841	247
2017	727	165	813	251
verschil	-21	9	-28	4

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de lokale woonlasten in 2018. Hierbij gaat het om de lasten voor een meerpersoonshuishouden en worden de gegevens van de omliggende gemeenten ter vergelijking ook gepresenteerd. In de tabel is ook de positie van de gemeenten op de rangorde van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden (COELO) aangegeven. Positie 1 is daarbij voor de gemeente met de laagste woonlasten (in 2018 is dat Aalten) en positie 387 is de gemeente met de hoogste woonlasten (in 2018 is dat gemeente Bloemendaal).

gemeente	totale woonlast	OZB%	Rioolheffing	Afvalstoffen heffing	Positie 2018	Positie 2017
Alkmaar	578	0,0910%	133	264	13	8
Heerhugowaard	668	0,1164%	170	253	76	65
Schagen	736	0,1373%	150	267	177	150
Langedijk	841	0,1136%	307	247	333	295
Bergen	1.045	0,1035%	318	340	382	395
Nederland (gemiddeld)	721	0,1180%	194	253		

Kwijtscheldingsbeleid

Voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen geldt net als voor de Rijksbelastingen de Invorderingswet. De gemeente mag in het kwijtscheldingsbeleid niet soepeler zijn dan het Rijksbeleid, wel strenger. De gemeente heeft de vrijheid te kiezen voor een percentage tot maximaal 100% van de bijstandsnorm voor de kosten van levensonderhoud. In Langedijk is hiervoor gekozen. In Langedijk is kwijtschelding mogelijk voor:

- afvalstoffenheffing
- hondenbelasting (alleen de eerste hond)
- grafrechten (alleen het jaarlijks grafonderhoud).

In totaal is in 2018 voor deze heffingen voor iets meer dan € 79.000 kwijtgescholden.

Berekeningen kostendekkendheid en toerekening overhead

Voor de lokale heffingen geldt als wettelijke norm, dat deze niet boven het niveau van kostendekkendheid uit mogen komen. Bij deze berekening wordt ook rekeningen gehouden met de toe te rekenen overhead.

Met ingang van de begroting 2017 worden de overheadkosten als gevolg van de invoering van gewijzigde begrotingsregels (BBV) niet meer toegerekend aan de diverse programma's van de begroting, maar afzonderlijk opgenomen in het overzicht van de overheadkosten. De overheadkosten mogen echter nog wel worden doorberekend in de (kostprijs dekkende) tarieven die aan inwoners en bedrijven in rekening worden gebracht. In de wijze waarop deze overheadkosten in de tarieven worden doorberekend is de gemeente vrij. De methodiek moet in de paragraaf lokale heffingen worden toegelicht.

In de begroting 2018 is bij het bepalen van de aan tarieven toe te rekenen overhead dezelfde toerekeningsmethodiek gehanteerd als in voorgaande jaren. Deze toe te rekenen overhead is gebaseerd op de zogenaamde kostenplaatsen methode. Door middel van een getrapte toerekening worden de overheadkosten in twee stappen met behulp van een kostenverdeelstaat toegerekend. Bij de eerste stap worden de overheadkosten op basis van enkele sleutels (onder andere formatieplaatsen, m2) toegerekend aan de lijnafdelingen. Bij de tweede stap worden alle directe kosten van deze lijnafdelingen plus de toegerekende overheadkosten op basis van een inschatting van de tijdsbesteding toegerekend aan de producten.

Berekening kostendeckendheid	bedrag	bedrag	bedrag	bedrag	bedrag	bedrag
heffing	afval	riool	grafrecht	leges burgerzaken	WABO leges	vergunningen
taakveld	730	720	750	020	830	120
	afvalstoffen	riolering	begraafplaatsen	burgerzaken	wonen en bouwen	openbare orde en veiligheid
kosten, incl. (omslag)rente	2.581.933	3.751.888	259.244	1.132.494	1.243.156	114.617
inkomsten, excl. heffingen	-325.218	-1.020.900	-600	0	0	0
netto kosten taakveld	2.256.715	2.730.988	258.644	1.132.494	1.243.156	114.617
Toe te rekenen kosten:						
- overhead, incl. (omslag)rente	442.997	204.819	146.303	60.617	34.006	22.669
- BTW	250.000	562.111				
Totale kosten	2.949.712	3.497.918	404.947	1.193.111	1.277.162	137.286
Verrekening met egalisatievoorziening	426.656	-374.787	0	0	0	0
Opbrengst heffingen	-2.523.055	-3.872.269	-261.202	-494.818	-1.055.991	-58
Dekkingspercentage	100%	100%	65%	41%	83%	0%

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Doel en beleid risicomanagement

Het doel van deze paragraaf is om het verband te laten zien tussen het vermogen dat nodig is om niet voorziene of niet gedekte risico's te dekken (het benodigde weerstandsvermogen) en het beschikbare weerstandsvermogen. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de manier waarop binnen de organisatie is omgegaan met de aanwezige risico's (beleid) en welke keuzes er zijn gemaakt om risico's te beheersen.

De gemeente Langedijk acht het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie.

In de Programmabegroting 2016 is een eerste opzet gemaakt van de aanwezige risico's, de kans op voordoen en de financiële gevolgen. Dit heeft een vervolg gekregen in de volgende P&C producties. Deze opzet is in de Jaarstukken 2018 opnieuw beoordeeld en geactualiseerd.

Bij de doorontwikkeling van risicomanagement wordt uitgegaan van de werkelijke risico's die binnen de gemeente aanwezig zijn. Omdat de risico's zich nooit allemaal tegelijk en in de volledige omvang voordoen, wordt gebruik gemaakt van een statistische benadering om tot het benodigde weerstandsvermogen te komen. Dit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit.

Inventarisatie risico's

Lopende risico's zijn risico's die aanwezig zijn en die niet (geheel) worden gedekt door beheersmaatregelen. De lopende risico's zijn opgenomen in onderstaande tabel. Tevens is inzichtelijk gemaakt welke invloed elk risico op het totale risicobedrag heeft. Alleen de belangrijkste risico's die invloed hebben op het benodigde weerstandsvermogen zijn gepresenteerd (van de totaal 25 geïdentificeerde risico's). De risico's op de grondexploitatie zijn volledig afgedekt door het opnemen van een voorziening. Deze risico's zijn daarom niet opgenomen in onderstaande risicotabel, omdat hier geen extra weerstandsvermogen voor nodig is.

Gebeurtenis	Omschrijving risico	Kans	Inschatting gevolg in €	Accepteren / beheersen	Invloed op benodigd weerstandsvermogen
Sociaal Domein	De budgetten voor de gedecentraliseerde WMO en Jeugdzorg zijn gekoppeld aan de ontvangen rijksbijdragen. De werkelijke kosten kunnen als gevolg van niet te beïnvloeden factoren hoger uitkomen.	50%	700.000	Accepteren	17,70%
Invoeren Omgevingswet	De invoering van de Omgevingswet is een grote transitie voor de gemeenten, die de komende jaren uitgevoerd moet worden. De precieze omvang van deze transitie is nog niet bekend. Vanuit de regelgeving die nog in ontwikkeling is zal gekeken moeten worden op welke wijze de invoering vormgegeven moet worden. Gezien de impact is de verwachting dat dit niet binnen de reguliere budgetten gedaan kan worden en is de kans aanwezig dat bestaande budgetten niet toereikend zijn.	50%	400.000	Beheersen	10,04%
Er wordt aanspraak gemaakt op een garantstelling zonder achtervang.	Wanneer een instelling of particulier niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, dient de gemeente (na eventuele verkoop van een onderpand) de verplichtingen aan de bank na te komen.	30%	600.000	Accepteren	9,12%
Samenwerkingsverbanden	Er ontstaan steeds meer samenwerkingsverbanden tussen gemeenten. De doorontwikkeling van deze verbanden kan betekenen dat er sprake zal zijn van herdefiniëring of reorganisatie van deze samenwerkingsverbanden (waaronder samenwerking met andere organisaties) om uiteindelijk te komen tot een betere invulling van de taken. Dergelijke ontwikkelingen zijn weliswaar investeringen in	50%	300.000	Accepteren	7,58%

Gebeurtenis	Omschrijving risico	Kans	Inschatting gevolg in €	Accepteren / beheersen	Invloed op benodigd weerstandsvermogen
	een betere structuur met hogere uitkomsten, maar kosten bij aanvang wel geld dat door de gemeenten betaald moet worden.				
Algemene uitkering Gemeentefonds daalt.	Bezuinigingen en herijking door de Rijksoverheid resulteren in een dalende algemene uitkering.	30%	420.000	Accepteren	6,33%
Orderuitputting Algemene uitkering Gemeentefonds	Het Rijk heeft in 2018 minder uitgaven gedaan dan van tevoren geraamd was, blijkt uit de Rijks tussenrapportages. Als het Rijk minder uitgeeft, gaan we samen de trap af en daalt de algemene uitkering. Deze verrekening komt in 2019 bij de meicirculaire. De hoogte van de korting is niet exact bekend en dus een schatting.	90%	122.000	Accepteren	5,54%
Datalek	Misbruik persoonsgebonden informatie en boete.	30%	350.000	Beheersen	5,32%
Sociaal Domein	Gemeenten en zorgaanbieders zijn, mede als gevolg van de 3D's, bezig met een doorontwikkeling van de zorg. Hierbij wordt onder andere gekeken naar een meer output gerichte benadering / financiering van zorg. Voor zorgaanbieders betekent dit dat zij hun organisatie moeten doorontwikkelen. In de praktijk zien we dat niet alle zorgaanbieders makkelijk met deze verander opgave om kunnen gaan. Er is een risico dat zorgaanbieders uiteindelijk de beoogde transitie niet kunnen realiseren en dat daardoor op termijn de continuïteit van hun organisatie in gevaar kan komen. Zowel bij discontinuïteit van zorgaanbieders als bij de periode voorafgaand daaraan zal de gemeente extra inzet moeten plegen om de dan ontstane situatie op te vangen. De extra inzet zal voor de	50%	200.000	Accepteren	5,06%

Gebeurtenis	Omschrijving risico	Kans	Inschatting gevolg in €	Accepteren / beheersen	Invloed op benodigd weerstandsvermogen
	gemeenten leiden tot extra kosten naast de reguliere bedrijfsvoering.				
Overige 17 risico's	-	-	2.250.000	-	33,31%

Bepaling benodigd weerstandsvermogen door middel van risicosimulatie

Risicosimulatie

In het pakket NARIS is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast, omdat de risico's zich niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang voor zullen doen. In deze simulatie is bekeken hoeveel geld er nodig is om met een bepaalde mate van zekerheid de risico's af te kunnen dekken. Dit is weergegeven in onderstaande tabel.

Zekerheidspercentage	Bedrag
75%	2.449.413
80%	2.577.052
90%	2.917.355
95%	3.203.702
99%	3.724.054

Binnen de gemeente Langedijk is besloten voor de berekening van het weerstandsvermogen te rekenen met een zekerheidspercentage van 95%. Dit komt neer op een benodigde weerstandscapaciteit van € 3,2 miljoen.

Risicokaart

Risico's waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen ingedeeld zijn, kunnen geplaatst worden in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en financieel gevolg. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft die in het oranje gebied zit, vraagt om aandacht. Een risico dat een score heeft die in het rode gebied zit, vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. In onderstaande kaart vindt u de verdeling van de risico's binnen de gemeente Langedijk:

Financieel	Netto				
	10%	30%	50%	70%	90%
$x > € 1.000.000$		1	1		
$€ 500.000 < x < € 1.000.000$		4	2		
$€ 100.000 < x < € 500.000$	3	5	4		1
$€ 10.000 < x < € 100.000$		4			
$x < € 10.000$					
Geen financiële gevolgen					
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

In de rode vakken zijn geen risico's. Wel bevindt ruim de helft van de risico's zich in de oranje vlakken. Deze risico's worden gemonitord.

Bepaling beschikbare weerstandsvermogen

Het beschikbare weerstandsvermogen bestaat uit de volgende onderdelen:

Vrij besteedbare reserves

Naast de algemene reserve worden ook de bestemmingsreserves als vrij besteedbare reserves beschouwd, met uitzondering van de bestemmingsreserves voor groot onderhoud, de reserve bouwgrondexploitatie, de reserves voor investeringen met economisch en maatschappelijk nut en de reserve financiering onderwijshuisvesting.

Stille reserves

Van stille reserves is sprake wanneer de marktwaarde van bepaalde activa hoger is dan de op de balans opgenomen boekwaarde. De aanwezigheid van stille reserves is een onvermijdelijk gevolg van het voorschrift dat de boekwaarde van de activa gebaseerd moet zijn op de historische kostprijs. Slechts stille reserves op activa die binnen 1 jaar daadwerkelijk verkocht zouden kunnen worden, mogen bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit meegenomen worden.

Object	Omschrijving	WOZ waarde 2018	Totaal
Bedrijfsgebouwen			223
Voorburggracht 295A	Loods opslag materialen gemeente	17 *	
Havenplein 24	Kleedgebouw passantenhaven	33	
Sluiskade 16A	Sluiswachterswoning	173 *	
Gronden en landerijen			1.446
Oeverzegge 3A	Sportterrein	177	
Museumweg 2	Museum BroekerVeiling	213	
Boeterslaan 1B BY	Sportvelden	641	
Potjesdam 1B	Grond en clubhuis	152	
Potjesdam 14	Akkerbouwland (hondenclub)	53	
Parallelweg TO 30	Perceel grond	210 *	
Totaal			1.669

De met een * gemarkeerde bedragen vormen samen de stille reserve (€ 400.000) voor bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. Deze objecten zijn op korte termijn (binnen 1 jaar) verkoopbaar.

Onvoorziene uitgaven

Voor onvoorziene uitgaven is in 2018 een bedrag van € 100.000 begroot. In 2018 is hier geen gebruik van gemaakt.

Onbenutte belastingcapaciteit

Onder onbenutte belastingcapaciteit wordt verstaan de mogelijkheid die de gemeente heeft om de belastingen te verhogen. Aangezien voor de riolerings- en reinigingsrechten een 100% kostendekking geldt, komt alleen de OZB in aanmerking om meegenomen te worden bij de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit. Hiervoor wordt het zogenaamde normtarief-OZB voor toelating tot artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet, zoals die in de Meicirculaire van het Gemeentefonds is vastgesteld, vergeleken met het OZB-tarief van gemeente Langedijk. Het daaruit volgende percentage wordt vermenigvuldigd met de totale WOZ-waarden. Voor 2018 is het normtarief op 0,1952% vastgesteld. Het tarief voor Langedijk bedroeg in 2018 0,1312%. Bij een totale WOZ-waarde in 2018 van € 3,69 miljard komt de onbenutte belastingcapaciteit uit op € 2.362.000.

Beschikbare weerstandscapaciteit (x € 1.000)		
Vrij besteedbare reserves (exclusief rekeningssaldo)		9.058
Stille reserves		400
Onvoorzien		100
WOZ-waarde	3.690.000	
Normtarief-OZB conform Meicirculaire	0,1952%	
OZB-tarief Langedijk	0,1312%	
Onbenutte belastingcapaciteit	0,0640%	2.362
Totaal weerstandsvermogen		11.920
Aantal inwoners		27.986
Weerstandsvermogen per inwoner		426

Ratio weerstandscapaciteit

De berekende benodigde weerstandscapaciteit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De beschikbare weerstandscapaciteit exclusief het Jaarrekeningsaldo bedraagt € 11,9 miljoen. Voor Langedijk betekent dit een ratio van: € 11.920.000 / € 3.204.000 = 3,7. Ten tijde van het opstellen van de Programmabegroting 2018 kwamen we uit op een geraamde weerstandscapaciteit van 4,1.

Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, wordt door gemeenten vaak gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NAR) en de Universiteit Twente is opgesteld.

waardering	ratio	betekenis
A	> 2	uitstekend
B	1,4 – 2	ruim voldoende
C	1 – 1,4	voldoende
D	0,8 – 1	matig
E	0,6 – 0,8	onvoldoende
F	< 0,6	ruim onvoldoende

Langedijk behaalt met een ratio van 3,7 een A-score en valt daarmee in de categorie 'uitstekend'. In totaliteit is er € 11.920.000 weerstandsvermogen om de risico's van de gemeente op te vangen.

Financiële kengetallen

Betrouwbare en inzichtelijke jaarstukken zijn in het belang van de horizontale controle door de Raad op de financiële positie van gemeenten. De adviescommissie vernieuwing BBV signaleerde dat de financiële informatie die de Raad krijgt nog altijd technisch en complex is. De commissie heeft in dat kader een set van specifieke kengetallen voorgeschreven als onderdeel van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de exploitatie of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente. Bij de Jaarstukken 2018 dienen de kengetallen weergegeven te worden voor de Rekening 2017, de Begroting 2018 en de Rekening 2018. De volgende kengetallen moeten berekend worden:

1a. Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen aan en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe lager de uitkomst, hoe beter.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. De netto gecorrigeerde schuldquote geeft aan of de gemeente in staat is de schulden terug te betalen waarvoor zij volledig zelf verantwoordelijk is. Ook voor dit kengetal geldt: hoe lager, hoe beter.

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

3. Kengetal grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een woningbouwproject, hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd.

4. Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

5. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

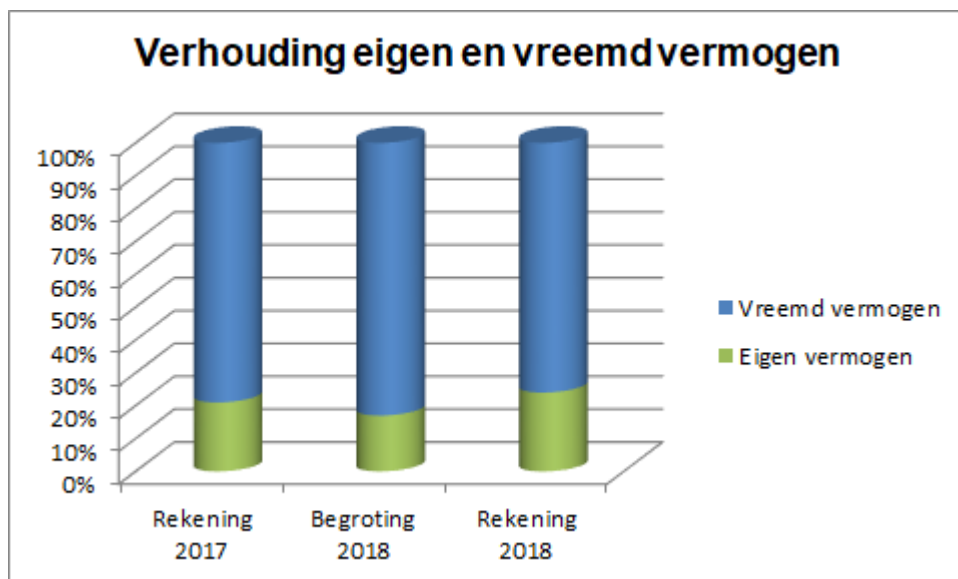
De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of de mate waarin er ruimte is voor nieuw beleid. Hoe lager dit percentage, hoe beter.

Hieronder treft u de vijf berekende kengetallen aan:

Kengetallen		Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
1a	Netto schuldquote	126%	162%	116%
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	119%	155%	110%
2	Solvabiliteitsratio	21%	17%	19%
3	Kengetal grondexploitatie	55%	53%	44%
4	Structurele exploitatieruimte	2,9%	7%	-3,2%
5	Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden	112%	115%	116%
6	Effectieve schuld	64%	102%	66%

Beoordeling

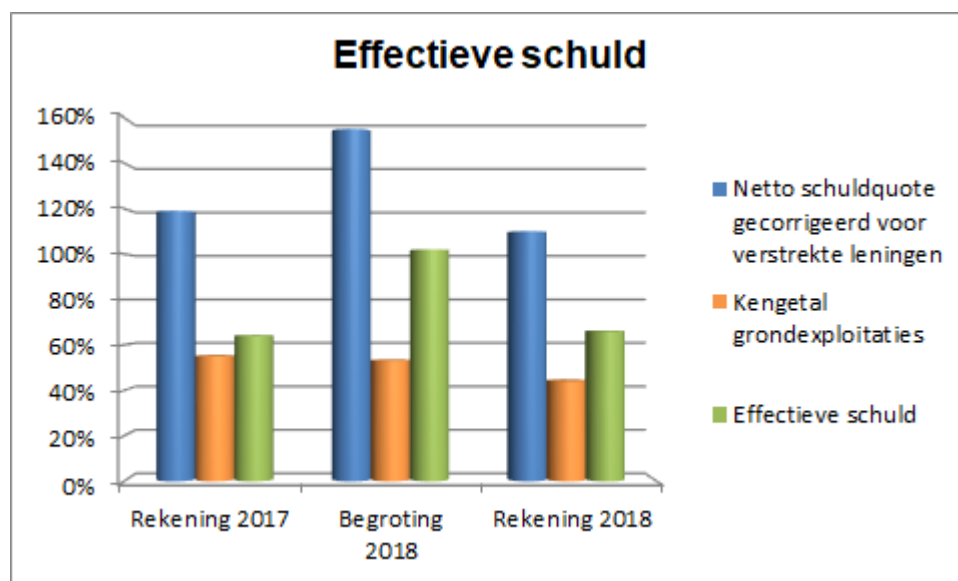
De gemeente Langedijk heeft een solvabiliteitsratio van 19%. Van het balanstotaal is 19% eigen vermogen. De rest (81%) is vreemd vermogen. De VNG geeft aan dat het vreemd vermogen zich normaal gesproken tussen 20% en 70% bevindt.

De gemeente heeft een netto schuldquote van 116%. Dit is de netto schuld als aandeel van de inkomsten. De schuldquote is gedaald ten opzichte van 2017, doordat er in 2018 € 6,4 miljoen is afgelost op een langlopende lening (zie ook de paragraaf Treasury). Daarnaast zijn ook de totale inkomsten gestegen ten opzichte van 2017. De hoogte van de inkomsten bepaalt in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Hoe hoger de inkomsten, des te meer schuld een gemeente kan dragen. Voor een gemeente geldt dat het licht op rood springt als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt.

De gemeente Langedijk heeft een kengetal grondexploitatie van 44%. Dit is een afname van 11% ten opzichte van 2017. Door de aangetrokken woningmarkt is de grondverkoop gestegen met een dalende grondvoorraad tot gevolg. De signaleringswaarden afkomstig van stresstesten geven aan dat een kengetal grondexploitatie boven 35% risicovol is. Daar zit gemeente Langedijk nog wel boven, maar er is een dalende trend zichtbaar.

Het kengetal grondexploitatie kan gekoppeld worden aan de netto schuldquote. Grote voorraden bouwgrond verklaren namelijk deels de schuldenlast: de leningen die zijn aangegaan om de bouwgrond aan te kopen, kunnen bij verkoop van de gronden afgelost worden. Door de voorraadquote van de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen af te trekken, ontstaat de effectieve schuld die werkelijk op de exploitatie drukt. Bij de gemeente Langedijk is die $110\% - 44\% = 66\%$. Onderstaande grafiek maakt het bovenstaande visueel zichtbaar.

De structurele exploitatieruimte is -3,2%. Dit betekent dat de structurele baten de structurele lasten niet afdekken. Deze laatste categorie is met circa € 3,5 mln gestegen ten opzichte van 2017, terwijl de structurele baten met € 1,4 mln afgenomen zijn. De signaleringswaarden afkomstig van stresstesten geven aan dat een percentage boven 0% een veilige uitkomst is.

De belastingcapaciteit bedraagt 116%. Dit houdt in dat de gemeente Langedijk hogere woonlasten voor meerpersoonshuishouders heeft dan het landelijk gemiddelde. De woonlasten voor meerpersoonshuishouders zijn met 4% gestegen ten opzichte van 2017.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Van de kapitaalgoederen zijn deze uitgangspunten vastgelegd in de Strategische Beheervisie. Onderstaand een overzicht van het huidige beleid van de diverse kapitaalgoederen:

Kapitaalgoederen	vastgelegd in	vastgesteld	vernieuwing
Vast te stellen door de gemeenteraad			
Kwaliteit openbare ruimte	Strategische beheervisie OW	2018	2023
	Uitwerkingsplan bij Strategische beheervisie	2018	Jaarlijks
Riolering	Gemeentelijk Rioleringsplan	2015	2020
Vast te stellen door het college van B&W			
Groen	Bomenbeleidsplan	2017	2021

De nieuwe Strategische Beheervisie is opgeleverd in 2018.

Met het jaarlijks terugkerende uitwerkingsplan van de Strategische Beheervisie kan het college blijven sturen op de hoofdlijn en van het beheer van de openbare ruimte en krijgt de raad de informatie die nodig is in haar controlerende en budgetverstrekkende rol. In het uitwerkingsplan is aangegeven hoeveel budget per areaal nodig is om op het afgesproken kwaliteitsniveau te onderhouden. Deze budgetten zijn in de exploitatiebegroting opgenomen. Maatregelen met een levensduur verlengend karakter zijn conform de financiële verordening geactiveerd.

Wegen

Goed onderhouden en veilige wegen zijn van groot belang voor de vitaliteit van onze gemeente. Het gehele areaal wegen en verkeersmaatregelen is onderhouden op kwaliteitsniveau B. Door een slimme en gunstige aanbesteding van het asfalt bestek is een goed financieel resultaat bereikt. Door een tekort aan gekwalificeerde stratenmakers heeft het onderhoud van de elementenverharding vertraging opgelopen.

Het vervangingsprogramma voor de asfaltwegen uit de ruilverkavelingsperiode is ook in 2018 verder vormgegeven. De Nauertogt is grootschalig aangepakt. Voor 2019 is de aanpak van de Geestweg en Langebalkweg voorbereid en aanbesteed.

Riolering

De aanleg en het beheer van de rioleringsvoorzieningen zijn gemeentelijke taken, welke hun wettelijke basis hebben in de Wet milieubeheer. Met het in 2015 vastgestelde gemeentelijk rioleringsplan (GRP 2016-2020) is uitvoering gegeven aan deze taken.

In 2018 zijn er vervangingsinvesteringen uitgevoerd en zijn volgens planning delen van het rioolstelsel gereinigd en geïnspecteerd. In 2018 is € 1,7 miljoen uitgegeven voor onderhoud aan riolering.

Kunstwerken en waterwerken

Aan de civieltechnische kunstwerken is het noodzakelijke onderhoud verricht. Het water binnen de bebouwde kom is onderhouden door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Het buitengebied is onderhouden door de gemeente.

In 2018 is € 878.000 voor onderhoud aan kunst- en waterwerken uitgegeven.

Groen

Het openbaar groen is onderhouden op het afgesproken kwaliteitsniveau. Afgelopen jaar is de essentaksterfte ook in de gemeente Langedijk toegenomen. Deze ziekte is een ernstige bedreiging voor de circa 3500 essen in de gemeente.

In 2018 is € 2,3 miljoen uitgegeven voor onderhoud aan het openbaar groen.

Spelen

De veiligheid van de speelvoorzieningen is op orde. Dit is beoordeeld tijdens regelmatig uitgevoerde wettelijke inspecties. De inspecties van de speeltoestellen zijn volgens de normering van het Warenwet besluit attractie- en speeltoestellen uitgevoerd. De kunststof val ondergronden onder de speeltoestellen zijn verder uitgebreid. In 2018 is € 193.000 uitgegeven voor onderhoud aan speelweiden.

Afvalinzameling

Vanaf 1 januari 2017 beschikken de bewoners van de laagbouw over een derde rolcontainer voor de inzameling van het plastic verpakkingsmateriaal, drankenkartons en blik. Dit heeft geresulteerd in een afname van het huishoudelijk restafval in 2017 tot 169 kg en 2018 155kg per inwoner per jaar. Het afvalscheidingspercentage is verder toegenomen van 64% in 2017 naar 68% in 2018.

Met de huidige inzamelsystematiek zien we zeker verbetering in de resultaten, echter de beoogde doelstellingen, 75% afvalscheiding in 2020, zal niet gehaald worden. Er zal een omslag moeten plaatsvinden van een traditioneel naar een duurzaam afvalbeheer. Dit zal in 2019 verder uitgewerkt worden met het opstellen van het grondstoffenbeleidskader 2020 - 2025.

Gebouwen

Het beheer van de gebouwen is uitgevoerd zoals besloten is in het vastgestelde Beheerplan Gebouwen. Het onderhoud aan gebouwen is verricht volgens het conditiegestuurde Meerjaren Onderhoudsplan voor gebouwen. Voor onderhoud aan de gemeentelijke accommodaties is in 2018 € 789.000 aan groot onderhoud uitgegeven.

Openbare verlichting

Voor het instandhouden van de objecten van de openbare verlichtingsinstallaties (lichtmasten, armaturen, meet- en regelkasten en het ondergronds kabelnet) worden de landelijke richtlijnen gevolgd. Het gewenste minimale kwaliteitsniveau is B. In 2018 zijn een groot aantal energiezuinige LED-lampen in gebruik genomen.

Financiering

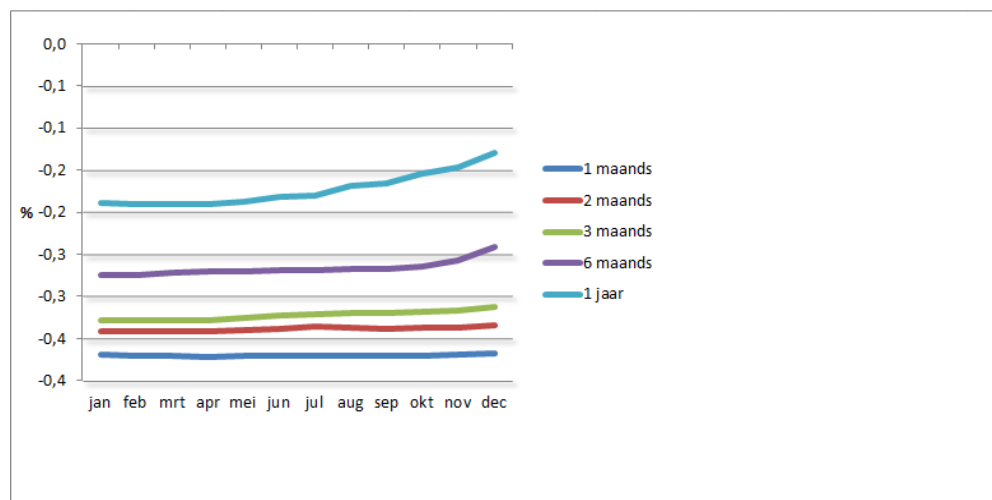
Algemeen

Bij de paragraaf Financiering gaat het om de wijze waarop de gemeente benodigde geldmiddelen aantrekt en (tijdelijk) overtollige geldmiddelen onderbrengt bij het Rijk. De wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO), de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO), de wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF) en de wet Schatkistbankieren vormen het wettelijk kader voor de financiering. De gemeente heeft als uitvloeisel hiervan de Financiële verordening en het Treasurystatuut vastgesteld. In deze Financieringsparagraaf worden de ontwikkelingen omtrent de financiering inzake het rekeningjaar 2018 weergegeven.

Renteverloop

Kortlopende rentetarieven (1 jaar en korter)

Gedurende 2018 zijn de tarieven stabiel gebleven met een lichte stijging aan het einde van het jaar. Alle tarieven voor kort geld waren in 2018 negatief. De lage stand van de tarieven wordt voornamelijk veroorzaakt door de maatregelen van de Europese Centrale Bank (ECB) ter stimulering van de economie. Onderstaande grafiek geeft een overzicht van de ontwikkeling van de rente inzake op te nemen gelden over kortlopende periodes gedurende het jaar 2018.

Langlopende rentetarieven (langer dan 1 jaar)

De langlopende rentetarieven zijn ten opzichte van 2017 licht gestegen. Nieuwe leningen konden in 2018 worden aangetrokken voor gemiddeld 1,44%, uitgaande van een periode van 20 jaar. Leningen met een periode van 10 jaar kosten gemiddeld 0,83% en leningen met een periode van 5 jaar kosten gemiddeld 0,30%. Dit zijn nog steeds relatief lage percentages.

Gevolgen voor onze gemeente

Verwijzend naar de voorgaande punten is het rentetarief voor het korte geld goedkoper dan dat voor het lange geld. Financiering voor een periode van 1 jaar of minder (kasgeld) heeft daardoor de voorkeur. Er is echter in de wet FIDO een kasgeldlimiet opgenomen. Na overschrijding van deze limiet (maximaal drie kwartalen achtereenvolgend) dient de financiering plaats te vinden met lang geld. Door deze situatie is de gemeente genoodzaakt om op termijn langlopende leningen aan te trekken.

Treasurybeleid en risicobeheer

De gemeente Langedijk voert een zorgvuldig treasurybeheer. Een onderdeel hiervan is risicomijding. Voor de beheersing van de uitgaven en de inkomsten is een goed liquiditeitenbeheer daarom van groot belang. Hiervoor is gebruik gemaakt van diverse liquiditeitenplanningen. Deze verschaffen inzicht om op het juiste moment en tegen gunstige condities geldmiddelen op te nemen.

Tevens zijn de kasgeldlimiet, de renterisiconorm en het drempelbedrag schatkistbankieren nauwkeurig in de gaten gehouden en is -binnen de gestelde regels en rekening houdend met mogelijke risico's- getracht de limieten maximaal te benutten.

Kasgeldlimiet

Een belangrijk uitgangspunt in de wet FIDO is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen. Om een grens te stellen aan korte financiering, dat wil zeggen een rentetypische looptijd tot één jaar, is in de wet FIDO de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage (voor gemeenten 8,5%) van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. De gemiddelde korte financiering (de netto vlottende schuld) dient per drie maanden getoetst te worden aan de kasgeldlimiet. Hiertoe wordt het gemiddelde genomen van de korte financiering per aanvang van de drie kalendermaanden in een kwartaal.

Overzicht kasgeldlimiet over het jaar 2018

Berekening kasgeldlimiet 2018 (* € 1.000)	
Begrotingstotaal	62.688
Vastgesteld percentage	8,50
Kasgeldlimiet	5.328

Berekening kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	1 ^e kwartaal 2018	2 ^e kwartaal 2018	3 ^e kwartaal 2018	4 ^e kwartaal 2018
Gemiddelde vlottende schuld (+) / gemiddeld overschot vlottende middelen (-)	8.820	7.522	4.324	8.880
Kasgeldlimiet	5.328	5.328	5.328	5.328
Overschrijding van de kasgeldlimiet	3.492	2.193		3.551
Ruimte onder de kasgeldlimiet			1.005	

In 2018 heeft de gemeente het eerste, tweede en vierde kwartaal de kasgeldlimiet overschreden. Het derde kwartaal van 2018 is de gemeente echter binnen de kasgeldlimiet gebleven. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet langer dan drie kwartalen achtereen, dient dit aan de toezichthouder gemeld te worden. Dit was in 2018 niet nodig. Per 31 december 2018 is de boekwaarde van de kasgeldlening € 14,1 miljoen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij (her)financiering te beheersen. Hiermee wordt nagestreefd dat gemeenten hun vaste leningportefeuille zodanig spreiden dat de renterisico's gelijkmatig over de jaren worden verdeeld. De jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Herfinanciering houdt in dat een vervangende lening wordt aangetrokken om aan de aflossingsverplichtingen van een bestaande lening te voldoen. Renteherziening doet zich voor wanneer de geldgever het rentepercentage gedurende de looptijd herziet. Bij het aangaan van een lening zijn contractueel de aflossingsverplichtingen, de renteverplichtingen en de eventuele renteherziening momenten vastgelegd.

Overzicht renterisiconorm over het jaar 2018

Berekening renterisiconorm 2018 (* € 1.000)	
Begrotingstotaal	62.688
Vastgesteld percentage	20
Renterisiconorm	12.538

Berekening renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	Resultaat 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
1. Renteherzieningen	0	0	0	0
2. Aflossingen	6.401	6.432	6.463	6.496
3. Renterisico	6.401	6.432	6.463	6.496
4. Renterisiconorm	12.538	13.777	13.777	13.777
5. Ruimte onder renterisiconorm	6.137	7.345	7.314	7.281
6. Overschrijding renterisiconorm				

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat in het jaar 2018 de renterisiconorm niet is overschreden. De gemeente heeft in 2018 in totaal € 6,4 miljoen op langlopende leningen afgelost. In 2018 is geen langlopende lening afgesloten. In plaats daarvan is maandelijks kasgeld aangetrokken (financieringsbehoefte). Er zijn geen renteherzieningen geweest. De boekwaarde van de langlopende leningen ultimo 2018 is € 66,2 miljoen. Hiervan is € 4,2 miljoen doorverstrekkt aan een woningbouwvereniging. Ook de komende jaren blijft de gemeente binnen de renterisiconorm. In 2019 wordt € 6,4 miljoen afgelost op langlopende leningen.

Verplicht Schatkistbankieren

Het Rijk heeft schatkistbankieren zonder leenfaciliteit verplicht gesteld voor gemeenten. Dit heeft namelijk een positief effect op de omvang van de overheidsschuld (EMU-schuld). Schatkistbankieren houdt in dat decentrale overheden, waaronder gemeenten, al hun liquide middelen en beleggingen aanhouden in de Nederlandse schatkist bij het ministerie van Financiën en niet langer financiële geldmiddelen en vermogen bij private partijen buiten de schatkist houden.

Gemeenten mogen hun overtollige financiën tot een bepaald bedrag buiten de schatkist van het Rijk aanhouden. Voor gemeenten met een begrotingstotaal kleiner of gelijk aan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000. Het drempelbedrag voor de gemeente Langedijk was in 2018 € 470.158.

Overzicht benutting drempelbedrag verplicht schatkistbankieren over het jaar 2018

Benutting drempelbedrag verplicht schatkistbankieren 2018 (* € 1.000)	
Begrotingstotaal	62.688
Vastgesteld percentage	0,75%
Drempelbedrag	470
Benutting kwartaal 1 gemiddeld	433
Benutting kwartaal 2 gemiddeld	448
Benutting kwartaal 3 gemiddeld	84
Benutting kwartaal 4 gemiddeld	67
Gemiddeld 2018	258

De gemeente is in alle vier de kwartalen van 2018 onder het drempelbedrag gebleven. Wel heeft de gemeente in 2018 enkele keren tijdelijk overtollige liquide middelen bij het Rijk ondergebracht.

Rentebeleid interne rekenrente

Over de activa (grond, gebouwen, grondexploitaties e.d.) van de gemeente wordt een interne rekenrente toegerekend aan de exploitatie. Op deze manier wordt de externe financiering van de gemeente door het aantrekken van geldleningen doorbelast naar de met deze geldleningen aangekochte activa. Aan reserves vindt geen rentebijschrijving plaats.

In de grondexploitaties 2019 (onderdeel van de Jaarstukken 2018) is gerekend met een rentepercentage van 1,22%. Voor overige activa wordt de lineaire of annuïtaire afschrijvingsmethode gehanteerd. Voor zowel de activa met de lineaire als de annuïtaire afschrijvingsmethode is in 2018 een rentepercentage van 1,60% gehanteerd.

Jaarlijks wordt gezien of de rekenrentes nog aansluiten op de regelgeving van het BBV en op de verwachte marktontwikkelingen. Op basis van de jaarlijkse actualisatie van het rentebeleid stelt de Raad de rentepercentages voor het komende begrotingsjaar vast. Met de vastgestelde percentages wordt ook de Jaarrekening opgemaakt.

Renteschema

De commissie BBV adviseert om het onderstaande renteschema in de paragraaf Financiering op te nemen, omdat met dit renteschema inzicht wordt gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Renteschema			
a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.090
b	De externe rentebaten -/-		-35
	Totaal door te rekenen externe rente		1.055
c	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-459	
d	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	-459
	Saldo door te rekenen externe rente		596
d1	Rente over eigen vermogen		0
d2	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		0
	De aan taakvelden (inclusief overhead) toe te rekenen rente		596
e	De werkelijk aan taakvelden (inclusief overhead) toegerekende rente (renteomslag)		-1.409
	Renteresultaat op het taakveld Treasury		-813

Het voordelige renteresultaat wordt in grote mate veroorzaakt doordat de gemeente door de huidige lage rentestanden op de kapitaalmarkt minder rente betaald aan de bank dan dat wordt doorbelast aan bijvoorbeeld grondexploitaties en investeringen.

Wet HOF en EMU saldo

De Wet Houdbare Overheidsfinanciën heeft tot doel om bij te dragen aan de EMU-norm van maximaal 3% tekort op de Begroting van het Rijk. De wet biedt extra waarborgen en zekerheden om de overheidsfinanciën op een houdbaar pad te houden. De Wet HOF stelt dat decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning moeten leveren bij het streven om te voldoen aan de Europese begrotingsdoelstellingen. In de wet staat niet vermeld dat de decentrale overheden een begrotingsevenwicht in EMU-termen moeten realiseren.

Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven van een (lokale) overheid. Hierbij zitten ook de inkomsten en uitgaven met een kapitaalkarakter, zoals aan- een verkopen grond, investeringen en investeringsbijdragen. Het onderstaande schema geeft de berekening van het EMU-saldo voor 2018 van de gemeente Langedijk weer:

Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)			Begroting 2018	Rekening 2018
1		Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-43	-1.266
2		Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	5.515	4.013
3		Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	1.899	2.615
4		Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-14.273	-8.294
5		Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0
6		Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:		2.167
		Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs) voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0
7		Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0
8		Baten bouwgrondexploitatie:		

Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)		Begroting 2018	Rekening 2018
	Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	0	0
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	-1804	-1.429
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0
11	Verkoop van effecten:		
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	Nee	Nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	0	0
	Berekend EMU-saldo	-8.706	-2.194

Voor 2018 heeft de gemeente een negatief EMU-saldo gerealiseerd van € 2.194.000 Dit betekent dat de gemeente in 2018 meer uitgaven (inclusief uitgaven met een kapitaalkarakter, zoals aan- en verkopen grond, investeringen en investeringsbijdragen) had dan inkomsten. Bij het opstellen van de Programmabegroting 2018 werd al uitgegaan van een negatief EMU saldo. Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er minder is geïnvesteerd in (im)materiële vaste activa dan bij de Programmabegroting 2018 was begroot.

Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering betreft het geheel aan middelen om de door de raad vastgestelde programma's en andere lokale verplichtingen uit te voeren. De bedrijfsvoering schept kaders voor een rechtmatig, doelmatig en doeltreffend beheer en beleid.

Met deze paragraaf leggen we verantwoording af over de bedrijfsvoering.

Organisatieontwikkeling 2018

De visie van het gemeentebestuur op de bestuurlijke toekomst en daarmee de organisatie is een belangrijk kader voor de ontwikkeling van de bedrijfsvoering. In 2018 zijn belangrijke stappen genomen. In september is het haalbaarheidsonderzoek naar een ambtelijke fusie tussen Heerhugowaard en Langedijk afgesloten met de conclusie dat die fusie haalbaar is.

Hierop volgend is een rapportage bedrijfsplan Heerhugowaard en Langedijk opgesteld. Eind 2018 hebben de gemeenteraden de conclusie gedeeld dat een bestuurlijke fusie meerwaarde heeft voor de beide gemeenten. Vanuit een uitgesproken intentie worden volgende stappen gezet naar een bestuurlijke fusie. De gemeenteraden hebben in dat kader ingestemd met het verder inrichten van een ambtelijke fusieorganisatie als voorbereiding op een bestuurlijke fusie. De besluit is bepalend voor de wijze waarop de gezamenlijke bedrijfsvoering gefaseerd wordt vormgegeven.

De focus is in 2018 vooral gelegd op het op orde houden van de bedrijfsvoering en de dienstverlening.

Extra aandacht is gegeven aan het ontwikkelen van medewerkers en faciliteren van medewerkers met opleidingen. In een aantal gevallen zijn mogelijkheden geboden voor arbeidsmobiliteit.

Ook is gebruikt gemaakt van middelen voor een flexibele schil aan personeel. Het budget van € 300.000 is volledig benut.

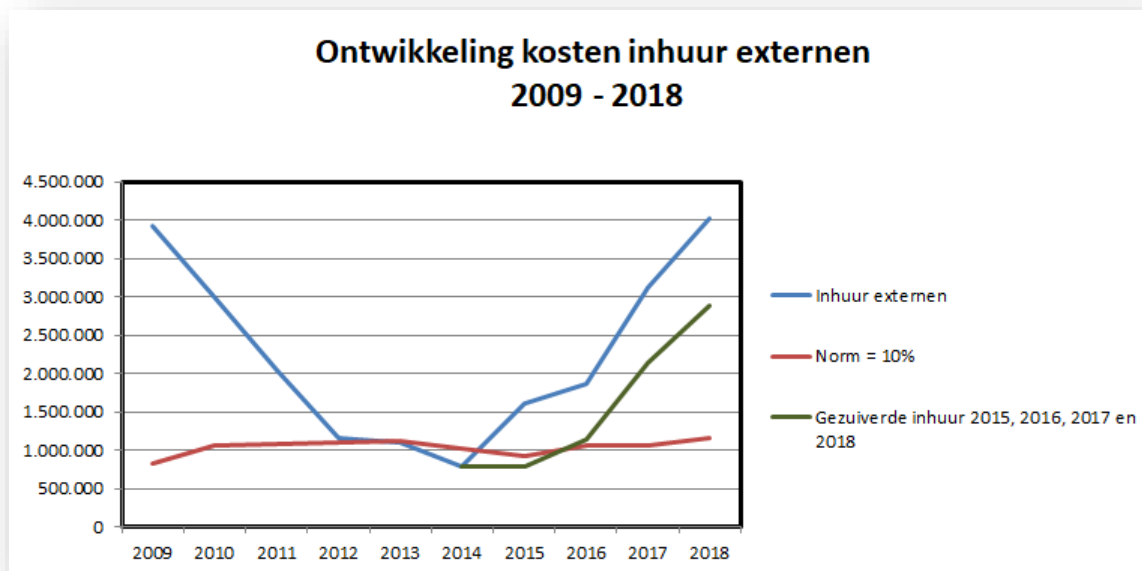
Daarnaast was extra inzet van personeel nodig om de externe en interne dienstverlening op voldoende niveau te houden.

Met de gemeente Heerhugowaard is ook dit jaar intensief samengewerkt.

Een belangrijk onderdeel is de gezamenlijke vervanging van de huidige ICT systemen/ infrastructuur voor een gezamenlijk systeem. Daarmee wordt een zogenaamde bodemplaat gerealiseerd met daarbij één werkplekconcept. Het verschaft ook een basis om verder samen te werken op het gebied van informatievoorziening en het delen van gezamenlijke programmatuur (generieke informatievoorziening). Nadat alle voorbereidingen afgerond zijn, is met een gezamenlijke inzet in 2018 de gemeente Heerhugowaard als eerste overgegaan op de gemeenschappelijke bodemplaat. Langedijk is in april 2019 overgegaan.

Inhuur externen

In 2018 is € 4 miljoen uitgegeven aan de inhuur van externen. Dit is 34,9% van de begrote salarislasten. In onderstaand overzicht ziet u de ontwikkeling van de kosten van de inhuur van externen van 2009 tot en met 2018.

Bij dit beeld is een kanttekening te plaatsen. Een deel van de stijging wordt veroorzaakt door externe inhuur in verband met de door het Rijk overgedragen uitvoering van de drie decentralisaties (€ 1,1 miljoen).

Het verwerken van deze kanttekening (groene lijn in de grafiek) leidt tot het beeld van een daling van de inhuur externen (gezuiverde inhuur) naar 25% van de begrote salarislasten. In 2017 bedroeg de gezuiverde inhuur 20,4% van de begrote salarislasten.

Ontwikkeling kosten inhuur externen 2015 - 2018				
Inhuur externen	2015	2016	2017	2018
Afdelingen	336.934	857.417	2.134.258	2.607.546
Exploitatie	1.268.224	1.025.670	961.152	1.414.805
Projectenadministratie	0	21.883	24.571	12.402
Totaal concern	1.605.157	1.904.970	3.119.981	4.034.753
<i>T.o.v. vorig jaar</i>	+ 813.744	+ 299.813	+ 1.215.011	+ 914.772
Norm = 10%	920.697	1.055.282	1.061.950	1.155.582
Begrote salarislasten	9.206.971	10.552.815	10.619.504	11.555.815
Externen t.o.v. salarislasten	17,4%	18,1%	29,4%	34,9%
2018				
Totale inhuur 2018			4.034.753	34,9%
- Inhuur i.v.m. drie decentralisaties 2018			1.146.731	-9,9%
Gezuiverde inhuur 2018			2.888.022	25,0%

Naast bovengenoemde kanttekening zijn er nog enkele belangrijke redenen voor de stijging van de externe inhuur:

- tijdelijke extra capaciteit d.m.v. externe inhuur voor nieuwe wettelijke taken;
- vacatures worden in verband met de ambtelijke fusie niet tot nauwelijks ingevuld met vast personeel, maar voornamelijk met tijdelijke externe inhuur;
- inhuur i.v.m. ziekte vast personeel;
- inhuur i.v.m. specifieke kennis die niet aanwezig is binnen de vaste organisatie.

De situatie van de gemeente is de laatste jaren sterk gewijzigd. De huidige norm van 10% past hier niet meer bij. Het beoordelen van inhuur op basis van een percentage van de salaris som past niet meer bij een projectgerichte organisatie met een krimpende vaste kern. Om ten opzichte van de voorgaande jaren niet af te wijken van de presentatie, is de norm van 10% echter nog wel in de grafiek opgenomen.

Overzicht kosten van overhead

Definitie overhead (Wijzigingsbesluit BBV 5 maart 2016)

Overhead is het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Tot de overhead horen alle functies die dit doel dienen. De overheadfuncties staan derhalve niet rechtstreeks ten dienste van de (externe) klant.

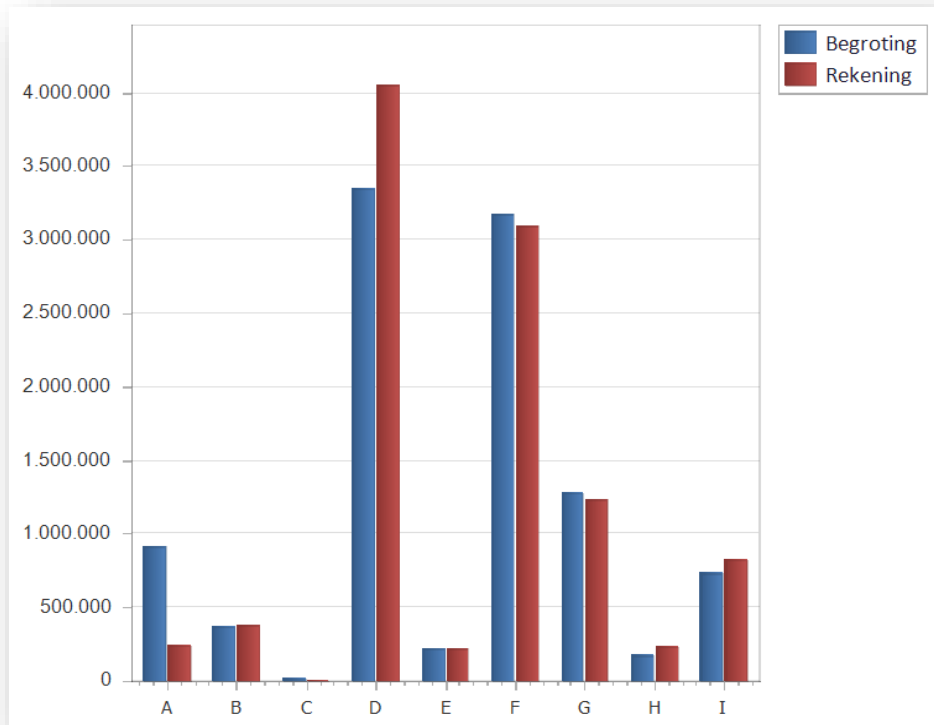
Overhead bestaat uit:

- Leidinggevenden primair proces (hiërarchisch). Projectleiding valt hierbuiten;
- Financiën, Toezicht en Controle gericht op de eigen organisatie;
- P&O/HRM;
- Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
- Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie;
- Juridische zaken;
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- Informatievoorziening en automatisering (ICT);
- Facilitaire zaken en Huisvesting (incl. beveiliging);
- DIV;
- Managementondersteuning primair proces.

De formatie van stafafdelingen is inclusief management en secretariaat van de afdeling.

Kosten van overhead

In de onderstaande grafiek en tabel zijn de kosten van overhead gespecificeerd.

- A - Directie en management
- B - P&O/HRM
- C - Bestuurszaken en bestuursondersteuning
- D - Afdelingskosten Bestuur- en managementondersteuning
- E - Documentaire informatievoorziening
- F - Facilitaire zaken en Huisvesting
- G - Informatievoorziening en automatisering (ICT)
- H - Juridische zaken
- I - Afdelingskosten primair proces

Exclusief verrekeningen met de balans voor investeringen en grondexploitatie

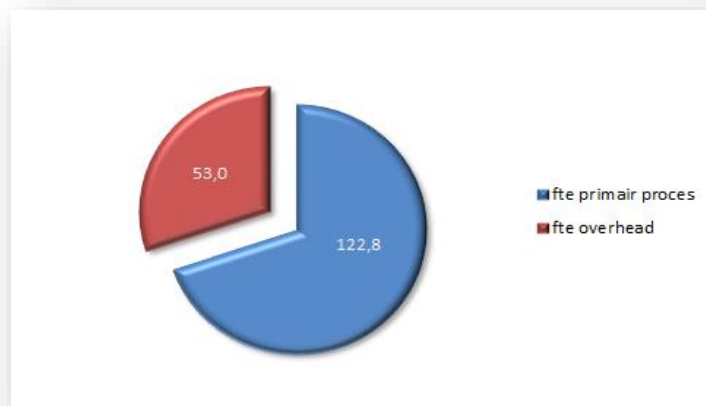
Soort lasten	begroting	realisatie
Kosten overhead		
Directie en management	917	238
P&O/HRM	365	378
Bestuurszaken en bestuursondersteuning	15	
Afdelingskosten Bestuur- en managementondersteuning	3.343	4.057
Documentaire informatievoorziening	217	213
Facilitaire zaken en Huisvesting	3.169	3.098
Informatievoorziening en automatisering (ICT)	1.275	1.230
Juridische zaken	169	230
Afdelingskosten primair proces	728	821
Verrekeningen met GREX en investeringen	-473	-284
subtotaal	9.723	9.982
Totaal	9.723	9.982

Berekening overhead formatie percentage

Totaal aantal fte overhead gedeeld door totaal aantal fte (beide formatieve omvang).

Totaal formatie	175,8
fte primair proces	122,8
fte overhead	53,0
Overheadpercentage	30,2

De onderstaande tabel geeft inzicht in de overheadformatie.

Overhead, uitgedrukt in een percentage en opzichte van de totale lasten

jaar	Overhead	Lasten	Overhead %
begroting	9.723	67.387	14,43%
rekening	9.982	72.167	13,83%
saldo	-259	-4.780	0,60%

Informatiebeveiliging

IB-beleid, doelstellingen en afspraken

In 2017 is het 'Gemeentebreed informatieveiligheidsbeleid Langedijk' vastgesteld. Dit beleid is gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten, welke is gestoeld op de internationale standaarden voor informatieveiligheid: NEN/ISO 27001 en NEN/ISO 27002. De Baseline Informatiebeveiliging geeft een specifieke invulling aan de wijze waarop de veiligheid van informatie binnen gemeentelijke organisaties moet zijn geborgd. Het gemeentebestuur heeft zichzelf tot doel gesteld te voldoen aan de minimumvereisten van landelijke en Europese wet- en regelgeving en baseert haar aanpak op een risico-afweging.

Algemeen beeld en resultaten afgelopen periode

In 2018 heeft de organisatie een groeiproces doorgemaakt ten aanzien van informatieveiligheid en privacy. Enerzijds als gevolg van de wettelijke verplichtingen welke de nieuwe privacywetgeving (Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), in werking getreden op 25 mei 2018, met zich meebracht en anderzijds doordat deze aspecten organisatorisch een plek hebben gekregen binnen de organisatie. Hierdoor is de coördinatie van, advisering en toezicht op deze aspecten centraal belegd en heeft deze de benodigde versnelling gebracht. De aanstelling van een Functionaris Gegevensbescherming (FG) voor Heerhugowaard en Langedijk heeft hieraan ook bijgedragen. Een en ander heeft ervoor gezorgd dat deze aspecten vaker (tijdig) worden betrokken bij besluitvormingsprocessen. Zo zijn informatieveiligheid en privacy in 2018 een verplicht onderdeel geworden van de integrale beoordeling van nieuwe I-projecten.

In 2018 zijn goede stappen gezet in het vergroten van de compliance met de AVG. Hierbij is prioriteit gegeven aan het inrichten van de governance, bewustwording creëren in de organisatie en het wegnemen van de grootste risicofactoren door technische dan wel organisatorische maatregelen. We zien daardoor het bewustzijn toenemen binnen de organisatie. Wel is hier een verdere verhoging van het bewustzijn en borging van de gewenste houding en het gewenste gedrag noodzakelijk. De prioriteitstelling heeft ertoe geleid dat bijvoorbeeld het opstellen van privacybeleid en maatregelen op het gebied van informatieveiligheid een lagere prioriteit hebben gekregen. Om volledig compliant te worden met de AVG en privacy en informatieveiligheid in onze organisatie te borgen pakken we de beleidsvorming, samen met andere nog uit te voeren maatregelen, planmatig op. Deze gefaseerde aanpak doet ook recht aan de complexiteit en dagelijkse praktijk ten aanzien van informatieveiligheid en privacy in de uitvoering.

Disclaimer

Het bereiken van volledige informatieveiligheid/gegevensbescherming, waarbij zich geen incidenten voordoen zonder gevolgen voor de organisatie, is helaas een illusie. De maatregelen op het gebied van informatiebeveiliging bieden vaak alleen bescherming tegen bekende bedreigingen en lopen daardoor achter op de realiteit. Daarnaast is de invloed van menselijk handelen op informatieveiligheid groot. Een alerte signalering van en ingrijpen bij daadwerkelijke incidenten zijn daarom zo mogelijk van nog groter belang dan het preventief beveiligen van informatie.

Beheersmaatregelen IB

Een belangrijke beheersmaatregel is, naast het opzetten van de beleidscyclus, het bewustmaken van het management en de medewerkers binnen de gemeentelijke organisatie van hun verantwoordelijkheid ten aanzien van informatieveiligheid (en gegevensbescherming) en deze te borgen in de werkprocessen. Door deze borging ontstaat een stabiele basis, die een voorwaarde vormt voor de eventuele vervolgstappen naar technische voorzieningen en/of aanvullende procedures. In 2018 is in de afdelingsoverleggen, het MT, college en raad aandacht besteed aan informatieveiligheid en privacy en de consequenties voor de organisatie. Het is van belang dat het strategisch beleidskader wordt geactualiseerd en de uitvoering meer wordt vastgelegd en geborgd.

Collegeverklaring ENSIA inzake informatiebeveiliging DigiD en SUWInet

Zie separate collegeverklaring ENSIA.

Incidenten

In 2018 zijn binnen de gemeentelijke organisatie 5 beveiligingsincidenten gesignaleerd en geregistreerd. Bij diverse van deze incidenten waren persoonsgegevens betrokken, maar was geen sprake van ernstige gevolgen voor de bescherming van persoonsgegevens waardoor deze niet gemeld behoeften te worden aan de Autoriteit Persoonsgegevens. In overleg met het management zijn passende maatregelen genomen om de incidenten in de toekomst te voorkomen. Deze incidenten hadden betrekking op de volgende categorieën:

- 60 % menselijk handelen
- 20 % ICT (kwetsbaarheden in techniek)
- 20 % extern (uitbestede werkzaamheden/diensten)

Het aantal gesignaleerde beveiligingsincidenten is een graadmeter voor het bewustzijn binnen de organisatie. Hier zal, gelet op het zeer beperkte aantal gesignaleerde incidenten, in moeten worden geïnvesteerd. De verwachting is dat door verdere investering in bewustwording het aantal incidenten de komende jaren verder zal toenemen zonder dat dit betekent dat het niveau van informatieveiligheid afneemt.

Meerjarenperspectief

Per 1 januari 2019 is de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) vervangen door de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), waarbij 2019 wordt gezien als een overgangsjaar. Deze nieuwe baseline bevat minder beheersmaatregelen, welke in tegenstelling tot de BIG allemaal en altijd verplicht zijn. In aanvulling op deze verplichte maatregelen dient middels de toepassing van risicomanagement vastgesteld te worden of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. De implementatie van de BIO zal in 2019 worden opgepakt.

Voor de komende jaren ligt daarnaast de focus op het verder werken aan de compliancy ten aanzien van informatieveiligheid en privacy en het verminderen van de risico's op deze aspecten. Dit betekent dat er in 2019 o.a. wordt ingezet op het vergroten van het bewustzijn binnen de organisatie, (borging van het) beleid, huisvesting en veilige gegevensuitwisseling.

Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen

Algemeen

De gemeente Langedijk werkt op vele fronten samen. Binnen dit scala aan samenwerkingsvormen zijn verbonden partijen de (zelfstandige) organisaties waaraan de gemeente zich bestuurlijk én financieel verbonden heeft. Een verbonden partij komt tot stand wanneer een publiek belang aan de orde is bij de uitvoering van een taak, die de gemeente niet persé zelf hoeft uit te voeren, en andere instrumenten, zoals inkoop of subsidie, niet toereikend zijn. Het heeft in dat geval een meerwaarde om een zelfstandige organisatievorm te kiezen die het beste past bij de publieke taak. En deze taak bepaalt dan of een publiekrechtelijke, of een privaatrechtelijke organisatie passend is.

De definitie van een verbonden partij, zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) luidt als volgt: 'een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie, waarin de provincie of de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft'.

Publiekrechtelijke organisaties zijn de gemeenschappelijke regelingen die op grond van de Wet Gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in het leven zijn geroepen. Daarvan zijn lichtere en zwaardere vormen te onderscheiden. Privaatrechtelijke organisaties zijn, onder andere, stichtingen, vennootschappen en verenigingen en vinden hun wettelijke bepalingen in het Burgerlijk Wetboek.

Een gemeente heeft een bestuurlijk belang als zij zeggenschap heeft, dit kan door:

- het hebben van een zetel in het bestuur door een vertegenwoordiger van de gemeente, of
- het hebben van stemrecht.

Een gemeente heeft een financieel belang als zij middelen ter beschikking heeft gesteld die:

- ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij (leningen/aandelenkapitaal) en/of:
- ze aansprakelijk gesteld kan worden (borgstellingen/garanties).

Gemeenschappelijke regelingen voeren gemeentelijk beleid en/of beheer uit op verschillende terreinen. Soms is het verplicht dat een gemeenschappelijke regeling dat doet, in casus bij de Veiligheidsregio, de GGD en de RUD. In andere gevallen is sprake van beleid dat een gemeente niet alleen dan wel niet doeltreffend kan uitvoeren. De deelname in het aandeelkapitaal van een aantal vennootschappen vloeit in hoofdzaak voort uit de maatschappelijke belangen die door deze vennootschappen worden (worden) nagestreefd.

Visie op verbonden partijen

De gemeenteraad heeft de volgende uitgangspunten bepaald bij het toetreden tot de verbonden partij.

- Bij samenwerking dient er focus te zijn op het perspectief en het belang van de Langedijkers. De raad vindt het belangrijk dat de burger de gemeente kent en dat de gemeente de burger kent.
- Beleid en regie moeten goed zijn ingeregeld in nieuwe samenwerkingsvormen. Steeds moet vooraf duidelijk zijn waar de gemeente op wil sturen en wat er moet worden gemonitord.
- De raad wil altijd zicht hebben (om daarmee greep te kunnen houden) op de inhoud, de kosten en de kwaliteit van het samenwerkingsinitiatief.

Samenwerken, door het op afstand zetten van één of meerdere taken van de gemeente betekent ook dat zeggenschap wordt opgegeven. De veel gehoorde roep om 'grip' te verkrijgen is dan een logisch uitvloeisel van het feit dat de verantwoordelijkheid voor (de uitvoering van) die taak wél bij de gemeente blijft liggen.

Samenwerking met Heerhugowaard

Aan de samenwerking met Heerhugowaard, waarbij het streven is te komen tot een vergroting van kennis en vaardigheden op het gebied van juridische en financiële aangelegenheden, is in 2018 verder vormgegeven.

Ontwikkelingen (boven)regionaal

Door de gemeenteraad is op 6 maart 2018 het besluit 'Verbetering informatievoorziening door gemeenschappelijke regelingen aan raden' genomen. Dit besluit is in het eerste half jaar van 2018 door alle gemeenteraden van Noord-Holland-Noord gelijkluidend genomen.

Deze besluitvorming heeft geleid tot de oprichting van een nieuwe proces- en regiegroep, namelijk de Regietafel NHN. In deze regietafel wordt aandacht besteed aan de goede samenwerking tussen Gemeenschappelijke Regelingen en gemeenten; de uitvoering van de raadsbesluiten voorbereid; en er wordt aandacht geschonken aan de financiële uitgangspunten ten aanzien van de Gemeenschappelijke Regelingen.

Risico-inventarisatie

Eind 2015 is gestart met het op regionaal niveau opzetten en uitvoeren van een risicoanalyse van de verbonden partijen, binnen de regio Alkmaar. Met deze analyse wordt het eenvoudiger een beeld te vormen welke partijen meer of minder aandacht behoeven en wordt het gevoel van 'grip hebben op' verbeterd. De risico-inventarisatie en de analyse daarvan wordt uitgevoerd aan de hand van een vragenlijst waarin de risico's worden geïnventariseerd en beoordeeld op de volgende deelgebieden omgeving, politiek bestuurlijk belang, governance (het bestuur), financieel belang, organisatie, control & kwaliteit en tenslotte flexibiliteit.

De gerealiseerde score is gebaseerd op een maximale score van 50 en een minimale score van 10 per (sub)onderdeel. De uiteindelijke risicoscore is een gemiddelde van alle te behalen scores. In dit geval is een lage score gunstig en een hoge score ongunstig.

Onderstaande tabel biedt inzicht in de scores van de gemeenschappelijke regelingen (de publiekrechtelijke rechtsvorm) die gerelateerd zijn aan de gemeente Langedijk. In de tabel wordt het aandeel van Langedijk aan een gemeenschappelijke regeling, afgezet tegen de uitkomsten van de risicoanalyse. De scores zijn opgesteld in het voorjaar van 2018.

Naam verbonden partij	Rechtsvorm	Publiek / privaat	Risico score	Aandeel Langedijk
Haltewerk	Bedrijfsvoeringsorganisatie	Publiek	31,57	Basis aantal inwoners en afgegeven beschikkingen
Gemeenschappelijke gezondheidsdienst (GGD)	Openbaar lichaam	Publiek	30,62	Aantal inwoners
Veiligheidsregio Noord Holland Noord (VRNHN)	Openbaar lichaam	Publiek	28,10	Aantal inwoners
Regionale uitvoeringsdienst Noord-Holland-Noord (RUDNHN)	Openbaar lichaam	Publiek	26,29	1,4%
Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA)	Openbaar lichaam	Publiek	25,71	Aantal inwoners
Werkvoorzieningsschap Noord-Kennemerland (WNK)	Openbaar lichaam	Publiek	25,57	Geen financiële bijdrage
Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar e.o. (VVI)	Openbaar lichaam	Publiek	23,67	Geen financiële bijdrage
Recreatieschap Geestmerambacht (GA)	Openbaar lichaam	Publiek	22,26	15%
Cocensus	Openbaar lichaam	Publiek	21,95	Afgenomen werkzaamheden

Uit deze analyse blijkt dat Haltewerk en de GGD het hoogste risicoprofiel hebben. De belangrijkste redenen van de uitkomst van deze risicoscore zijn het naar verhouding grote maatschappelijke en politieke risico dat met deze organisaties verbonden is. Dit door de aard van de regeling en het aantal taken dat deze regelingen, naast hun kerntaken, voor deelnemers en eventueel de markt uitvoeren.

Gemeenschappelijke regelingen

Cocensus

[Website](#)

Bestuurlijk

Vestigingsplaats	Hoofddorp		
Openbaar belang	Het uitvoeren van de werkzaamheden met betrekking tot de gemeentelijke belastingen.		
Vertegenwoordiging	Het bestuur is samengesteld uit een Dagelijks Bestuur (DB) en een Algemeen Bestuur (AB). Het DB vergadert vijf keer per jaar. Twee van deze vergaderingen worden opgeschaald tot een AB-vergadering, met name om de Jaarrekening en de Begroting vast te stellen. Wethouder J. Nieuwenhuizen is lid van het Dagelijks Bestuur.		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam		
Financieel	x € 1.000		
Eigen vermogen 01-01	€ 200	31-12	€ 205
Vreemd vermogen 01-01	€ 5.588	31-12	€ 4.176
Resultaat	€ 5		
Bijdrage	€ 451		
Overig			
Risico's	Er zijn geen noemenswaardige risico's van toepassing. In het verlengde van de ISO-certificering vindt jaarlijks een uitgebreide risico-inventarisatie plaats. Deze inventarisatie met de daaraan gekoppelde beheersmaatregelen wordt elk kwartaal besproken in het MT van Cocensus en éénmaal per jaar in de vergadering van het Bestuur van Cocensus.		
Risicoscore	21,95%		

Ontwikkelingen

In 2018 is een verdere stap gezet in de ontwikkeling van het digitale portaal, waarmee producten aan de burgers worden aangeboden. Ruim 39% van alle belastingaanslagen is op verzoek van de betreffende burgers digitaal via MijnOverheid aangeboden. Daarnaast is in 2018 de implementatie van de AVG en de Wet Datalekken afgerond en is het BIG-project afgerond. Op personeelsgebied is door het bestuur van Cocensus besloten om het Generatiepact in te voeren. Ook is in 2018 in samenspraak met de Waarderingskamer een belangrijke kwaliteitsimpuls gerealiseerd aan met name de gegevensregistratie voor de WOZ en is het project gestart met de aangekondigde wijziging van de waarderingssystematiek (o.b.v. vierkante meters) in 2021. Tot slot is in 2018 het projectplan opgestart voor de herhuisvesting van Cocensus.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD)[Website](#)**Bestuurlijk**

Vestigingsplaats	Alkmaar		
Openbaar belang	<p>De GGD Hollands Noorden</p> <ul style="list-style-type: none"> - bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en veiligheid van de inwoners van Noord-Holland Noord. - bewaakt door de gezondheidsrisico's en -onveiligheid te signaleren en de inzichten hierover actief te verspreiden. - beschermt tegen bedreigingen van de volksgezondheid met preventie, bestrijding en voorlichting. - bevordert individueel en collectief gezond gedrag en preventief beleid van de gemeenten en andere spelers in de gezondheidszorg. <p>Deze doelstelling leidt tot de volgende hoofdtaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> -ondersteuning van gemeenten bij realisatie en uitvoering van lokaal gezondheidsbeleid; -uitvoering van wettelijk opgelegde taken zoals: infectieziektebestrijding, medische milieukunde, technische hygiënezorg, jeugdgezondheidszorg, publieksvoorlichting en gezondheidsbevordering. 		
Vertegenwoordiging	De raad van elke deelnemer wijst een lid van het algemeen bestuur aan. Wethouder M. Reijven is in 2018 namens Langedijk lid van het algemeen bestuur.		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam		
Financieel	x € 1.000		
Eigen vermogen 01-01	€ -133	31-12	€ 241
Vreemd vermogen 01-01	€ 10.490	31-12	€ 12.542
Resultaat	€ 328		
Bijdrage	€ 902		

Overig	
Risico's	De algemene reserve van de GGD was na onttrekking van het negatieve resultaat (GGD dossier) over 2017 te laag. Na de 2e begrotingswijziging GGD 2018, bedraagt de algemene reserve ultimo 2018 €141.000 positief (indien ingestemd wordt met de verwerking van het positieve resultaat in de algemene reserve).
Risicoscore	31,57%
Ontwikkelingen	Per 1 januari 2018 is het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) wettelijk verankerd in de Wet Publieke gezondheid. Vanaf 2019 verloopt de financiering voor de uitvoering door de GGD via de gemeenten, in plaats van rechtstreeks door het Rijk. Hierover worden afspraken gemaakt tussen GGD en gemeenten. Voor de financiering van het RVP heeft de GGD met de gemeenten een samenwerkingsovereenkomst getekend. Daarin staan de afspraken over uitvoering en financiering. De GGD zet vanaf 2018 specifieke kennis in voor de nieuwe dreigingen, zoals antibioticaresistentie, infectieziekten die van dieren op mensen overgaan en de invloed van omgevingsfactoren op de gezondheid. Dit betreft wettelijke taken.

Halte Werk[Website](#)**Bestuurlijk**

Vestigingsplaats	Alkmaar		
Openbaar belang	Het uitvoeren van de Participatiewet en daaraan verwante regelingen, waaronder inkomensondersteuning en schuldhulpverlening.		
Vertegenwoordiging	Het bestuur wordt gevormd door één collegelid per gemeente. In 2018 is wethouder M. Reijven de vertegenwoordiger van Langedijk.		
Rechtsvorm	Bedrijfsvoeringsorganisatie		
Financieel	x € 1.000		
Eigen vermogen 01-01	€ 0	31-12	€ 0
Vreemd vermogen 01-01	€ 5.588	31-12	€ 6.493
Resultaat	€ -910		
Bijdrage	€ 0		

Overig

Risico's	Halte Werk rekent met betrekking tot de bedrijfsvoeringskosten per jaar volledig af met de deelnemende gemeenten. Dat betekent dat Halte Werk geen eigen vermogen aanhoudt en hiervoor afhankelijk is van de bevoorschotting door gemeenten. Positieve of negatieve resultaten worden derhalve niet ten gunste of ten laste van het eigen vermogen gebracht, maar afgerekend met de deelnemende gemeenten.
Risicoscore	28,10%

Ontwikkelingen

In 2018 heeft de bedrijfsvoering van Halte Werk te maken gehad met drietal grote ontwikkelingen. Ten eerste is de omvang en samenstelling van het klantenbestand veranderd als gevolg van de economische groei en conjunctuur. Dit is mede van invloed op de werkwijze van Halte Werk. Daarnaast heeft de inwerkingtreding van de Algemene Verordening Gegevensbescherming gevolgen gehad voor de werkzaamheden. Nog strikter dan voorheen moet daardoor immers met persoonsgegevens worden omgegaan. Verder wordt onderzoek gedaan naar de vorming van één participatiebedrijf. De samenwerking met her WNK is daardoor geïntensiveerd.

Recreatieschap Geestmerambacht[Website](#)**Bestuurlijk**

Vestigingsplaats	Noord-Scharwoude		
Openbaar belang	-Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van openluchtrecreatie; -Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; -Het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op deze functies.		
Vertegenwoordiging	Het algemeen bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van aan de regeling deelnemende gemeenten. Langedijk wordt in 2018 vertegenwoordigd door wethouder J. Nieuwenhuizen en wethouder A. Jongenelen.		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam		
Financieel	x € 1.000		
Eigen vermogen 01-01	€ 7.671	31-12	€ 8.318
Vreemd vermogen 01-01	€ 2.453	31-12	€ 245
Resultaat	€ 648		
Bijdrage	€ 56		
Overig			
Risico's	Door de uittredingen van de provincie Noord-Holland en de gemeente Schagen en de eindigheid van de exploitatiereserve ontstaat over een aantal jaren een exploitatietekort. Om een dergelijk tekort te voorkomen wordt door het Schap gewerkt aan een transitieplan.		
Risicoscore	22,57%		

Ontwikkelingen

In 2018 hebben de werkzaamheden van het Schap zich in het bijzonder geconcentreerd op het vervolg geven aan de in 2017 gestarte werkzaamheden voor het opstellen van een transitieplan.

Met het transitieplan wordt beoogd het financiële risico van de uittredingen door de provincie Noord-Holland en de gemeente Schagen en de eindigheid van de exploitatiereserve zo klein mogelijk te houden.

Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA)[Website](#)**Bestuurlijk**

Vestigingsplaats	Alkmaar		
Openbaar belang	Het vervullen van de functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis door het opbouwen en beheren van een zo breed mogelijke collectie (regionaal) historisch bronnenmateriaal en deze op een zo actief mogelijke wijze dienstbaar te maken voor een breed publiek		
Vertegenwoordiging	Het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als het aantal deelnemers aan deze regeling. Wethouder J. Nieuwenhuizen zit namens gemeente Langedijk in het algemeen bestuur.		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam		
Financieel	x € 1.000		
Eigen vermogen 01-01	€ 196	31-12	€ 303
Vreemd vermogen 01-01	€ 212	31-12	€ 1.325
Resultaat	€ 123		
Bijdrage	€ 117		
Overig			
Risico's	De risico's met betrekking tot de e-depotvoorziening die in de begroting 2018 waren opgenomen hebben zich niet voorgedaan.		
Risicoscore	25,71%		

Ontwikkelingen

In 2018 is de opdracht voor de inrichting van een e-depot verleend en is het de bedoeling dat de aangesloten overheden in de periode 2019-2021 hierop aangesloten kunnen worden. De aangekondigde aansluiting van Langedijk op het E-loket Bouwdossiers zal medio 2019 zijn beslag krijgen.

Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD)[Website](#)**Bestuurlijk**

Vestigingsplaats	Hoorn		
Openbaar belang	Het gezamenlijk uitvoeren van milieutaken in het samenwerkingsgebied.		
Vertegenwoordiging	Deelnemers zijn de 19 gemeenten uit de kop van Noord-Holland en de provincie Noord-Holland. Er is een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. Wethouder A. Jongenelen zit in 2018 in het algemeen bestuur en ook in het dagelijks bestuur.		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam		
Financieel	x € 1.000		
Eigen vermogen 01-01	€ 2.114	31-12	€ 2.595
Vreemd vermogen 01-01	€ 5.393	31-12	€ 4.117
Resultaat	€ 1.365		
Bijdrage	€ 163		

Overig

Risico's	Door wijziging van de wetgeving (komst Omgevingswet en tussentijdse aanpassingen) en uitbesteding van extra taken is de lumpsumbijdrage voor de komende jaren gestegen. Echter in de begroting is al rekening gehouden met deze stijging.
Risicoscore	26,29%
Ontwikkelingen	De OD NHN werkt aan het project Outputfinanciering, waarmee de deelnemers betalen voor hetgeen ze afnemen. Daarnaast is de voorbereiding van de implementatie van de Omgevingswet voor 2019 van belang. Evenals realisatie van doelstellingen uit het Masterplan ICT.

Veiligheidsregio Noord-Holland Noord

[Website](#)**Bestuurlijk**

Vestigingsplaats	Alkmaar		
Openbaar belang	Het gezamenlijk behartigen van belangen, die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de veiligheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.		
Vertegenwoordiging	Het Algemeen Bestuur bestaat uit zoveel leden als het aantal deelnemers aan deze regeling. Burgemeester L.A.M. Kompier zit in 2018 namens gemeente Langedijk in het algemeen bestuur.		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam		
Financieel	x € 1.000		
Eigen vermogen 01-01	€ 5.269	31-12	€ 5.010
Vreemd vermogen 01-01	€ 55.995	31-12	€ 53.311
Resultaat	€ 521		
Bijdrage	€ 1.365		

Overig

Risico's	De samenvoeging van de meldkamers is nog niet afgerond. Dit zal naar verwachting in 2019 het geval zijn. In het Transitieakkoord Meldkamer van de toekomst is opgenomen dat een eventueel resterend verschil aan achterblijvende kosten wordt gedragen door het Ministerie van J&V indien aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. De ontwikkeling van de Brandweerschool NW4 is geaccordeerd. Beoogd wordt een noodzakelijke kwaliteitsslag in het brandweeronderwijs te maken. Het financieel uitgangspunt is dat dit geen verhoging van de kosten met zich mee mag brengen.
Risicoscore	30,62%

Ontwikkelingen

Het motto van de Veiligheidsregio is 'samen hulpvaardig' om leed en schade bij incidenten te voorkomen en te beperken. In het beleidsplan 2016-2019 staat hoe de Veiligheidsregio deze planperiode leed en schade wil voorkomen en beperken. In 2018 hebben meerdere ontwikkelingen plaatsgevonden.

De Veiligheidsregio heeft afgelopen jaar samen met de buurregio's gewerkt aan de oprichting van de Brandweerschool, het voorbereiden van de gezamenlijke meldkamer en Brandweer 360. Daarnaast zorgde bijzonder weer voor extra inzetten. Voorts heeft de visitatiecommissie geconstateerd dat de Veiligheidsregio een organisatie is die deugt.

De Veiligheidsregio werkt net als andere organisaties aan de implementatie van de Omgevingswet. In dit kader is er sprake van overleg met andere partners (GGD en OD NHN) om te komen tot eenduidige afspraken over advisering naar de deelnemers.

In 2018 is besloten om de taken in het kader van CTER (Contra Terrorisme, Extremisme en Radicalisering) onder te brengen bij het Veiligheidshuis Noord-Holland Noord.

De Veiligheidsregio heeft de inzet van het nieuwe veiligheidsbeleid bij het evenement Liquicity in Langedijk gerealiseerd.

Er wordt geïnvesteerd in ICT en beveiliging, want data-uitwisseling, privacy en communicatie vormen een belangrijke levensader van het werk van de Veiligheidsregio.

De structurele bezuinigingstaakstelling, waarmee in 2015 is gestart, is gerealiseerd.

Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar e.o. (VVI)[Website](#)**Bestuurlijk**

Vestigingsplaats	Alkmaar		
Openbaar belang	De gemeenschappelijke belangen van de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling te behartigen met betrekking tot een doelmatige en milieu hygiënisch verantwoorde verwijdering van afvalstoffen. De VVI is aandeelhouder van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC) en bezit 529 aandelen.		
Vertegenwoordiging	Het bestuur is samengesteld uit een Dagelijks Bestuur en een Algemene Raad. Wethouder J. Nieuwenhuizen is in 2018 lid van het dagelijks bestuur.		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam		
Financieel	x € 1.000		
Eigen vermogen 01-01	€ 24	31-12	€ 24
Vreemd vermogen 01-01	€ 2.473	31-12	€ 2.552
Resultaat	€ 0		
Bijdrage			
Overig			
Risico's	De risico's zijn niet groot omdat sprake is van een groot belang van alle deelnemers om een goede verwerking van de afvalstromen te garanderen. Het indirecte risico is minder duidelijk omdat de VVI slechts als een tussen-organisatie fungeert.		
Risicoscore	23,67%		
Ontwikkelingen			

Werkvoorzieningsschap Noord-Kennemerland (WNK)[Website](#)**Bestuurlijk**

Vestigingsplaats	Alkmaar		
Openbaar belang	WNK voert de gemeentelijke taak uit om mensen, die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt, te begeleiden naar duurzame re-integratie. Volgens de Wet sociale werkvoorziening biedt WNK mensen met een arbeidshandicap een passende werkplek in een zo regulier mogelijke, aan de arbeidshandicap aangepaste, werkomgeving. Die kan beschut, binnen het SW -bedrijf worden aangeboden of op een passende plaats bij reguliere instellingen en bedrijven (detachering of begeleid werken).		
Vertegenwoordiging	Het algemeen bestuur wordt gevormd door één lid per gemeente. Wethouder M. Reijven is in 2018 lid van het AB.		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam		
Financieel	x € 1.000		
Eigen vermogen 01-01	€ 0	31-12	€ 71
Vreemd vermogen 01-01	€ 6.484	31-12	€ 4.736
Resultaat	€ 71		
Bijdrage			

Overig

Risico's	De berekeningen van BDO geven aan dat er forse tekorten zijn op de uitvoering van de WSW en verder zullen oplopen. De WNK Personeelsdiensten wil dit tekort compenseren door het verhogen van de inkomsten die zij als mede-uitvoerder van de Participatiewet verkrijgen. Dit tweede verdienmodel bestaat uit twee onderdelen, namelijk re-integratie en dienstverlening personeelsdiensten. Daarnaast is er een risico dat het Rijk de WSW-subsidie per SE via één van de circulaires neerwaarts bijstelt. Ten opzichte van de toenmalige plannen wijken de bedragen tot nog toe positief af. Gezien de rekensystematiek kan dit omslaan naar negatief.
----------	--

Risicoscore	25,57%
Ontwikkelingen	Een randvoorwaarde van het bedrijfsplan is de publieke baten strategie. Dit houdt in dat de deelnemende gemeenten de laagdrempelige eigen werkgelegenheid zoveel mogelijk ter beschikking stellen aan de eigen arbeidsbeperkte inwoners (conform de strekking van het Sociaal Akkoord 2013).

Vennootschappen en coöperaties

Alliander NV[Website](#)**Bestuurlijk**

Vestigingsplaats	Arnhem		
Openbaar belang	De deelname in het aandelenkapitaal van energiemaatschappijen vloeit voort uit de van oudsher maatschappelijke belangen die voor deze vennootschappen werden nagestreefd.		
Vertegenwoordiging	Gemeente Langedijk heeft 148.017 aandelen van Alliander NV. Hiervoor ontvangt de gemeente vanaf 2018 (over het jaar 2017) jaarlijks dividend. Wethouder J. Nieuwenhuizen is vertegenwoordiger voor Langedijk in de algemene vergadering van aandeelhouders.		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Financieel	x € 1.000		
Eigen vermogen 01-01	€ 3.942.000	31-12	€ 4.129.000
Vreemd vermogen 01-01	€ 1.989.000	31-12	€ 1.984.000
Resultaat	€ 337.000		
Bijdrage			
Overig			
Risico's	De deelname in het aandelenkapitaal van energiemaatschappijen vloeit voort uit de van oudsher maatschappelijke belangen die voor deze vennootschappen werden nagestreefd.		
Risicoscore			

Ontwikkelingen

Per 18 december 2017 zijn de aandelen overgedragen van de NV Houdstermaatschappij GKNH en is de gemeente rechtstreeks aandeelhouder in Alliander NV.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

[Website](#)

Bestuurlijk

Vestigingsplaats	Den Haag		
Openbaar belang	<p>De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoners.</p> <p>Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de inwoners uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.</p>		
Vertegenwoordiging	Gemeente Langedijk heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht tijdens de aandeelhoudersvergadering. Wethouder J. Nieuwenhuizen vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Financieel	x € 1.000		
Eigen vermogen 01-01	€ 4.697.000	31-12	€ 4.994.000
Vreemd vermogen 01-01	€ 135.041.000	31-12	€ 132.518.000
Resultaat	€ 337.000		
Bijdrage			
Overig			

Risico's	nvt
Risicoscore	
Ontwikkelingen	Het maatschappelijk aandelenkapitaal van de BNG bestaat uit 110 miljoen aandelen waarvan er 55.690.720 zijn volgestort. Van de volgestorte aandelen bezit gemeente Langedijk 6.318 aandelen met een nominale waarde van € 2,50. Over 2018 heeft de BNG Bank voorgesteld een dividend van € 2,53 per aandeel uit te keren.

NV Houdstermaatschappij GKNH (Gasbedrijf Kop Noord-Holland)[Website](#)**Bestuurlijk**

Vestigingsplaats	Alkmaar		
Openbaar belang	De deelname in het aandelenkapitaal van energiemaatschappijen vloeit voort uit de van oudsher maatschappelijke belangen die door deze vennootschappen worden nagestreefd.		
Vertegenwoordiging	De gemeente Langedijk had 174 aandelen van Alliander NV. Deze aandelen werden beheerd door de NV Houdstermaatschappij GKNH. Hiervoor ontving de gemeente jaarlijks dividend. Wethouder J. Nieuwenhuizen is vertegenwoordiger voor Langedijk in de algemene vergadering van aandeelhouders.		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Financieel	x € 1.000		
Eigen vermogen 01-01	€ 1.973	31-12	€ 1.913
Vreemd vermogen 01-01	€ 34	31-12	€ 21
Resultaat	€ -60		
Bijdrage			

Overig

Risico's	De gewijzigde wetgeving m.b.t. de vennootschapsbelasting vormt een risico voor de hoogte van het te ontvangen dividend en het terug kunnen vragen van dividendbelasting.
Risicoscore	

Ontwikkelingen

Tijdens de algemene vergadering van aandeelhouders van de NV Houdstermaatschappij GKNH in 2017 is besloten om over te gaan tot liquidatie van de Houdstermaatschappij in verband met de 'Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen', als gevolg waarvan de dividenduitkeringen door de Houdstermaatschappij onderworpen zijn aan de heffing van vennootschapsbelasting. Per 18 december 2017 zijn daarom de aandelen overgedragen en is de gemeente rechtstreeks aandeelhouder in Alliander NV. De vennootschap is nu 'in liquidatie'. De NV Houdstermaatschappij GKNH blijft echter voorlopig voortbestaan om het vermogen van de vennootschap te vereffenen. Pas als alle vorderingen en schulden zijn afgewikkeld, wordt de NV Houdstermaatschappij GKNH geliquideerd. De deelnemende gemeenten blijven zolang 'eigenaar' van zowel positieve als negatieve resultaten van de vennootschap.

Tijdens de algemene vergadering van aandeelhouders is besloten pas tot uitkering van het dividend over het jaar 2016 (dat normaal gesproken in 2017 was uitgekeerd) over te gaan, nadat de definitieve vennootschapsbelastingaanslag bekend is. Dit kan echter nog jaren duren.

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V.

[Website](#)

Bestuurlijk

Vestigingsplaats	Alkmaar
Openbaar belang	Het Ontwikkelingsbedrijf is een economische aanjager in het noordelijk deel van de provincie. Het initiatief bevordert de onderlinge samenwerking binnen de regio, waardoor efficiënter aan economische doelstellingen gewerkt wordt. Het Ontwikkelingsbedrijf staat voor activiteiten in de regio met als resultaat behoud en groei van de werkgelegenheid. Een op ondernemers gerichte benadering hoort daarbij. Het bedrijf wil daarbij professioneel, dichtbij en ondersteunend acteren.
Vertegenwoordiging	De gemeente Langedijk is samen met de provincie Noord-Holland, de kamer van Koophandel en de gemeenten in Noord-Holland Noord aandeelhouder van Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord NV. Wethouder J. Nieuwenhuizen is vertegenwoordiger voor Langedijk in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Financieel	x € 1.000

Eigen vermogen 01-01	€ 806	31-12	€ 843
Vreemd vermogen 01-01	€ 1.962	31-12	€ 2.545
Resultaat	€ 38		
Bijdrage	€ 64		

Overig

Risico's	nvt
Risicoscore	
Ontwikkelingen	

Grondbeleid

Het beleid dat de gemeente op hoofdlijnen voert is vastgelegd in de *nota Grondbeleid 2017* van de gemeente Langedijk.

Ontwikkelingen 2018

Algemeen

De ontwikkelingen die in het jaar 2018 hebben plaatsgevonden laten zien dat het goed gaat op de woningmarkt in Langedijk.

Vooraf binnen het project Westerdel komt dat tot uiting. De gronden onder 29 te realiseren woningen en 16 gemeentelijke vrije kavels zijn in 2018 verkocht en dat is meer dan vooraf werd verwacht. Daarnaast is overeenstemming bereikt met de ontwikkelende partijen over de grondprijzen en het programma in deelgebied De Straatjes. Naar verwachting zullen deze gronden in 2019 en 2020 worden verkocht en geleverd. De aanleg van de nutsvoorzieningen vormt hierbij nog een klein risico. Door personeelstekorten bij de nutsbedrijven wordt het steeds lastiger om tijdig de aanleg van de nutsvoorzieningen te realiseren. Dit is een landelijke trend, die ook binnen het project Westerdel een risicofactor vormt. Immers, als de nutsvoorzieningen niet zijn aangelegd, dan kan de grond niet bouwrijp geleverd worden aan de ontwikkelende partijen.

Op het Broekerplein heeft niet alleen de verkoop van de laatste kavel plaatsgevonden, maar zijn ook de werkzaamheden in het kader van het bouw- en woonrijp maken nagenoeg afgerond. Daarom wordt voorgesteld de grondexploitatie Broekerplein af te sluiten.

Binnen het project Sint-Maarten is in 2018 één kavel verkocht. De resterende twee kavels zijn onder optie en zullen naar verwachting in 2019 worden verkocht, waarna de Zwanebloem en de Lisdodde woonrijp gemaakt kunnen worden. De grondexploitatie kan naar verwachting bij de jaarrekening 2020 worden afgesloten.

Op bedrijventerrein Breekland zijn in 2018 vijf kavels uitgegeven (8.872 m²). Dit is minder dan verwacht, de grondexploitatie per 1-1-2018 gaat uit van een gemiddeld uitgiftetempo van circa 11.000 m² per jaar. De beoogde effecten van extra promotie en accountmanagement in de vorm van grondverkoop laten zich echter niet altijd vangen in een verantwoordingsjaar. De verwachting is dat in 2019 diverse grondverkoop zullen plaatsvinden vanuit de verkoopinspanningen en in 2018 opgestarte verkoopprocessen. Ook in 2019 is wel degelijk sprake van concrete interesse van meerdere bedrijven om zich op Breekland te vestigen. Het overaanbod zoals dat in het onderzoek van Stec (2014) is geconstateerd is niet verdwenen. Dat is en blijft nog steeds een risico bij de verdere ontwikkeling van Breekland. Daarom wordt de resterende looptijd met een jaar verlengd, door het eindjaar van 2033 te verzetten naar 2034. Hiermee wordt een realistischer uitgiftetempo in de grondexploitatie bereikt voor 2019 en verder. Het gemiddelde uitgiftetempo kan hiermee gehandhaafd blijven op circa 11.000 m² per jaar.

De positieve ontwikkelingen in het afgelopen jaar betekenen niet dat geen sprake meer is van risico's op de grondexploitaties. Vooral in het project Westerdel is nog sprake van een aanzienlijke woningbouwopgave, grotendeels in het dure segment (=deelgebied De Eilanden). Het project heeft nog een lange looptijd. Wel kan worden gesteld dat door de aantrekkelijke woningmarkt het risicoprofiel voor de gemeente Langedijk op de grondexploitaties ook dit jaar een stukje afneemt.

Herziening grondexploitaties Jaarstukken 2018

Rentebeleid

De rentetoerekening aan alle grondexploitaties bedraagt 1,22% (zie Programmabegroting 2019). Het betreft het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen (indien geen sprake is van projectfinanciering).

Het rentepercentage is hiermee iets gedaald van 1,24% naar 1,22%.

Belangrijkste wijzigingen

Er is dit jaar een wijziging in de portefeuille van de lopende grondexploitaties. Bij de jaarrekening 2018 wordt voorgesteld om de grondexploitatie Broekerplein af te sluiten. Het totaal aantal grondexploitaties neemt hiermee af van vijf naar vier.

De belangrijkste wijzigingen in de lopende grondexploitaties zijn:

- *Broekerplein*

De grondexploitatie voldoet aan de criteria voor afsluiting, zoals geformuleerd in de Nota Grondbeleid. Alle grondopbrengsten zijn gerealiseerd en nagenoeg alle kosten zijn gemaakt. Conform de criteria uit de Nota grondbeleid kan een grondexploitatie worden afgesloten indien 90% van de opbrengsten en 90% van de kosten is gerealiseerd. Daarom wordt voorgesteld de grondexploitatie Broekerplein bij de jaarrekening 2018 af te sluiten.

- *Westerdel*

Het project Westerdel ontwikkelt zich per saldo redelijk binnen de kaders van de grondexploitatie. Aan de kostenkant is sprake van een nadeel onder andere als gevolg van de toenemende kosten in de grond- weg en waterbouw. Aan de opbrengstenkant is een voordeel gerealiseerd in de grondverkoop in 2018. In 2018 zijn niet alleen meer gronden verkocht, maar zijn ook hogere grondprijzen gerealiseerd. Doordat het klimaat op de woningmarkt goed is, is de verwachting dat een deel van de verwachte opbrengsten eerder in de tijd gerealiseerd gaan worden. Dit heeft een positief effect op het saldo van de toekomstige rente en inflatie.

- *Breekland*

De looptijd van de grondexploitatie Breekland is met een jaar verlengd. Het eindjaar is verzet van 2033 naar 2034. Hiermee wordt een realistischer uitgiftetempo bereikt, dat uitgaat van circa 11.000 m² per jaar. Doordat de uitgifteprognose 2018 niet is gehaald, moet de looptijd worden verlengd om het gemiddelde uitgiftetempo van 11.000 m² per jaar te kunnen handhaven. Hoofdzakelijk door de looptijdverlenging neemt het verwachte resultaat op de grondexploitatie af.

- **Sint Maarten**

Naar verwachting zullen de resterende twee kavels in 2019 worden verkocht, waarna de grondexploitatie bij de jaarrekening 2020 kan worden afgesloten. Door het verwachte positieve resultaat in combinatie met gewijzigde BBV-regelgeving wordt op basis van de (financiële) voortgang van het project winst genomen bij de jaarrekening 2018 (zie 'winst- en verliesverwachting').

- **Dr Wilminkstraat fase 2**

De grondexploitatie verloopt nagenoeg binnen de eerder gestelde kaders van de grondexploitatie. Naar verwachting wordt het bestemmingsplan in 2019 onherroepelijk. Hiermee komt ook de levering van de grond, de realisatie van de grondopbrengsten en daarmee de afsluiting van de grondexploitatie in zicht.

Ontwikkeling boekwaarde

De totale boekwaarde op de lopende grondexploitaties bedraagt per 31 december 2018 circa € 33 miljoen. Per 31 december 2017 bedroeg de boekwaarde op de bouwgrond in exploitatie nog circa € 37 miljoen. Daarmee is in 2018 de voorraad bouwgrond in exploitatie afgenomen met circa € 4 miljoen.

De boekwaarde is daarmee meer afgenomen dan waarvan in het voorgaande MPG 2018 was uitgegaan. De inschatting in het voorgaande MPG was dat in 2018 ongeveer € 2,5 miljoen meer opbrengsten dan kosten zouden worden gemaakt en dat de totale boekwaarde met eenzelfde bedrag zou afnemen. Dat de werkelijke afname van de boekwaarde hoger is dan verwacht komt hoofdzakelijk doordat in het project Westerdel meer gronden zijn verkocht dan verwacht.

Meerjarenprognose grondexploitaties (MPG)

Alle grondexploitaties zijn samengevoegd tot een Meerjarenprognose Grondexploitaties (MPG). Het MPG geeft inzicht in de kosten, opbrengsten en het resultaat van alle grondexploitaties bij elkaar, oftewel alle lopende (grondexploitatie)projecten die gezamenlijk het grondbedrijf vormen. De informatievoorziening op totaalniveau biedt de mogelijkheid het grondbedrijf te monitoren en te sturen op het niveau van de totale projectenportefeuille.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het resultaat op het MPG per 1-1-2019 alsmede de samenstelling gevormd door de resultaten van de onderliggende (grond-)exploitaties. Op basis van de herziene grondexploitaties komt het MPG per 1-1-2019 op een tekort van circa € 2,18 miljoen op netto contante waarde. Hiervan betreft circa € 1,16 miljoen het tekort op het totaal van de BIE's (bouwgrond in exploitatie) en € 40.000 het tekort op het faciliterende project Veilingterrein en € 0,98 miljoen het tekort op het af te sluiten project Broekerplein.

Het vorige MPG per 1 januari 2018 resulteerde in een tekort van circa € 2,14 miljoen, inclusief het faciliterende project Veilingterrein. Daarmee is het tekort ten opzichte van vorig jaar per saldo nagenoeg gelijk.

Overzicht resultaat MPG per 1-1-2018

Plan	boekwaarde			nog te maken			prognose		Hercalculatie Breekland (10jr)			winst en verlies	
	1-jan	2018	31-dec	uitg.	ink.	rente	EW	NCW	uitg.	ink.	te activ.	winst	verliesvz
Faciliterend													
Veilingterrein			0	36			36	36					
BIE													
Westerdel	22.564	-3.695	18.869	13.988	30.260	973	3.570	2.987					2.987
Sint Maarten	409	-125	284	87	475	2	-102	-99				50	
Breekland fase I	13.332	-559	12.773	5.940	21.447	1.136	-1.598	-1.163	2.876	-7.667	2.355		840
Dr. Wilminkstraat fase II	162	28	190	105	883	-8	-596	-563					
Subtotaal BIE	36.467	-4.351	32.116	20.120	53.065		1.274	1.162				50	3.827
Afgesloten in boekjaar													
Broekerplein	582	320	902	75			977	977					977
Totaal	37.049	-4.031	33.018	20.231	53.065		2.287	2.175				50	4.804

Voor een meer gedetailleerde toelichting op de grondexploitaties en de verschillenanalyses wordt verwezen naar de uitgebreidere toelichtingen, die vertrouwelijk ter inzage liggen bij de griffie.

Winst- en verliesverwachtingen

Het resultaat op het MPG per 1-1-2019 bedraagt op netto contante waarde circa € 2,18 miljoen negatief. Ten opzichte van vorig jaar is het tekort nagenoeg gelijk. Het tekort op het MPG per 1-1-2018 bedroeg circa € 2,14 miljoen.

Op het niveau van de individuele grondexploitaties is in sommige gevallen sprake van een verwacht negatief resultaat (Westerdel, Broekerplein) en in andere gevallen van een verwacht positief resultaat (Sint-Maarten, Breekland fase 1 en dr. Wilminkstraat fase 2). Voor de verwachte verliezen per 1-1-2019 geldt dat, conform de *nota Grondbeleid 2017*, een verliesvoorziening moet worden getroffen ter hoogte van het negatieve resultaat op netto contante waarde. Voor de verwachte positieve resultaten geldt dat er onder voorwaarden (tussentijds) winst genomen kan worden.

Verliesvoorzieningen

De ontwikkelingen op de verlieslatende grondexploitaties leiden per saldo tot een vermindering van de totale verliesvoorziening van circa € 1,23 miljoen. Hiervan wordt circa € 0,98 miljoen ingezet om de negatieve boekwaarde en de restwerken bij afsluiting van de grondexploitatie Broekerplein af te dekken. Per saldo resteert een vrijval van de verliesvoorziening van circa € 0,25 miljoen. Aan de raad wordt voorgesteld de vrijval en aanvulling van de verschillende verliesvoorzieningen vanuit het jaarrekeningresultaat te verrekenen met de *Reserve bouwgrondexploitaties*.

Overzicht verliesvoorzieningen MPG 1-1-2019 (= ultimo 2018)

Plan (* € 1.000)	Voorzieningen				
	Ultimo	Ultimo	Mutatie	inzet	vrijval
	2017	2018	2018	2018	2018
Faciliterend					
Veilingterrein	-	-	-		
BIE					
Westerdel	3.051	2.987	-64		-64
Sint Maarten	-	-	-		
Breekland fase 1	937	840	-97		-97
Broekerplein	1.069		-1.069	977	-92
Dr. Wilminkstr.f2	-	-	-		
Subtotaal (BIE)	5.057	3.826	-1.230	977	-253
Totaal	5.057	3.826	-1.230	977	-253

Voor de grondexploitatie Westerdel en Broekerplein geldt dat deze ook bij de voorgaande herziening in het kader van de jaarrekening 2017 verlieslatend waren en dat toen reeds een verliesvoorziening is getroffen ter hoogte van het negatieve resultaat ultimo 2017. De herziene grondexploitatie Westerdel laat ultimo 2018 echter een lichte verbetering zien van het resultaat van circa € 64.000 ten opzichte van vorig jaar.

De verliesvoorziening Broekerplein is betrokken bij het afsluiten van de grondexploitatie. Bij afsluiting van een grondexploitatie met een negatief saldo vindt verrekening met de voorziening plaats. Circa € 0,98 miljoen van de verliesvoorziening ultimo 2017 is ingezet bij afsluiting van de grondexploitatie Broekerplein (bij afsluiting valt het negatieve eindresultaat weg tegen de gereserveerde verliesvoorziening). Voorgesteld wordt het restant van € 92.000 vrij te laten vallen ten gunste van de Reserve bouwgrondexploitaties.

Bij de jaarrekening 2017 is ook een voorziening getroffen van circa € 0,94 miljoen voor Breekland in verband met de 10-jaarstermijn. Op basis van de hercalculatie van de voorziening Breekland ultimo 2018 bedraagt de benodigde voorziening circa € 0,84 miljoen, wat resulteert in een vrijval van de

voorziening van circa € 97.000 ten opzichte van vorig jaar (zie onderdeel 'aanvullende beheersmaatregelen Breekland' voor een nadere toelichting op de berekening van voorziening Breekland).

Winstnemingen

Voor de resterende projecten geldt dat bij de herziening 2019 sprake is van een geprognosticeerd positief resultaat op de grondexploitatie. Het gaat om de grondexploitatie Sint-Maarten en de grondexploitatie dr. Wilminkstraat fase 2 (voormalig Mavo-velde). Voor winstgevendende grondexploitaties geldt dat er onder voorwaarden (tussentijds) winst kan en soms zelfs moet worden genomen. De criteria voor winstnemen staan beschreven in de *Notitie grondexploitaties 2016* van het BBV (Besluit, Begroting en Verantwoording) die zijn uitgewerkt in de *nota Grondbeleid 2017*.

Indien voldaan wordt aan de criteria voor winstnemen dan schrijft de BBV voor dat winst genomen moet worden conform de POC-methode (Percentage of Completion). Dit betekent in het kort dat de winst genomen moet worden op basis van de financiële voortgang van het project ($\% \text{ gerealiseerde kosten} * \% \text{ gerealiseerde opbrengsten} * \text{ geraamde winst}$).

Bij de jaarrekening 2018 is er één grondexploitatie die voldoet aan de criteria voor winstnemen, omdat bijna alle kosten en opbrengsten zijn gemaakt en het verwachte eindresultaat betrouwbaar kan worden ingeschat. Dit geldt voor de grondexploitatie Sint-Maarten. In de tabel is de berekening van de te nemen winst in de grondexploitatie Sint-Maarten per 1-1-2019 weergegeven.

Winstbepaling grondexploitatie Sint-Maarten per 1-1-2019 (=ultimo 2018)

Omschrijving	(* € 1.000)	
Totaal kosten grex per 1-1-2019	2.568	A
Boekwaarde kosten t/m 2019	2.482	B
Verhouding boekwaarde/totaal (%)	97%	C (B/A)
Totaal opbrengsten per 1-1-2019	2.723	D
Boekwaarde opbrengsten t/m 2019	2.248	E
Verhouding boekwaarde/totaal (%)	83%	F (E/D)
POC (%)	80%	G (C*F)
EW per 1-1-2020	154	H
Historische winst/verlies	361	I
Grondslag POC	515	J(H+I)
Te nemen winst (resultaat POC)	50	K (G*J) - I

De te nemen winst bij de jaarrekening 2018 bedraagt circa € 50.000. Aan de raad wordt voorgesteld de winstneming vanuit het jaarrekeningresultaat te verrekenen met de reserve bouwgrondexploitaties.

Aanvullende beheersmaatregelen Breekland

De grondexploitatie Breekland heeft een resterende looptijd van 16 jaar (2019 tot en met 2034). Dat is langer dan de richttermijn voor de looptijd van grondexploitaties vanuit het BBV, waarin wordt gesteld dat de looptijd van grondexploitaties maximaal 10 jaar mag bedragen. Overigens moet deze 10-jaarstermijn worden gehanteerd als richttermijn, die voortschrijdend moet worden gezien. Er kan gemotiveerd worden afgeweken van de 10-jaarstermijn als deze motivatie is geautoriseerd door de raad en verantwoord in de begroting en de jaarstukken. Tevens moet de motivatie worden voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen die de veronderstelde onzekerheden en risico's die samenhangen met de langere looptijd beperken.

Dat de grondexploitatie Breekland langer loopt dan 10 jaar is te motiveren. Voor het gehele terrein is sprake van een onherroepelijk bestemmingsplan bedrijventerrein en het gebied is inmiddels volledig bouwrijp gemaakt en voor ongeveer de helft woonrijp gemaakt. Een deel van de bouwrijpe kavels is verkocht. Door de crisis op de markt voor bedrijventerrein is de verkoop van grond een aantal jaren achtergebleven bij de prognoses. Mede gezien het regionale overaanbod (onderzoek Stec groep) is de toekomstige verkoopsnelheid dit jaar naar beneden bijgesteld. De verwachting is desalniettemin dat uiteindelijk het gehele bedrijventerrein zal worden ingevuld.

Op grond van de BBV-regelgeving zoals vastgelegd in de *Notitie Grondexploitaties 2016* dienen aanvullende beheersmaatregelen te worden genomen bij een looptijd langer dan 10 jaar. In het geval van Breekland zijn dit de volgende zaken:

- De toekomstige opbrengstenstijging is voor de volledige looptijd gezet op 0%;
- Er is budget voor marketing en promotie opgenomen in de grondexploitatie. Daarmee is budget beschikbaar voor extra inspanningen om tot kavelverkoop te komen.

Bij de jaarrekening 2017 is reeds een voorziening getroffen van circa € 0,94 miljoen voor Breekland in verband met de 10-jaarstermijn. Op basis van de hercalculatie van de voorziening Breekland ultimo 2018 bedraagt de benodigde voorziening circa € 0,84 miljoen, wat resulteert in een vrijval van de voorziening van circa € 100.000 ten opzichte van vorig jaar.

Hercalculatie voorziening Breekland per 1-1-2019 (= ultimo 2018)

Omschrijving	(* € 1.000)	
Boekwaarde per 31-12-2027 (na 10 jaar)	3.195	A
Te activeren investeringen openbaar gebied in restgebied	1.005	B
Restwaarde nog te verkopen kavels in restgebied	1.350	C
Voorziening ultimo 2018	840	D (A-B-C)

Bij de bepaling van de hoogte van de voorziening is rekening gehouden met de verwachte boekwaarde per 31 december 2028 (over 10 jaar), op basis van de vast te stellen grondexploitatie Breekland per 1-1-2019 (ultimo 2018). Voor de bepaling van de hoogte van de voorziening is er theoretisch vanuit gegaan dat het project na 10 jaar stopt, waarbij een deel van het gebied niet verder zal worden ontwikkeld en de gemeente blijft zitten met de nog te verkopen kavels in het restgebied.

De grondexploitatie wordt dan afgesloten met een negatieve boekwaarde van circa € 3,2 miljoen. Hierbij wordt aangenomen dat de investeringen in de openbare ruimte van het restgebied kunnen worden geactiveerd, alsmede de waarde van de nog te verkopen kavels in het restgebied. Aangenomen wordt dat deze kavels tenminste nog de waarde van ruwe bouwgrond hebben (circa € 20,- per m²), gezien de reeds van toepassing zijnde bestemming bedrijventerrein.

Kortom, de hoogte van de voorziening betreft de verwachte boekwaarde per 31-12-2028 (over 10 jaar), gecorrigeerd met de op dat moment te activeren kosten en restwaarde van de nog te verkopen kavels.

Ten aanzien van de voorziening dient tot slot te worden vermeld dat deze jaarlijks voor een deel zal vrijvallen, ervan uit gaande dat de grondverkoop conform planning worden gerealiseerd. De 10-jaarstermijn schuift immers elk jaar met een jaar door. Elk jaar zal dus de over 10 jaar verwachte boekwaarde lager zijn en daarmee ook het risico dat met deze 10-jaarstermijn samenhangt, omdat een jaar extra opbrengsten meegenomen worden. Jaarlijks zal bij de jaarstukken de voorziening opnieuw worden berekend, op basis van de bijbehorende herziening van de grondexploitaties.

Risicomanagement MPG

Voor de Jaarstukken 2018 is een MPG opgesteld. Het MPG geeft inzicht in de totale kasstroom van de grondexploitaties en daarbij dus ook inzicht in het totale uitgiftetempo op het totaal van grondexploitaties. Om het benodigde weerstandsvermogen te kunnen bepalen m.b.t. de *Reserve bouwgrondexploitatie*, dient eerst het risicoprofiel op basis van de gekwantificeerde risico's te worden bepaald.

In de nieuwe *nota Grondbeleid 2017* van de gemeente Langedijk die in februari 2017 is vastgesteld door de Raad, is een nieuwe systematiek van het bepalen van het risicoprofiel en de benodigde weerstandscapaciteit vastgelegd. De benodigde weerstandscapaciteit wordt daarbij niet langer bepaald als percentage van de boekwaarde, maar de risico's per project worden bepaald en hiervan worden kans van optreden en financiële impact bepaald. Op die manier worden alle risico's gekwantificeerd in geld en het totaal van alle risico's geeft inzicht in de benodigde weerstandscapaciteit. In de Programmabegroting 2018 is deze systematiek voor het eerst gehanteerd, en in de voorliggende Jaarstukken 2018 wordt deze opnieuw toegepast.

In de onderstaande tabel is per project het risicoprofiel weergegeven. Het risicoprofiel per project is bepaald op basis van gekwantificeerde risico's per project. Hierbij is een onderscheid gemaakt naar de project specifieke risico's en de meer algemene risico's die zich op het niveau van het totale MPG voordoen. Laatstgenoemde risico's zijn vooral risico's ten aanzien van gehanteerde parameters. Risico's ten aanzien van de geraamde kostenstijging of rente zijn immers op de totale projectenportefeuille van invloed en zijn niet project specifiek.

Project	Risico (€)
MPG totaal	
MPG en parameters	512.800
Projecten	
Sint Maarten	3.000
Breekland	621.250
Westerdel	122.550
Broekerplein	-
Wilminkstraat fase 2	19.600
Veilingterrein	9.000
Totaal	1.288.200

Het risicoprofiel bedraagt circa € 1,28 miljoen. Ten opzichte van de jaarrekening 2017 is het risicoprofiel afgenomen met circa € 0,14 miljoen, toen het risicoprofiel circa € 1,42 miljoen bedroeg. Dat heeft hoofdzakelijk te maken met het feit dat door het huidige woningmarktklimaat de afzetrisico's in de woningbouwgrondexploitaties afnemen. In 2018 zijn immers meer gronden uitgegeven dan verwacht waardoor de restvoorraad te verkopen gronden lager wordt en daarmee dus ook de verkooprisico's.

Uit de tabel blijkt dat de grotere risico's o.a. op MPG-niveau zitten. Dat zijn eventuele mutaties ten aanzien van de gehanteerde parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en rente. De belangrijkste risico's hierbij zijn:

- Risico op stijging van de rente. Dit heeft een relatief grote financiële impact, vooral voor de nog wat langer lopende projecten Breekland en Westerdel. Beheersing van dit risico vindt plaats doordat voor een groot deel van de financieringsbehoefte inmiddels leningen zijn afgesloten onder gunstige voorwaarden.

- De kans dat de rente de komende 10 jaar aanzienlijk hoger wordt is daardoor beperkt. Voor de woningbouwlocaties is gerekend met een beperkte toekomstige opbrengstenstijging. Ondanks de aantrekkende markt bestaat het risico dat deze in de praktijk niet wordt gehaald.

Voor de projecten geldt dat de belangrijkste risico's zich nog voordoen voor de grondexploitaties Breekland en Westerdel. Dit zijn de grondexploitaties met de langste resterende looptijd en dus de meeste nog te realiseren opbrengsten. Voor de relatief wat korter lopende grondexploitaties / projecten zijn de risico's aanzienlijk kleiner. Enerzijds komt dat doordat de resterende kosten en opbrengsten relatief lager zijn en vaak exacter te ramen zijn. Anderzijds hebben bij een kortere looptijd mutaties in fasering relatief een beperkt effect. Het project Broekerplein wordt afgesloten.

De belangrijkste risico's op projectniveau zijn de volgende:

- Breekland;
 - het risico bestaat dat, mede vanwege het overaanbod in de regio, de uitgifteprijzen onder druk komen te staan. Omdat op Breekland in absoluut aantal nog relatief veel meters bedrijfskavel dienen te worden uitgegeven, betekent een lichte prijsdaling direct een relatief groot effect.
 - Het risico bestaat dat het huidige uitgiftetempo niet wordt gehaald. In dat geval treedt een renterisico op.
- Westerdel;
 - In deelgebied De Eilanden wordt een relatief duur programma voorzien. Dat betekent dat juist in dat deel van het plan hoge grondopbrengsten moeten worden gehaald. Indien op het moment van ontwikkeling van dit deelgebied er onvoldoende markt is voor het dure segment, bestaat het risico dat een goedkoper programma moet worden gerealiseerd met lagere grondopbrengsten.
 - De aanleg van de nutsvoorzieningen wordt ook als een klein risico gezien. Door personeelstekorten bij de nutsbedrijven, wordt het steeds lastiger om tijdig de aanleg van de nutsvoorzieningen te realiseren. Dit is een landelijke trend, die ook binnen het project Westerdel een risicofactor vormt. Immers, als de nutsvoorzieningen niet zijn aangelegd, dan kan de grond niet bouwrijp geleverd worden aan de ontwikkelende partijen. Hierdoor kan het project lichte vertraging oplopen.

Weerstandsvormogen bouwgrondexploitaties

Met de *Reserve bouwgrondexploitatie* wordt het marktrisico samenhangende met de grondexploitaties opgevangen (vertraagde verkoop, renterisico en lage prijzen). De stand van de reserve was circa € 1,95 miljoen per 1 januari 2018. In 2018 heeft per saldo een mutatie plaatsgevonden van circa € 0,30 miljoen (inclusief resultaatbestemming jaarrekening 2017, die in 2018 is verwerkt), waarmee de stand per 31-12-2018 uitkwam op circa € 2,72 miljoen.

In de nieuwe *nota Grondbeleid 2017* is vastgelegd dat de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit niet langer plaatsvindt aan de hand van een percentage van de boekwaarde (6%), maar dat een risicoanalyse wordt uitgevoerd waarbij per risico kans en financiële impact wordt bepaald. Op basis van de risicoanalyse in het kader van de jaarrekening 2018 is een weerstandscapaciteit benodigd van circa € 1,28 miljoen. Het risicoprofiel is daarmee met circa 0,14 miljoen afgenomen ten opzichte van vorig jaar toen het risicoprofiel € 1,42 miljoen bedroeg.

In onderstaande tabel zijn de voorgestelde mutaties ten aanzien van de *Reserve bouwgrondexploitaties* weergegeven. De stand van de reserve zou na de verwerking van de voorgestelde mutaties per 31 december 2018 met terugwerkende kracht uitkomen op circa € 3,03 miljoen.

Per 31 december 2018 treedt een aantal mutaties als gevolg van het aanvullen of vrijvallen van de bestaande verliesvoorzieningen Westerdel, Broekerplein en Breekland. Op het resultaat van de grondexploitatie Sint-Maarten wordt tussentijds een winst genomen. Aan de raad wordt voorgesteld de vrijval en aanvulling van de verliesvoorzieningen en de winstneming vanuit het rekeningresultaat over te hevelen naar de *Reserve bouwgrondexploitaties*. Daarmee ontstaat ultimo 2018 op de *Reserve bouwgrondexploitaties* een saldo van € 3,03 miljoen. Dat is circa € 1,75 miljoen meer dan de benodigde € 1,28 miljoen en scheidt tevens voldoende ruimte voor het raamkrediet strategische verwervingen van circa € 1,00 miljoen.

Reserve bouwgrondexploitatie		
Boekwaarde per 1-1-2018		1.952
Mutaties 2018		770
Boekwaarde per 31-12-2018		2.722
Winstneming Sint-Maarten		50
Aanvullende verliesvoorziening Westerdel		64
Vrijvallende verliesvoorziening Broekerplein		92
Vrijvallende voorziening Breekland		97
Saldo mutaties 31-12-2018 (resultaatbestemming)		303
Saldo reserve 31-12-2018 (na resultaatbestemming)		3.026

Strategische gronden

Per 1 januari 2016 is de balanscategorie 'niet in exploitatie genomen gronden' (NIEGG) afgeschaft in het BBV.

Het betreft gronden die meestal anticiperend of strategisch zijn aangekocht, waarvoor (nog) geen grondexploitatie is vastgesteld, maar waarvoor wél een reëel en stellig voornemen bestaat in de vorm van een raadsbesluit deze grond in de nabije toekomst te bebouwen.

Per 1 januari 2016 worden de voormalig NIEGG-gronden op de balans opgenomen onder de Materiële Vaste Activa (MVA). Het betreft de locatie De Ark en een tweetal panden aan de Bovenweg Sint-Pancras, die per 1 januari 2019 in eigendom zijn van de gemeente als strategische grond en die op de balans verantwoord worden onder de MVA.

	BW *€ 1.000	m2	€ per m2
De Ark	38	960	40
Panden Bovenweg	950	2.278	417
Totaal strategische gronden	988	3.238	305

Compensatiegronden

Per 1 januari 2018 bedroeg de voorraad compensatiegronden circa € 1,6 miljoen. In 2018 zijn er geen compensatiegronden verkocht.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Algemene uitkering

Hoewel er in de circulaire niet over wordt gecommuniceerd, waarschuwen deskundigen voor een flinke onderuitputting over 2018. In de septembercirculaire 2018 was van de onderuitputting al een voorbode zichtbaar en in de Najaarsnota 2018 werd dit nog duidelijker: het Rijk had ten opzichte van de stand uit de Miljoenennota € 1,1 miljard minder besteed dan begroot was. Het effect op het Gemeentefonds wordt geschat op circa € 100 miljoen 'samen de trap af'. Voor de gemeente Langedijk komt dat neer op een nadeel van ongeveer € 120.000. Dit zal in de meicirculaire 2019 verrekenend worden en is niet meegenomen in de exploitatie van de jaarrekening 2018. Conform de regelgeving is er in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een risico opgenomen voor dit bedrag.

Jaarrekening

Baten en lasten per programma

Overzicht baten en lasten per programma

Baten en lasten per programma en taakveld		primitieve begroting			gewijzigde begroting			realisatie			verschil		
Programma		baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
Besturen en burgers													
010	Bestuur		2.123	2.123		2.391	2.391	12	1.859	1.847	-12	532	544
020	Burgerzaken	486	986	499	486	1.014	528	495	1.132	638	-9	-119	-110
R00	Mutaties reserves	794	71	-723	3.113	135	-2.978	2.605	144	-2.461	508	-8	-517
totaal programma		1.281	3.180	1.899	3.599	3.540	-59	3.111	3.135	24	488	405	-83
Veiligheid													
110	Crisisbeheersing en Brandweer		1.442	1.442		1.489	1.489	2	1.505	1.504	-2	-16	-14
120	Openbare orde en veiligheid		200	200		199	199		115	115		85	85
R01	Mutaties reserves	50		-50	50		-50	4		-4	46		-46
totaal programma		50	1.641	1.591	50	1.688	1.638	6	1.620	1.614	44	69	25
Economie													
310	Economische ontwikkeling		291	291		346	346	4	325	321	-4	21	25
330	Bedrijfsloket en -regelingen	5	3	-2	5	3	-2	1	5	4	3	-2	-5
R02	Mutaties reserves				55		-55	30		-30	25		-25
totaal programma		5	294	289	60	349	289	35	330	295	25	19	-6
Onderwijs													

Baten en lasten per programma en taakveld		primitieve begroting			gewijzigde begroting			realisatie			verschil		
Programma		baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
420	Onderwijshuisvesting	260	2.030	1.770	260	2.030	1.770	234	2.088	1.854	25	-59	-84
430	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	96	663	567	108	678	570	106	616	510	2	62	60
R03	Mutaties reserves	402	13	-389	439	48	-391	425	48	-377	14		-14
totaal programma		758	2.706	1.948	807	2.756	1.949	766	2.753	1.987	42	3	-38
Cultuur													
530	Cultuurpresentatie -productie -partic.		205	205		167	167		160	160		7	7
540	Musea		20	20	451	5	-446	451	8	-443		-3	-3
550	Cultureel erfgoed	6	218	213	6	219	213	6	206	200		13	13
560	Media		288	288		287	287		287	287			
R04	Mutaties reserves				90	501	411	60	491	431	30	10	-20
totaal programma		6	731	726	547	1.180	633	517	1.152	635	30	28	-2
Ruimtelijke ordening													
320	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.211	1.231	20	1.326	1.346	20	1.144	1.067	-77	182	279	97
810	Ruimtelijke ordening	9	571	562	9	511	502	32	494	462	-23	17	40
820	Grondexploitatie(niet-bedrijventerreinen)	3.579	3.609	31	5.475	5.475		7.798	7.130	-668	-2.324	-1.655	668
830	Wonen en bouwen	1.391	1.329	-61	1.391	1.421	31	1.056	1.243	187	335	178	-157
R05	Mutaties reserves	31		-31	867	836	-31	867	836	-31			
totaal programma		6.220	6.741	522	9.066	9.590	523	10.896	10.771	-126	-1.830	-1.181	649

Baten en lasten per programma en taakveld		primitieve begroting			gewijzigde begroting			realisatie			verschil		
Programma		baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
Milieu													
740	Milieubeheer		488	488		599	599	1	511	510	-1	88	89
totaal programma			488	488		599	599	1	511	510	-1	88	89
Sociaal domein													
510	Sportbeleid en -activering		128	128		78	78		78	78			
610	Samenkracht en burgerparticipatie	419	4.963	4.544	423	3.598	3.174	435	4.335	3.900	-12	-737	-725
630	Inkomensregelingen	3.848	4.548	700	4.568	4.748	180	4.642	5.448	805	-74	-699	-625
640	Begeleide participatie		176	176		1.650	1.650		1.518	1.518		133	133
650	Arbeidsparticipatie	176	2.740	2.564	176	1.287	1.111	149	1.705	1.556	27	-417	-444
660	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	49	1.733	1.684	49	1.840	1.791	50	1.752	1.702	-1	88	89
671	Maatwerkdienstverlening 18+	310	1.497	1.187	265	2.488	2.223	266	2.586	2.320	-1	-99	-98
672	Maatwerkdienstverlening 18-	127	4.836	4.708		4.510	4.510	-1	5.003	5.004	1	-492	-493
681	Geëscaleerde zorg 18+												
682	Geëscaleerde zorg 18-		687	687		980	980		1.388	1.388		-407	-407
710	Volksgezondheid		1.000	1.000		970	970		965	965		5	5
R07	Mutaties reserves	153	1	-152	523	356	-167	1.149	356	-793	-626		626
totaal programma		5.083	22.310	17.226	6.005	22.506	16.501	6.691	25.133	18.442	-686	-2.627	-1.941
Openbare ruimte													

Baten en lasten per programma en taakveld		primitieve begroting			gewijzigde begroting			realisatie			verschil		
Programma		baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
030	Beheer overige gebouwen en gronden	542	825	283	552	594	42	860	660	-200	-307	-65	242
210	Verkeer en vervoer	84	3.210	3.126	84	3.533	3.449	102	3.062	2.960	-19	471	490
230	Recreatieve havens		7	7		18	18		19	19			
240	Economische havens en waterwegen		239	239		184	184		180	180		4	4
340	Economische promotie	114	233	119	124	228	104	115	157	42	9	71	62
520	Sportaccommodaties	402	1.575	1.172	379	1.891	1.512	352	1.826	1.474	27	65	38
570	Openbaar groen en (openlucht)recreatie		2.616	2.616		2.459	2.459	13	2.543	2.530	-13	-83	-70
720	Riolering	5.548	4.781	-766	4.658	3.891	-766	4.893	4.127	-766	-235	-235	
730	Afval	3.008	2.270	-738	3.043	2.305	-738	3.275	2.537	-738	-232	-232	
750	Begraafplaatsen	240	238	-2	240	258	18	261	259	-2	-21	-2	20
R08	Mutaties reserves	219	12	-207	787	316	-471	708	277	-431	79	40	-40
totaal programma		10.157	16.006	5.849	9.867	15.678	5.812	10.580	15.645	5.066	-713	33	746
totaal programma's		23.559	54.097	30.538	30.001	57.885	27.884	32.603	61.049	28.446	-2.602	-3.164	-562
Algemene dekkingsmiddelen													
050	Treasury	197	-895	-1.093	227	-938	-1.166	240	-778	-1.018	-13	-160	-147
061	OZB woningen	3.276		-3.276	3.296		-3.296	3.299		-3.299	-2		2
062	OZB niet-woningen	1.486		-1.486	1.503		-1.503	1.507		-1.507	-4		4
064	Belastingen Overig	1.793	485	-1.307	1.693	341	-1.352	1.698	346	-1.352	-4	-4	

Baten en lasten per programma en taakveld		primitieve begroting			gewijzigde begroting			realisatie			verschil		
Programma		baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
070	Algemene uitkering/overige uitkeringen	31.056	4	-31.052	31.536	4	-31.532	31.727	6	-31.721	-191	-2	189
080	Overige baten en lasten	151	-913	-1.064	1	190	189	15	203	188	-14	-13	1
R09	Mutaties reserves	985		-985	985		-985	985		-985			
totaal algemene dekkingsmiddelen		38.944	-1.319	-40.263	39.242	-403	-39.645	39.470	-223	-39.693	-228	-180	49
Overhead en vennootschapsbelasting													
040	Ondersteuning organisatie (overhead)	178	7.358	7.181	181	9.904	9.723	93	10.075	9.982	87	-171	-259
090	Vennootschapsbelasting (VpB)												
totaal overhead en Vpb		178	7.358	7.181	181	9.904	9.723	93	10.075	9.982	87	-171	-259
Onvoorzien													
091	Onvoorzien		50	50									
totaal onvoorzien			50	50									
gerealiseerd resultaat		62.681	60.187	-2.494	69.424	67.387	-2.037	72.167	70.901	-1.266	-2.743	-3.514	-772

Toelichting baten en lasten per programma

Analyse afwijkingen

Belangrijkste afwijkingen per programma			
Programma	baten	lasten	saldo
Besturen en burgers	-67	242	175
Training en mobiliteit	-126	455	
Reisdocumenten	31	-44	
Burgerzaken		-85	
Inhuur juridische expertise		-80	
Overig	28	-4	
Veiligheid	2	69	71
Formatie BOA's		50	
Overig	2	19	
Economie	0	19	19
Overig		19	
Onderwijs	-28	3	-25
Overig	-28	3	
Cultuur	0	18	18
Overig		18	
Ruimtelijke ordening	1.830	-1.181	649

Belangrijkste afwijkingen per programma			
Programma	baten	lasten	saldo
Woonrijpmaken Breekland	-182	281	
Grondexploitaties woningbouw	586	-677	
Afsluiten grondexploitatie Broekerplein	1.183	-999	
Wonen en bouwen	-331	178	
Opbrengst grondruil Vroonermeer Noord	555		
Overig	19	36	
Milieu	1	88	89
Milieubeheer		83	
Overig	1	5	
Sociaal domein	60	-2.627	-2.567
Samenkracht en burgerparticipatie - jeugdzorg en wmo		-672	
Samenkracht en burgerparticipatie - sociaal medische indicaties en overig		-65	
Inkomensregelingen	74	-699	
Begeleide participatie		-68	
Arbeidsparticipatie		-217	
Maatwerkdienstverlening 18- en Geëscaleerde zorg 18-		-899	
Overig	-14	-7	
Openbare ruimte	792	-7	785
Openbare verlichting		40	
Gladheidsbestrijding		53	

Belangrijkste afwijkingen per programma			
Programma	baten	lasten	saldo
Onderhoud wegen		346	
Kapitaallasten		47	
Riolering	232	-232	
Afvalinzameling en verwerking	232	-262	
Sportaccommodaties		65	
Openbaar groen en openlucht recreatie		-72	
Verkoop percelen gemeentegrond en snippergroen	296		
Overig	32	8	
Algemene dekkingsmiddelen	228	-180	48
Rentetoerekening aan investeringen		-159	
Algemene uitkering	191		
Overig	37	-21	
Onvoorzien	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Reserves per programma	-35	773	738
Besturen en burgers	-517		
Veiligheid	-46		
Economie	-25		
Onderwijs	-14		

Belangrijkste afwijkingen per programma			
Programma	baten	lasten	saldo
Cultuur	-20		
Sociaal domein	626		
Openbare ruimte	-40		
Rekeningresultaat		772	
afroendingen	1	1	
Totaal	2.783	-2.783	0

Aanwending onvoorzien

Stand	0
Primitieve begroting	50
1e Tussenrapportage 2018 (TR1 2018)	50
autonome ontwikkelingen	
Verhogen post onvoorzien	50
Slotwijziging 2018	-100
De post onvoorzien is niet aangewend in 2018 en bij slotwijziging afgeraamd	-100

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten	Lasten			Baten		
	realisatie	raming na wijz.	raming prim.	realisatie	raming na wijz.	raming prim.
Programma's						
Besturen en burgers	2.441	2.248	676	2.449	2.248	676
Veiligheid						
Economie						
Onderwijs				375	378	378
Cultuur	511	511		511	511	
Ruimtelijke ordening	8.849	7.237	4.422	9.715	7.237	4.391
Milieu en volksgezondheid						
Sociaal Domein				713		
Openbare ruimte	400	400		400	400	
Algemene dekkingsmiddelen						
Subtotaal	12.201	10.396	5.098	14.163	10.774	5.445

Saldo lasten	-1.805
Saldo baten	3.389
Voordelig saldo	1.584

Incidentele baten en lasten	baten	lasten
Programma	14.163	12.201
Besturen en burgers	2.449	2.441
- bring your own device		81
- afwaardering gemeentehuis		2.167
- training en mobiliteit		186
- overig		7
Mutaties reserves:		
- bring your own device	81	
- afwaardering gemeentehuis	2.167	
- training en mobiliteit	186	
- overig	15	
Onderwijs	375	0
Mutaties reserves:		
- dekking kapitaallasten onderwijshuisvesting	375	
Cultuur	511	511
- verkoop voormalige gemeentehuis Sint Pancras	451	
- tijdelijke ondersteuning museum Broeker Veling		20
Mutaties reserves:		
- verkoop voormalig gemeentehuis Sint Pancras		451

Incidentele baten en lasten	baten	lasten
- tijdelijke ondersteuning museum Broeker Veling	60	40
Ruimtelijke ordening	9.714	8.849
- grondexploitatie bedrijventerrein	1.143	1.047
- grondexploitatie niet-bedrijventerreinen	7.057	6.776
- ontwikkeling voormalig veilingterrein		54
- Grondruil Vroonermeer Noord	581	2
- ontwikkeling Westrand Sint Pancras	97	134
Mutaties reserves:		
- winstneming Sint Maarten 2017	361	361
- vrijval verliesvoorziening GREX 2017	475	475
Sociaal domein	712	0
Mutaties reserves:		
- dekking nadelig resultaat Sociaal domein	625	
- re-integratie statushouders	87	
Openbare ruimte	400	400
- groot onderhoud sluis Broek op Langedijk		400
Mutaties reserves:		
- groot onderhoud sluis Broek op Langedijk	400	
Afrondingen	3	

Incidentele en structurele mutaties reserves

Programma	onttrekking		toevoeging		totaal
	I	S	I	S	
Besturen en burgers	2.484	120	23	120	2.461
- algemene reserve	228	2	23	11	196
- groot onderhoud gebouwen	8				8
- automatisering	81	118		109	90
- activa-optimalisatie	2.167				2.167
Veiligheid	4	0	0	0	4
- algemene reserve	4				4
Economie	0	30	0	0	30
- algemene reserve		30			30
Onderwijs	401	24	0	48	377
- algemene reserve				35	-35
- groot onderhoud gebouwen	26			11	15
- investeringen met een economisch nut		24			24
- onderwijshuisvesting	375			2	373
Cultuur	60	0	491	0	-431
- accommodatiebeleid			451		-451
- algemene reserve	40				40
- ondersteuning museum Broeker Veiling	20		40		-20

Programma	onttrekking		toevoeging		totaal
	I	S	I	S	
Reserve					
Ruimtelijke ordening	836	31	836	0	31
- algemene reserve	836				836
- bouwgrondexploitatie		31	836		-805
Sociaal domein	1.087	62	318	38	793
- algemene reserve	441		318	37	86
- groot onderhoud gebouwen	20			1	19
- investeringen met een economisch nut		62			62
- dekking nadelig resultaat Sociaal domein	626				626
Openbare ruimte	454	253	195	82	430
- algemene reserve	54	60	195	82	-163
- bouwgrondexploitatie		35			35
- groot onderhoud openbare ruimte	400				400
- investeringen met een economisch nut		158			158
Algemene dekkingsmiddelen	0	985	0	0	985
- investeringen met een maatschappelijk nut		985			985
Afrondingen	1	1	1		1

Informatie Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Gemeente Langedijk van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor de Gemeente Langedijk is € 189.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Voor gemeenten zijn de bekleders van de functies van Gemeentesecretaris en Griffier aangewezen als topfunctionarissen. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de bezoldiging over 2018 van de topfunctionarissen werkzaam bij de gemeente Langedijk conform de regelgeving van de WNT. Hieruit blijkt dat bij de gemeente Langedijk de WNT-norm in 2018 niet overschreden is.

bedragen x € 1	E. Annaert	G.J. de Graaf
functie(s)	Gemeentesecretaris/ Algemeen directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Individueel WNT-maximum	189.000	189.000
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	101.879	71.230
Beloningen betaalbaar op termijn	16.851	11.086
<i>Subtotaal</i>	<i>118.730</i>	<i>82.316</i>

-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	118.730	82.316
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

bedragen x € 1	Gegevens 2017	
	E. Annaert	G.J. de Graaf
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	ja	ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	102.758	67.879
Beloningen betaalbaar op termijn	15.636	9.955
Totaal bezoldiging 2017	118.395	78.275
Individueel WNT-maximum	181.000	181.000

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er **geen overige** functionarissen die in 2018 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2018 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Balans

<p>Behorende bij onze verklaring d.d. 28-06-2019</p>	 <p>astrium overheidsaccountants b.v.</p>
--	--

Balans per 31 december 2018

Balans

Activa	2018	2017	Passiva	2018	2017
Vaste activa	77.232	75.403	Vaste passiva	95.044	103.821
Immateriële vaste activa	216	151	Eigen vermogen	21.769	25.185
- kosten van onderzoek en ontwikkeling	216	151	- algemene reserve	6.772	6.359
			- bestemmingsreserves	13.731	17.417
Materiële vaste activa	72.659	70.659	- gerealiseerde resultaat	1.266	1.409
- in erfpacht uitgegeven gronden	4.288	1.005			
- investeringen economisch nut (wto heffing)	8.788	9.116	Voorzieningen	7.033	5.993
- overige investeringen met economisch nut	46.747	48.659	- voorzieningen voor verplichtingen, enz.	7.033	5.993
- investeringen openbare ruimte maatsch. nut	12.836	11.879			
			Vaste schuld (rentetyp. looptijd > 1 jaar)	66.242	72.643
Financiële vaste activa	4.357	4.593	- obligatieleningen	7	7
- kapitaalverstrekkingen aan:			- onderhandse leningen van:		
- deelnemingen	21	20	- binnenlandse banken, enz.	66.235	72.636
- leningen aan:			- kasgeld en deposito's > 1 jaar		0
- woningbouwcorporaties	4.208	4.421			
- overige langlopende geldleningen	128	152			
Vlottende activa	39.151	43.479	Vlottende passiva	21.339	15.061
Vorraden	29.889	33.597	Vlottende schuld (rentetyp. looptijd < 1 jaar)	18.657	13.524
- grond en hulpstoffen			- kasgeldleningen	14.100	3.900
- compensatiegronden	1.600	1.600	- bank- en girosaldi	114	2.355
- onderhanden werk, gronden in exploitatie	32.116	37.049	- overige schulden	4.443	7.269

Activa	2018		2017		Passiva	2018		2017	
- verwachte tekorten gronden in exploitatie	-3.827		-5.057						
- gereed product en handelsgoederen	0		5						
Uitzettingen, rentetyp. looptijd < 1 jaar	8.124		6.296			2.682		1.537	
- vorderingen op openbare lichamen	3.236		4.483		- voorschotten overheidslichamen	302		202	
- overige vorderingen	4.888		1.813		- overige overlopende passiva	2.380		1.335	
Liquide middelen	718		48						
- kassaldi	0		0						
- bank- en girosaldi	718		48						
Overlopende activa	420		3.538						
- nog te ontvangen voorschotten van het rijk	81		626						
- overige overlopende activa	339		2.912						
Totaal	116.383		118.882		Totaal	116.383		118.882	

Waarborgsommen en garantstellingen	2018	2017
- gewaarborgde geldleningen	14.096	16.656
- garantstellingen met achtervang	46.558	42.192

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balansonderdeel anders is vermeld zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Baten en lasten

Baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Daarnaast is het zogenaamde voorzichtigheidsprincipe gehanteerd, dat wil zeggen:

- baten en winsten zijn slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd;
- verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, zijn in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Conform het (bindend) advies van de Commissie BBV zijn dividendopbrengsten van deelnemingen als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld.

Bij de bepaling van de baten inzake de algemene uitkering is uitgegaan van de laatst gepubliceerde septembercirculaire.

Vaste activa

Materiële en immateriële vaste activa

Materiële en immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden zijn op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen is op het saldo afgeschreven. Bij de waardering van een investering zijn de directe lasten betrokken, evenals de personeelskosten en de overige aan de investering toe te rekenen indirecte kosten. Tijdens de vervaardiging is aan investeringen geen rente toegerekend.

De componentenbenadering is toegepast voor gebouwen en riolering.

Enkelvoudige investeringen tot € 50.000 zijn niet geactiveerd, tenzij als gevolg van het aantal gelijksoortige aanschaffingen de totale investering dit bedrag overschrijdt.

Vaste activa worden afgeschreven op basis van de lineaire methode, tenzij in het door de raad vastgestelde investeringsplan gemotiveerd een andere methode is aangegeven. Investeringsplan voor inkomsten genererende activa worden vanaf 2018 eveneens afgeschreven op basis van de lineaire methode. De

afschrijvingstermijn is gebaseerd op de economische levensduur. Het eerste jaar waarover wordt afgeschreven is het jaar volgend op het jaar van realisering of aanschaf van het actief. Bij het bepalen van de hoogte van de afschrijving is geen rekening gehouden met een eventuele restwaarde van het actief. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn vastgelegd in Nota activabeleid Gemeente Langedijk 2011 en de afzonderlijke raadsbesluiten.

Op immateriële vaste activa wordt afgeschreven overeenkomstig artikel 64, lid 4, 5 en 6 van het BBV:

- kosten voor het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio mag maximaal gelijk zijn aan de looptijd van de nieuw af te sluiten lening;
- de afschrijvingstermijn van kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief mag ten hoogste vijf jaar zijn;
- Voor bijdragen aan activa in eigendom van derden is de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt

Materiële vaste activa met economisch nut

Alle investeringen met een economisch nut zijn geactiveerd. Uitgaven voor kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde zijn niet geactiveerd. Er is afgeschreven op basis van de bruto kostprijs, met dien verstande dat bij activa met een economisch nut alleen eventuele bijdragen van derden in mindering zijn gebracht op de bruto kostprijs.

Materiële vaste activa met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten, een heffing kan worden geheven

Alle investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten, een heffing kan worden geheven, zijn geactiveerd. Er is afgeschreven op basis van de bruto kostprijs, met dien verstande dat bij activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten, een heffing kan worden geheven, alleen eventuele bijdragen van derden in mindering zijn gebracht op de bruto kostprijs.

Materiële vaste activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut zijn geactiveerd. Op deze activa is in beginsel niet extra afgeschreven, tenzij de raad daartoe expliciet heeft besloten. Op gronden en terreinen is niet afgeschreven, met uitzondering van de ondergrond van wegen, fietspaden e.d. Bij activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut zijn eventuele bijdragen van derden in mindering gebracht op de bruto kostprijs.

Reserves ter dekking van investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut zijn in de vorm van extra afschrijving ingezet om de boekwaarde van daarmee samenhangende activa te kunnen verminderen en op die wijze de kapitaallasten te kunnen verlagen.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa zijn geactiveerd tegen reële waarde. Bijdragen aan activa in eigendom van derden zijn geactiveerd als aan de in artikel 61 BBV genoemde voorwaarden is voldaan. Met uitzondering van bijdragen aan activa in eigendom van derden, zijn alle overige financiële activa tegen de nominale waarde gewaardeerd en op de balans verantwoord. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ('kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen' in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de

verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen langdurig is gedaald tot onder de verkrijgingsprijs heeft afwaardering plaatsgevonden. In overeenstemming met artikel 63 van het BBV is de verwachte oninbaarheid van leningen en vorderingen verrekend met de nominale waarde.

Vorraden

De voorraden bestaan uit grond- en hulpstoffen (compensatiegronden), onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie) en gereed product en handelsgoederen. De niet in exploitatie genomen gronden worden gerubriceerd onder terreinen en gronden bij de materiële vaste activa.

De voorraad grond- en hulpstoffen is gewaardeerd tegen (historische) verkrijgingsprijs en bijkomende kosten. Indien van toepassing zijn deze voorraden afgewaardeerd tegen lagere marktwaarde.

De voorraad onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie) is gewaardeerd tegen (historische) verkrijgingsprijs en bijkomende kosten. Winsten worden genomen bij gedeeltelijke dan wel gehele afsluiting van de grondexploitaties. Voor een geprognosticeerd verlies van een grondexploitatie wordt een voorziening ter grootte van het verwachte resultaat op contante waarde in het betreffende boekjaar genomen. De voorziening komt ten laste van de reserve bouwgrondexploitatie, voor zover het saldo van de reserve toereikend is. Het verwachte resultaat op contante waarde wordt bepaald op basis van een actualisatie van de grondexploitaties. Deze actualisatie is gebaseerd op inzichten, aannames en veronderstellingen van begin 2015. Dit betreft een inschatting die omgeven is door de nodige risico's en onzekerheden die periodiek wordt herzien.

De voorraad gereed product en handelsgoederen is gewaardeerd tegen (historische) verkrijgingsprijs en indien van toepassing bijkomende kosten.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid zijn voorzieningen in mindering gebracht. De voorzieningen zijn bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa zijn tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies.

Vaste schulden

Vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente zijn gewaarborgd, zijn in de balans buiten telling de totaalbedragen van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Toelichting op de balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa	BW	invest.	des invest.	(extra) afschr.	bijdr. derden	afwaardering	BW
	01-01	real.	real.	real.	real.	real.	31-12
kosten van onderzoek en ontwikkeling	151	102	6	31			216
Totaal	151	102	6	31	0	0	216

Er zijn kosten gemaakt voor onderzoek en ontwikkeling van de uitvoering van het Strategisch Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (SIHP). Deze kosten zijn geactiveerd en worden in vijf jaren afgeschreven.

Daarnaast zijn voorbereidingskosten gemaakt voor de ontwikkeling van locatie De Ark in Sint Pancras en de toekomstige GREX Benedenweg Sint Pancras.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	BW	balans mut.	invest.	des- invest.	(extra) afschr.	bijdr. derden	bijzondere afwaardering	BW
	01-01							31-12
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven								
- machines, apparaten en installaties	286		68	16	71			267
- vervoermiddelen	512				53			459
- overige activa met economisch nut	898		3		95			806
- GWW - werken economisch nut	7.420		1.026	9	1.133			7.304
Subtotaal	9.116	0	1.097	25	1.352	0	0	8.836
Investerings met economisch nut								
- bedrijfsgebouwen	19.292		1.597		653		2.167	18.069
- gronden en terreinen	1.241		248					1.489
- machines, apparaten en installaties	1.889		424		376			1.937
- vervoermiddelen	228				71			157
- woonruimten	1.314							1.314
- onderwijshuisvesting	22.507		141		1.110			21.538
- overige onderwijsvoorzieningen	432				24			408
- overige activa met economisch nut	89		70		11			148
- GWW - werken met economisch nut	1.667				28			1.639
Subtotaal	48.659	0	2.480	0	2.273	0	2.167	46.699

Investerings met maatschappelijk nut								
- GWW werken	5.590		1.578	466	302			6.400
- overige activa maatschappelijk nut	6.289		202		55			6.436
Subtotaal	11.879	0	1.780	466	357	0	0	12.836
In erfpacht uitgegeven gronden	1.005		3.283					4.288
Totaal	70.659	0	8.640	491	3.982	0	2.167	72.659

In overeenstemming met artikel 35 van het BBV worden met ingang van 2014 onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen de Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Het betreft hier investeringen met betrekking tot begraafplaatsen, riolering en huishoudelijk afval.

Onder de Investerings met een economisch nut, bedrijfsgebouwen, heeft een duurzame waardevermindering plaatsgevonden van het gemeentehuis. Ingevolge het BBV moet een duurzame waardevermindering namelijk worden verantwoord indien de bestuurlijke intentie bestaat om vastgoed met een maatschappelijke functie te verkopen, of de bestemming ervan te wijzigen naar vastgoed met een bedrijfseconomische functie.

Specificatie belangrijkste investeringen 2018	
Activa met een economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven	1.072
investerings afvalinzameling	69
investerings GRP	1.004
afrodingen	-1
Overige activa met een economisch nut	2.479

Specificatie belangrijkste investeringen 2018	
verbouw De Binding	1.788
investeringen sportaccommodaties	167
investeringen onderwijshuisvesting	141
grond Vroonermeer Noord	248
investeringen informatisering en automatisering	136
afrondingen	-1
Activa met een maatschappelijk nut	1.314
Langedijk ontwikkelt met water	131
rehabilitatie Kerkmeerweg	229
rehabilitatie Nauertogt	408
vervangingsinvesteringen openbare verlichting	202
doorvaarbaarheid Sint Pancras - Vroonermeer Noord	76
revitalisering havengebied Broek op Langedijk	59
vervanging damwanden diverse locaties	52
overig	157
In erfpacht uitgegeven gronden	3.283
er zijn 2 kavels in erfpacht uitgegeven in Breekland	519
er zijn 11 kavels in erfpacht uitgegeven in Westerdel	2.764
Totaal	8.148

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	BW	invest.	des invest.	aflossing	BW
	01-01				31-12
Kapitaalverstrekkingen aan:					
- bijdragen in activa van derden	0				0
- deelnemingen	21				21
Subtotaal	21	0	0	0	21
Leningen aan:					
- woningbouwcorporaties	4.421			213	4.208
Subtotaal	4.421	0	0	213	4.208
Overige langlopende geldleningen	152			24	128
Subtotaal	152	0	0	24	128
Totaal	4.594	0	0	237	4.357

De afname van de boekwaarde is een gevolg van normale aflossingen.

Vlottende activa

Voorraden

Voorraden	BW netto	afge-	vermeer-	vermin-	voorz.	BW netto
	01-01	sloten	deringen	deringen		31-12
Grond- en hulpstoffen						
- compensatiegronden	1.600					1.600
Onderhanden werk						
- bouwgronden in exploitatie (BIE)	37.049	-902	2.592	-6.623		32.116
- verliesvoorzieningen gronden in exploitatie (BIE)	-5.057	1.069	161			-3.827
Gereed product en handelsgoederen	5			-5		0
Totaal	33.597	167	2.753	-6.628	0	29.889

In 2018 hebben er geen mutaties geweest op de voorraad compensatiegronden.

De totale boekwaarde op de lopende grondexploitaties (is de voorraad bouwgrond in exploitatie, BIE) bedraagt per 31 december 2018 circa € 32 miljoen.

Per 1 januari 2018 bedroeg de boekwaarde op de bouwgrond in exploitatie nog circa € 37 miljoen.

Daarmee is in 2018 de voorraad bouwgrond in exploitatie per saldo afgenomen met circa € 5 miljoen.

De totale vermeerdering in 2018 bedraagt circa € 2,5 miljoen.

Het betreft de gerealiseerde kosten in 2018 voor onder andere het bouw- en woonrijp maken, planbegeleiding en rentekosten in de lopende projecten, hoofdzakelijk in het project Westerdel.

De totale vermindering in 2018 bedraagt circa € 6,6 miljoen.
Het betreft de gerealiseerde opbrengst uit grondverkoop in 2018, hoofdzakelijk in het project Westerdel.

In het project Broekerplein is in 2018 de laatste kavel verkocht en zijn nagenoeg alle werkzaamheden in het kader van het bou w- en woonrijp maken afgerond.
De grondexploitatie wordt daarom afgesloten bij de jaarrekening 2018.
De afsluiting van de grondexploitatie Broekerplein resulteert in afname van de boekwaarde van circa 1 miljoen en een vrijval in de verliesvoorziening van eveneens circa 1 miljoen.

Alle grondexploitaties zijn in het kader van de jaarrekening 2018 herzien.
De herziening van de grondexploitaties per 1-1-2019 leidt tot een totale vrijval in de verliesvoorziening van circa € 0,25 miljoen (exclusief vrijval als gevolg van afsluiting grondexploitatie Broekerplein.

Het resultaat van alle grondexploitaties wordt bepaald aan de hand van een dynamische eindwaarde methode.
Dat betekent dat rekening wordt gehouden met het effect van kosten- en opbrengstenstijging en rente.
Het resultaat op eindwaarde wordt vervolgens contant gemaakt.
Daarbij worden de onderstaande parameters aangehouden:

- kostenstijging: afhankelijk van de looptijd van het project tussen de 1,5% en 2,5%;
- opbrengstenstijging: tussen de 0% en 1%;
- rente: 1,22%;
- discontovoet: 2,0%.

Uitzettingen < 1 jaar

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	BW	voorz.	netto	netto
	31-12-18	oninbaar	31-12-18	31-12-17
Vorderingen op openbare lichamen	3.236		3.236	4.483
Overige vorderingen				
- algemeen	4.134	55	4.079	601
- sociale zaken	892	349	543	835
- belastingen	267		267	377
	5.293	404	4.889	1.813
Totaal	8.529	404	8.125	6.296

De vorderingen op openbare lichamen bestaan grotendeels uit vorderingen op het BTW compensatiefonds (€ 3,8 miljoen).

De overige algemene vorderingen hebben voor € 3,4 miljoen betrekking op nog te ontvangen precariobelasting over 2017 en 2018.

Liquide middelen

Liquide middelen	2018	2017
Kassaldo	0	0
Banksaldi	718	40
Girosaldi		8
Totaal	718	48

Overlopende activa

Overlopende activa	2018	2017
Vooruitbetaalde lasten	194	712
Transitorische rente	91	96
Nog te ontvangen bedragen	10	2.029
Nog te ontvangen voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen	81	627
Te compenseren BTW	43	43
Overig		31
Totaal	419	3.538

De nog te ontvangen voorschotten van overheden bestaan uit:

Omschrijving	BW 01-01	+/-	-/-	BW 31-12
Nog te ontvangen van het Rijk				
Railscherm, geluidsscherm	118		118	0
Railscherm, dempers	6		6	0
Railscherm, voorbereiding	2		2	0
Nog te ontvangen van overige Nederlandse overheidslichamen				
Broekerplein	189		189	0
Fietspad Nauertogt (Koedijk)	0	16		16

Herinrichting Nauertogt	0	65		65
Reconstructie Westelijke Randweg (Zuid-Scharwoude)	312		312	0
Totaal	627	81	627	81

De vooruitbetaalde lasten betreffen verzekeringspremies, licenties, contributies en bijdragen die voor aanvang van het nieuwe jaar voldaan moeten zijn.

De nog te ontvangen bedragen betreffen voornamelijk de afrekening met Haltewerk over 2017 (€ 129.000), nog te ontvangen bouwleges en begrafenisrechten (€ 170.000) en de nog te ontvangen precariorechten 2017 (€ 1.691.000).

Nog te ontvangen van overige Nederlandse overheidslichamen

Dit betreft voorschotbedragen, nog te ontvangen van Nederlandse overheidslichamen, voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van het huidige begrotingsjaar.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Reserve		BW0101	dotatie		onttrekking		BW3112
			BEG	REK	BEG	REK	
Algemene reserves							
V.1.01	Algemene reserve	6.359	2.188	2.109	2.382	1.696	6.772
Totaal Algemene reserves		6.359	2.188	2.109	2.382	1.696	6.772
Bestemmingsreserves							
V.6.01	Reserve Investerings maatsch. nut	3.971	0	0	997	985	2.986
V.6.02	Bovenwijkse investeringen	476	0	0	0	0	476
V.6.03	Toekomstige sportontwikkelingen	29	0	0	0	0	29
V.6.04	Bougrondexploitatie	1.952	836	836	66	66	2.722
V.6.05	Reserve automatisering	855	71	109	199	199	765
V.6.06	Financiering onderwijshuisvesting	373	3	3	378	375	0
V.6.07	Investerings met economisch nut	4.468	0	0	245	245	4.223
V.6.09	Innovatiefonds WMO	17	0	0	0	0	17
V.6.12	Bijdrage reconstructie N242	442	0	0	0	0	442
V.6.13	Verkeersonderzoeken Langedijk	50	0	0	0	0	50
V.6.14	Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	768	12	12	56	54	726
V.6.17	Groot onderhoud ANWB bewegwijzering	89	0	0	0	0	89
V.6.20	Groot onderhoud openbare ruimte	1.099	0	0	400	400	699

Reserve		BW0101	dotatie		onttrekking		BW3112
			BEG	REK	BEG	REK	
V.6.21	Accommodatiebeleid	35	451	451	0	0	487
V.6.22	Sociaal domein	626	0	0	0	626	0
V.6.23	Activa optimalisatie	2.167	0	0	2.167	2.167	0
V.6.24	Financiële ondersteuning Broeker Veiling	0	40	40	20	20	20
Totaal Bestemmingsreserves		17.417	1.413	1.451	4.527	5.137	13.731
Saldi begroting/rekening							
V.1.99	Saldo van begroting/rekening	1.409	2.037	1.266	1.409	1.409	1.266
Totaal Saldi begroting/rekening		1.409	2.037	1.266	1.409	1.409	1.266
Totaal		25.185	5.638	4.825	8.318	8.241	21.769

	(negatief = onttrekking, positief = dotatie)		toevoeging		onttrekking	saldo
	raming	realisatie	raming	realisatie	realisatie	realisatie
totaal	4.231	4.825	6.911	8.241	8.241	-3.416
101 Algemene reserve	2.190	2.109	2.384	1.696		
Aard: algemene reserve						
Reden: bufferfunctie voor het opvangen van schommelingen en onvoorziene gebeurtenissen						
Rekeningresultaat 2017						
Het resultaat over 2017 is in 2018 toegevoegd aan de Algemene reserve	1.409	1.409				
Toeristenbelasting						

(negatief = onttrekking, positief = dotatie)	toevoeging		onttrekking		saldo
	raming	realisatie	raming	realisatie	realisatie
toevoeging: conform amendement PB2016 wordt surplus boven € 15.000 toegevoegd aan de Algemene reserve.	12	12			
Incidenteel ondersteunende en intensiverende activiteiten bestaand beleid					
onttrekking: Deze onttrekking uit de Algemene reserve heeft betrekking op zwemlessen en ongeorganiseerde sport			20	20	
onttrekking: Voor de Toekomstvisie Museum Broeker Veiling is begroot om € 10.000 te onttrekken uit de algemene reserve. Deze onttrekking heeft in 2018 niet plaatsgevonden, omdat in 2018 geen kosten zijn gemaakt.			10	0	
Budgetoverhevelingen 2017-2018					
Bij de Slotwijziging 2017 is een aantal budgetten overgeheveld naar 2018.			699	448	
Budgetoverhevelingen 2018-2019					
Niet alle voor 2018 geplande werkzaamheden konden (volledig) worden uitgevoerd. Bij de Slotwijziging 2018 zijn deze budgetten overgeheveld naar 2019.	769	688			
Museum Broeker Veiling					
onttrekking: voor tijdelijke ondersteuning wordt € 40.000 onttrokken en overgeheveld naar een nieuw ingestelde bestemmingsreserve.			40	40	
Training en mobiliteit					
onttrekking: Dit betreft het restant budget 2018 voor training en mobiliteit			676	228	
Werkvoorzieningsschap Noord Kennemerland					
De in 2018 gemaakte kosten zijn onttrokken aan de reserve			91	36	
GREX					
onttrekkingen:					
De vrijval verliesvoorziening 2017 wordt in 2018 onttrokken uit de algemene reserve.			475	475	
De winstneming Sint Maarten 2017 wordt in 2018 onttrokken uit de algemene reserve.			361	361	

	(negatief = onttrekking, positief = dotatie)				saldo
	raming	realisatie	raming	realisatie	
Re-integratie					
De kosten van re-integratie van statushouders zijn onttrokken aan de reserve			0	87	
Doorvaarbaar Langedijk					
onttrekking: In 2018 zijn geen kosten gemaakt voor kunstwerken doorvaarbaarheid. Hierdoor heeft geen onttrekking uit de algemene reserve plaatsgevonden.			12	0	
Afrondingen					
601 Investerings met een maatschappelijk nut			996	985	
Aard: bestemmingsreserve					
Reden: dekking van investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut om de boekwaarde van daarmee samenhangende activa te verminderen en op die wijze de kapitaallasten te kunnen verlagen					
Fietsbrug Mayersloot					
De Regenboogbrug wordt in 2019 gerealiseerd. De daaruit resulterende kapitaallasten ontstaan pas in 2020.			11	0	
Herberekening annuïteiten					
onttrekking: de extra kapitaallasten door een herberekening van annuïteiten worden gedekt uit deze reserve.			985	985	
602 Bovenwijkse investeringen	0	0	0	0	
Aard: bestemmingsreserve					
Reden: wijk overschrijdende voorzieningen					
In 2018 hebben geen mutaties plaatsgevonden.					
603 Toekomstige sportontwikkelingen	0	0	0	0	
Aard: bestemmingsreserve					
Reden: dekking van investeringen in nieuwe sportvoorzieningen					

(negatief = onttrekking, positief = dotatie)	toevoeging		onttrekking		saldo
	raming	realisatie	raming	realisatie	realisatie
In 2018 hebben geen mutaties plaatsgevonden.					
604 Bouwgrondexploitatie	836	836	66	66	
Aard: bestemmingsreserve					
Reden: buffer voor exploitatieresultaten van de grondexploitaties					
onttrekkingen:					
Veilingterrein					
De door de gemeente gemaakte kosten ten behoeve van het voormalig veilingterrein worden uit de reserve gedekt.			31	31	
Kapitaallasten					
Bij de Kadernota 2011-2015 en de Programmabegroting 2012 is besloten om de kapitaallasten van de aanleg van speelvoorzieningen en de aanleg van een rotonde Zuidveld en verbindingsweg De Punt te dekken uit de reserve.			35	35	
toevoegingen:					
Grondexploitaties					
De vrijval verliesvoorziening 2017 wordt toegevoegd aan de reserve bouwgrondexploitatie.	475	475			
De winstneming Sint Maarten 2017 wordt toegevoegd aan de reserve bouwgrondexploitatie.	361	361			
605 Automatisering	71	109	199	199	
Aard: bestemmingsreserve					
Reden: dekking van kapitaallasten van investeringen in I&A-voorzieningen.					
Exploitatiekosten					
Deze onttrekking uit de reserve automatisering wordt gedaan om reguliere exploitatielasten voor I&A te dekken.			118	118	

	(negatief = onttrekking, positief = dotatie)				saldo
	raming	realisatie	raming	realisatie	
BYOD					
Conform begroting wordt een onttrekking gedaan uit de reserve automatisering van € 81.000 om de kosten voor BYOD (laptops en mobiele telefoons) te dekken.			81	81	
Kapitaallasten					
Bij de programmabegroting 2017 is besloten om te stoppen met de reserve-systematiek van het jaarlijks storten om de kapitaallasten van investeringen I&A te dekken. In 2018 stond deze storting reeds gepland in de reserve automatisering.	71	109			
606 Financiering onderwijshuisvesting	3	3	378	375	
Aard: bestemmingsreserve					
Reden: dekking van kapitaallasten van investeringen in onderwijsvoorzieningen					
onttrekking:					
Kapitaallasten					
Kapitaallasten van investeringen in onderwijshuisvesting worden gedekt uit de reserve.			378	375	
toevoeging:					
Huuropbrengst					
In 2018 wordt de huuropbrengst kinderopvang toegevoegd aan de reserve financiering onderwijshuisvesting.	3	3			
Deze reserve wordt opgeheven bij de jaarstukken 2018.					
607 Investerings met een economisch nut	0	0	245	245	
Aard: bestemmingsreserve					
Reden: dekking van kapitaallasten van investeringen met een economisch nut					
Kapitaallasten					
De kapitaallasten van investeringen met economisch nut worden gedekt uit deze reserve.			245	245	

(negatief = onttrekking, positief = dotatie)	toevoeging		onttrekking		saldo
	raming	realisatie	raming	realisatie	realisatie
609 Innovatiefonds Wmo	0	0	0	0	
Aard: bestemmingsreserve					
Reden: ideeën in het kader van de Wmo worden gedekt uit deze reserve					
Deze reserve wordt opgeheven bij de jaarstukken 2018 en het restant saldo van € 17.000 valt vrij in de exploitatie.					
612 Bijdrage kruispunten N504	0	0	0	0	
Aard: bestemmingsreserve					
Reden: dekking van de gemeentelijke bijdrage in de kosten van reconstructie van kruispunten in de N504					
In 2018 hebben geen mutaties plaatsgevonden. Reconstructie vindt plaats in 2019. De gemeentelijke bijdrage wordt dan hieruit gedekt.					
613 Verkeersonderzoeken	0	0	0	0	
Aard: bestemmingsreserve					
Reden: dekking van kosten van verkeersonderzoeken					
In 2018 hebben geen mutaties plaatsgevonden. In 2019 vindt een grootschalig verkeersonderzoek plaats. De kosten hiervan worden dan hieruit gedekt.					
614 Groot onderhoud gebouwen	12	12	56	54	
Aard: bestemmingsreserve					
Reden: Het opvangen van schommelingen in de kosten van groot onderhoud van gemeentelijke gebouwen					
onttrekkingen:					
De Binding					

	(negatief = onttrekking, positief = dotatie)				saldo
	raming	realisatie	raming	realisatie	
Na inspectie van de warmtepomp is gebleken dat de infiltratiebron afgeschreven is. Dit betekende dat de warmtepomp niet naar behoren werkte. Enige optie was om een nieuwe infiltratiebron te maken. De kosten hiervan zijn gedekt uit de reserve groot onderhoud gebouwen.			54	54	
Zonnepanelen					
Het plaatsen van zonnepanelen op gemeentelijke daken is in 2018 voorbereid. De investeringen vinden in 2019 plaats, dus in 2018 vindt geen onttrekking plaats uit deze reserve.			2	0	
toevoegingen:					
Jan Arentsz					
CSG Jan Arentsz draagt jaarlijks bij in de kosten van onderhoud van De Binding.	11	11			
Kinderdagverblijf De Pettevlet					
In verband met de veiligheid en de scherpere eisen van de GGD met betrekking tot de maximum temperatuur was het nodig om maatregelen voor klimaatbeheersing in de slaapkamers van het kinderdagverblijf De Pettevlet te nemen. Een deel van de extra kosten wordt gedekt door een huurverhoging.	1	1			
617 Groot onderhoud bewegwijzering	0	0	0	0	
Aard: bestemmingsreserve					
Reden: dekking van de kosten van groot onderhoud aan de ANWB bewegwijzering					
In 2018 hebben geen mutaties plaatsgevonden. Voorgesteld wordt deze reserve op te heffen bij de jaarstukken 2018.					
620 Groot onderhoud openbare ruimte	0	0	400	400	
Aard: bestemmingsreserve					
Reden: Het opvangen van schommelingen in de kosten van groot onderhoud in de openbare ruimte					
onttrekking:					
Sluis Broek op Langedijk					

(negatief = onttrekking, positief = dotatie)	toevoeging		onttrekking		saldo
	raming	realisatie	raming	realisatie	realisatie
Op basis van een in mei 2017 uitgevoerde Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) van de sluis in Broek op Langedijk is in oktober dat jaar besloten de voorbereidende werkzaamheden voor de uitvoering van noodzakelijk groot onderhoud aan de sluis op te starten. De onderhoudswerkzaamheden zijn begin 2018 uitgevoerd en afgerond voor het begin van het nieuwe vaarseizoen.			400	400	
Deze reserve wordt, conform raadsbesluit d.d. 17 juli 2018, opgeheven bij de jaarstukken 2018.					
621 Accommodatiebeleid	451	451	0	0	
Aard: bestemmingsreserve					
Reden: dekking van de kosten van uitvoering van het gemeentelijk accommodatiebeleid					
toevoeging:					
Voormalig gemeentehuis Sint Pancras					
De opbrengst van de verkoop van het voormalig gemeentehuis in Sint Pancras wordt in 2018 toegevoegd aan de reserve accommodatiebeleid.	451	451			
622 Sociaal domein	0	0	0	625	
Aard: bestemmingsreserve					
Reden: Het kunnen opvangen van tekorten binnen de 2 decentralisaties door verrekening van positieve en negatieve saldi met de reserve					
Tegelijkertijd met de decentralisatie van jeugdzorg en wmo (nieuw) is een reserve Sociaal Domein ingesteld. De jaarlijkse verschillen tussen de werkelijke lasten en de rijksvergoeding worden hiermee verrekend. Ter dekking voor de overschrijding op jeugdzorg is in 2018 een bedrag van € 626.000 aan de reserve onttrokken.			0	625	
623 Activa-optimalisatie	0	0	2.167	2.167	
Aard: bestemmingsreserve					

(negatief = onttrekking, positief = dotatie)	toevoeging		onttrekking		saldo
	raming	realisatie	raming	realisatie	realisatie
Reden: vanuit het totale gemeentelijke activabestand wordt de komende jaren bekeken hoe deze reserve het best ingezet kan worden. De reserve is ingesteld om mogelijke financiële gevolgen van de activa-optimalisatie te dekken.					
onttrekking:					
Gemeentehuis					
In 2018 is de boekwaarde van het gemeentehuis deels afgewaardeerd met € 2.167.000. Deze lasten zijn in 2018 onttrokken uit de reserve activa-optimalisatie. Bij de jaarstukken 2018 wordt deze reserve opgeheven.			2.167	2.167	
624 Financiële ondersteuning museum Broeker Veiling	40	40	20	20	
Aard: bestemmingsreserve					
Reden:					
Tijdelijke financiële ondersteuning					
toevoeging: voor het instellen van een nieuwe reserve wordt € 40.000 vanuit de algemene reserve toegevoegd aan deze bestemmingsreserve.	40	40			
onttrekking: De exploitatiesubsidie 2018 en 2019 voor Museum BroekerVeiling wordt gedekt uit de reserve financiële ondersteuning museum Broeker Veiling.			20	20	
Saldo van begroting/rekening	628	1.266	0	1.409	
Aard: resultaat					
Reden:					
Rekeningresultaat 2017					
het rekeningresultaat over 2017 is toegevoegd aan de Algemene reserve	628			1.409	
het rekeningresultaat over 2018 is toegevoegd aan de balans		1.266			
afroondingen		-2			

Voorzieningen

Voorziening		BW0101	dotatie		besteding		vrijval		BW3112
			BEG	REK	BEG	REK	BEG	REK	
V.7.02	Spaarvoorziening rioolvervanging	856	1.873	3.360	0	0	770	1.002	3.214
V.7.03	Pensioenverplichting vm pers. GA	17	0	0	0	0	0	0	17
V.7.05	Toekomstige pensioenverpl. college	1.841	125	135	26	44	0	0	1.932
V.7.10	Wachtgeld v.m. wethouders	132	0	0	0	74	0	0	59
V.7.12	Verlies garantstelling St. Schietsport	871	0	46	871	57	0	0	860
V.7.13	Egalisatie huishoudelijk afval	695	135	141	0	0	0	427	410
V.7.14	Egalisatie riolering	1.503	231	375	0	0	0	1.471	406
V.7.15	Restwerken Oxhoofdpad	32	0	0	29	3	0	0	29
V.7.17	Schadeherstel waterkant Nauertogt	-1	0	0	-1	-1	0	0	0
V.7.18	Restwerken Voorburggracht (222)	47	0	0	47	15	0	0	32
V.7.20	Restwerken Broekerplein	0	0	75	0	0	0	0	75
Totaal		5.993	2.364	4.132	972	192	770	2.900	7.033

(negatief = onttrekking, positief = toevoeging)	dotatie		besteding vrijval		saldo
	raming	realisatie	raming	realisatie	realisatie
totaal	2.229	4.132	1.607	3.092	1.040
702 Spaarvoorziening rioolvervangning	1.873	3.360	770	1.002	
Aard: spaarvoorziening					
Reden: bekostiging investeringen GRP					
Volgens het Kostendekkingsplan (KDP) van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vindt een jaarlijkse storting in de spaarvoorziening plaats.	1.873	1.889			
De uitgaven voor vervangingsinvesteringen worden geactiveerd en in één keer afgeschreven als daarvoor voldoende saldo in de spaarvoorziening aanwezig is. In 2018 is er voldoende saldo aanwezig waardoor alle vervangingsinvesteringen zijn afgeschreven en er dus geen boekwaarde hiervoor op de balans staat.			770	1.002	
Bij de vaststelling van het nieuwe KDP van het GRP in 2018 is besloten een deel van de egalisatievoorziening riolering over te hevelen naar de spaarvoorziening voor vervangingsuitgaven.	0	1.471			
703 Pensioenverplichting v.m. personeel Geestmerambacht			0	0	
Aard: van derden verkregen middelen					
Reden: kunnen voldoen aan pensioenverplichtingen v.m. stichting sportaccommodaties Geestmerambacht					
Ultimo 2018 resteert een saldo van €17.000.					
705 Toekomstige pensioenverplichtingen wethouders	125	135	26	44	
Aard: verkregen middelen van derden					
Reden: uit de voorziening worden pensioenen van voormalig wethouders voldaan					
besteding: betaling aan ex wethouders, die aanspraak kunnen maken op pensioengeld, worden rechtstreeks uit de voorziening betaald			26	44	

(negatief = onttrekking, positief = toevoeging)	dotatie		besteding vrijval		saldo
	raming	realisatie	raming	realisatie	realisatie
toevoeging: jaarlijks wordt de omvang van de voorziening bepaald op basis van actuariële berekeningen.	125	135			
710 Wachtgelden v.m. wethouders	0	0	0	74	
Aard: van derden verkregen middelen					
Reden: het opvangen van schommelingen in wachtgeldverplichtingen					
besteding: betaling aan ex wethouders, die aanspraak kunnen maken op wachtgeld, worden rechtstreeks uit de voorziening betaald			0	74	
712 Verlies garantstelling	0	46	871	57	
Aard: Verlies					
Reden: het voldoen van de verplichtingen van rente en aflossing van twee geldleningen van de Bank Nederlandse Gemeenten					
besteding: rente en aflossing leningen stichting Schietsport.			871	57	
toevoeging: verrekening slotuitkering curator.	0	46			
713 Egalisatie huishoudelijk afval	0	141	-135	426	
Aard: van derden verkregen middelen					
Reden: Egalisatie van exploitatieresultaten van de inzameling van huishoudelijk afval					
De uitgaven voor het inzamelen van huishoudelijk afval zijn hoger dan geraamd. Daarnaast zijn er minder inkomsten voor ingezamelde grondstoffen ontvangen. De totale opbrengsten afvalstoffenheffing zijn daardoor in 2018 niet geheel dekkend. Het verschil wordt verrekend met de egalisatievoorziening.		141	-135	426	
714 Egalisatie riolering	231	375	0	1.471	
Aard: van derden verkregen middelen					
Reden: Egalisatie van exploitatieresultaten van de riolering					

(negatief = onttrekking, positief = toevoeging)	dotatie		besteding vrijval		saldo
	raming	realisatie	raming	realisatie	realisatie
Een deel van de geplande uitgaven voor onderhoud, monitoring en reiniging is meegevallen. Het restant wordt toegevoegd aan de egalisatievoorziening.	231	375			
Bij de vaststelling van het nieuwe KDP van het GRP in 2018 is besloten een deel van de egalisatievoorziening riolering over te hevelen naar de spaarvoorziening voor vervangingsinvesteringen.			0	1.471	
715 Restwerken Oxhoofdpad	0	0	29	3	
Aard: toekomstige kosten					
Reden: In 2015 is het complex Oxhoofdpad afgesloten. Voor de kosten van nog uit te voeren werkzaamheden is de voorziening ingesteld					
besteding: de in 2018 gemaakte kosten zijn besteed aan reparatiewerkzaamheden van de beschoeiing.			29	3	
717 Schadeherstel waterkant Nauertogt	0	0	-1	-1	
Aard: toekomstige kosten					
Reden: herstelkosten schade waterkant Nauertogt					
toevoeging: correctie om de voorziening op 0 te laten lopen.			-1	-1	
Deze voorziening wordt opgeheven bij de jaarstukken 2018.					
718 Restwerken Voorburggracht 222	0	0	47	15	
Aard: toekomstige kosten					
Reden: In 2016 is het complex Voorburggracht afgesloten. Voor de kosten van nog uit te voeren werkzaamheden is de voorziening ingesteld					
besteding: de in 2018 gemaakte kosten zijn ter voorbereiding op start, bouw en afstemming over inrichtingsplan voor de buitenruimte.			47	15	
720 Restwerken Broekerplein	0	75	0	0	
Aard: toekomstige kosten					

(negatief = onttrekking, positief = toevoeging)	dotatie		besteding vrijval		saldo
	raming	realisatie	raming	realisatie	realisatie
Reden: In 2018 is het complex Broekerplein afgesloten. Voor de kosten van nog uit te voeren werkzaamheden is de voorziening ingesteld					
De geprognosticeerde nog te maken kosten zijn toegevoegd aan de voorziening	0	75			
afrondingen				2	

Vaste schulden

Vaste schulden met een looptijd >1 jaar	BW	+/+	-/-	BW	rente
	01-01			31-12	
Obligatieleningen	7			7	0
Onderhandse leningen					
- binnenlandse banken enz.	72.636		6.401	66.235	1.090
- kasgeld en deposito > 1 jaar	0			0	0
Totaal	72.643	0	6.401	66.242	1.090

De boekwaarde van de langlopende leningen ultimo 2018 is € 66,2 miljoen. Hiervan is € 4,2 miljoen doorverstrekkt aan een woningbouwvereniging. De gemeente is in 2018 binnen de renterisiconorm gebleven (zie voor meer informatie de paragraaf Financiering). De rentelasten zijn overeenkomstig de afgesloten leningovereenkomsten met de bank.

Vlottende passiva

Netto vlottende schuld < 1 jaar

Netto vlottende schuld korter dan 1 jaar	2018	2017
Kasgeldleningen	14.100	3.900
Bank- en girosaldi	114	2.355
Overige schulden	4.443	7.269
Totaal	18.657	13.524

Gedurende 2018 heeft de gemeente maandelijks kasgeld aangetrokken. Eind 2018 is een kasgeldlening aangetrokken van € 14,1 miljoen ter voorkoming van 'roodstand' op de bankrekeningen. Voor kasgeldleningen heeft de gemeente in 2018 rente ontvangen (€ 35.000), terwijl rood staan geld kost.

In 2018 heeft de gemeente het eerste, tweede en vierde kwartaal de kasgeldlimiet overschreden. Het derde kwartaal van 2018 is de gemeente echter binnen de kasgeldlimiet gebleven. Dit past binnen de wet- en regelgeving. Zie voor meer informatie de paragraaf Financiering.

De gemeente heeft in de financieringsovereenkomst met de BNG Bank een kredietlimiet opgenomen van € 6 miljoen. Doordat de gemeente af en toe 'rood' staat, is hier in 2018 af en toe gebruik van gemaakt.

De overige schulden bestaan uit:

Overige schulden	2018	2017
Algemeen	1.485	4.002
Sociaal domein	2.958	3.267
Totaal	4.443	7.269

De overige schulden (Algemeen) bestaan grotendeels uit nog te betalen salarissen en sociale lasten (€ 816.000) en BTW (€ 312.000).

Overlopende passiva

Overlopende passiva	2018	2017
Vooruit ontvangen huur Stichting Tabijn	83	86
Overige vooruitontvangen bedragen	488	67
Nog te betalen kosten	1.177	498
Transitorische rente	632	683
Overig		0
Ontvangen voorschotten van de overheid	302	202
Totaal	2.682	1.536

De overlopende activa zijn toegenomen met € 0,8 miljoen.

Dit is voornamelijk een gevolg van een hoger saldo nog te betalen kosten over 2018 ten opzichte van 2017.

Voorschotten van overheden

Dit zijn van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Voorschot	BW	+/+	+/+	-/-	BW
	01-01	raming	real.	real.	31-12
Ontvangen voorschotten van het Rijk					
Railscherm Sint Pancras, voorbereidingskosten	14			14	0
Ontvangen voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen					
Beeldkwaliteit bedrijventerreinen	67			4	63
Veilingterrein	119				119
Studie dorpshuizen	2		5	7	0
Herinrichting Spoorstraat	0		120		120
	202	0	125	25	302

Waarborgen en garanties

Het buiten de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garantstellingen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt, naar de aard van de geldlening, worden gespecificeerd:

Geldnemer	bedragen x € 1.000	% borg- stellin g	borg 31-12-2017	borg 31-12-2018
Aard / omschrijving				
Ouderenhuisvesting				
	(bouw) verzorgingshuizen	100	2.264	710
Sportverenigingen				
	(bouw) sportaccommodaties	100	1.619	1.531
Particulieren				
	aankoop en verbetering van woningen	① 50	949	625
Overig				
	stichtingen	100	823	790
Verbonden partijen				
	garantstelling VVI ②, Veiligheidsregio Noord-Holland Noord en RHCA	-	11.001	10.440
Totaal			16.656	14.096

- ① Het percentage van 50 is een schatting. Een bank / verzekeraar zal de gemeente Langedijk pas aanspreken op zijn garantstelling na onder andere de (executie-)verkoop van het onderpand.
- ② De garantstelling VVI (Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar en Omstreken) is berekend op basis van de volgende verdeelsleutels: totaal bedrag uitstaande leningen HVC (NV Huisvuilcentrale Noord-Holland) per 31-12-2017 / aantal aandelen HVC x aantal aandelen VVI. De uitkomst is vervolgens gedeeld door het totaal aantal inwoners binnen de 8 deelnemende gemeenten van de VVI per 01-01-2017 x het aantal inwoners binnen de gemeente Langedijk per 01-01-2017.

Het buiten de balans opgenomen bedrag voor verstrekte borg- en garantstellingen met een achtervangpositie kan als volgt worden gespecificeerd:

Organisatie	bedragen x € 1.000	oorspr . bedra g	% borg- stellin g	borg 31-12-2017	borg 31-12-2018
Omschrijving					
Woningbouwverenigingen					
	- achtervangpositie W.S.W. (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) ③	96.45 7	-	42.192	46.558
Totaal		96.45 7		42.192	46.558

- ③ De gemeente Langedijk staat als achtervang van het WSW garant voor diverse leningen aan Woonstichting Langedijk, stichting Habion en stichting Woonwaard Noord-Kennemerland. De kans dat dit risico zich voordoet is echter zeer gering. Voor de woningcorporaties is WSW feitelijk een onderlinge waarborgmaatschappij die steunt op 'solidariteit' binnen het borgstelsel en de zekerheidsstructuur. De solidariteit komt op diverse manieren tot uiting. Om te voorkomen dat WSW een aanspraak krijgt op zijn borgstelling zijn er verschillende vangnetten en buffers. Om te beginnen is er de kasstroom en de vermogensbuffer van de corporatie zelf. Dan is er de saneringssteun, opgebracht door de sector en geaccordeerd door de minister. Corporaties die niet voldoen aan de kredietwaardigheidseisen van WSW komen in beginsel voor sanering in aanmerking. Het eigen risicovermogen van WSW is daarna de eerste buffer om aanspraken op de borg op te vangen. Deze reserve kan WSW zo nodig aanvullen door het onderpand van de noodlijdende corporatie uit te winnen. De tweede buffer is de onderlinge waarborg van corporaties (het obligo). Corporaties voldoen op eerste verzoek 3,85% van hun geborgde schuldrestant aan WSW. De derde buffer bestaat uit de afspraak met Rijk en gemeenten (de 'achtervang') dat WSW indien nodig kan beschikken over renteloze leningen. De hogere garantstelling ten opzichte van de Jaarrekening 2017 wordt veroorzaakt door het aangaan van vijf nieuwe garantstellingen in 2018.

Verliesvoorziening m.b.t. garantstelling

In september 2015 is het faillissement van een stichting waarvoor de gemeente garant staat uitgesproken en in 2018 door de curator afgewikkeld. De bank heeft de gemeente aangesproken op de afgegeven garantstelling en ultimo 2018 een indicatie afgegeven van de kosten van afkoop van de twee leningen van de stichting. Naar aanleiding van deze indicatie bedraagt de totale verliesvoorziening ultimo 2018 € 860.000. In 2019 zal de gemeente met de bank verdere afspraken maken over de afwikkeling van deze garantstelling.

Toelichting op de investeringen

Programma/ investering	netto krediet t/m 2018	totaal bested t/m 2017	bested 2018	saldo
	40.359	17.860	8.401	18.697
Besturen en burgers	6.061	4.753	136	1.172
Automatisering MIP 2017-2021	360		23	337
Twee in 2018 geplande projecten worden in het kader van de nieuwe bodemplaat in 2019 samen met de gemeente Heerhugowaard opgepakt.				
Overige investeringen informatisering	82	74	14	-6
Het project is gereedgemeld en wordt afgesloten.				
Vervangingsinvesteringen informatisering	1.231	855		376
Een aantal deelprojecten is gereed gemeld en wordt afgesloten. Een ander deel wordt samen met de gemeente Heerhugowaard opgepakt in het kader van de nieuwe bodemplaat.				
Modernisering informatievoorziening	3.863	3.824	-1	40
Het project is gereedgemeld en wordt afgesloten.				
Generieke en specifieke informatievoorziening	90		24	66
De informatievoorziening wordt in 2019 samen met de gemeente Heerhugowaard opgepakt.				
Bodemplaat, applicatiemigratie	210		76	134
De applicatiemigratie wordt in 2019 samen met de gemeente Heerhugowaard opgepakt.				
Werkplekken gemeentehuis	225			225
De investering wordt in 2019 uitgevoerd.				
Economie	100	0	131	-31
Historische vaarverbinding (voorbereiding)	100		131	-31

Programma/ investering	netto krediet t/m 2018	totaal bested t/m 2017	bested 2018	saldo
Het voorbereidingsproject is in 2018 gestart onder grote belangstelling van belanghebbenden uit de Bomenbuurt en diverse experts. Dit heeft geleid tot meer werkzaamheden dan in het procesplan werd beoogd. Het voorbereidingskrediet is ultimo boekjaar afgesloten.				
Onderwijs	2.265	147	237	1.881
SIHP IKC Sperwer Sint Pancras	0	2		-2
Een extra participatieronde met stakeholders heeft geleid tot een concept stedenbouwkundig plan. Momenteel loopt een onderzoek naar de financiering van het project.				
SIHP Maria / Duizend eilanden	335	25	141	169
Het project is deels gereed.				
SIHP Steltloper / Paus Johannes	1.210	51	3	1.156
Er is hier nog geen uitvoering aangegeven omdat het huidige budget niet volstaat. Vanwege de gestegen bouwkosten en de nieuwe BENG (duurzaamheidseisen). Is het plan niet te realiseren met het huidige budget. Er worden nieuwe mogelijkheden onderzocht.				
SIHP IKC Oudkarspel	720	69	93	558
Het project is in uitvoering.				
Ruimtelijke ordening	26	1.043	3.572	10
GREX Benedenweg	26		16	10
De Madderom-locatie / Benedenweg betreft de ontwikkeling van de gemeentelijk eigendommen binnen de integraal lopende gebiedsontwikkeling van de Westrand Sint-Pancras. Voorheen was op deze locatie het tuincentrum Madderom gevestigd. De tot nu toe gemaakt kosten hebben betrekking tot de voorbereiding op het in ontwikkeling brengen van de locatie (er is nog geen grondexploitatie vastgesteld).				

Programma/ investering	netto krediet t/m 2018	totaal bested t/m 2017	bested 2018	saldo
Grond locatie De Ark (v.m. NIEGG)	0	38	25	n.v.t.
De locatie De Ark betreft de ontwikkeling van het terrein van het voormalig noodgebouw voor de kerk 'De Ark'. Begin 2019 is de grondexploitatie behorende bij deze ontwikkeling vastgesteld.				
Grond plangebied Vroonermeer Noord	0		248	n.v.t.
Er heeft een grondruil plaatsgevonden met de gemeente Alkmaar. De in eigendom verkregen grond is overeenkomstig de regels van het BBV geactiveerd.				
Gronden uitgegeven in erfpacht	0	1.005	3.283	n.v.t.
In het project Breekland en Westerdel zijn diverse gronden in erfpacht uitgegeven. De gemeente blijft als verpachter eigenaar van het 'bloot eigendom' van de betreffende gronden.				
Sociaal domein	4.148	78	1.837	2.233
Binding 2e en 3e fase verbouwing	4.098	78	1.837	2.183
De verbouw is volop in uitvoering				
De Binding - zonnepanelen	50			50
De uitvoering zal naar alle waarschijnlijkheid plaatsvinden in 2019.				
Openbare ruimte	27.759	11.839	2.488	13.432
Materieel openbare werken	89			89
Er is in 2018 geen materieel vervangen				
Bedrijfshal milieustraat	800			800
De technische voorbereiding en het ontwerp zijn gereed.				
Vervanging/uitbreiding afvalcontainers	1.554	1.006	4	544

Programma/ investering	netto krediet t/m 2018	totaal bested t/m 2017	bested 2018	saldo
De vervanging is afgerond. Er heeft een efficiëntieslag plaatsgevonden door aanpassing van opstelplaatsen in uitvoering.				
Ondergrondse afvalcontainers	708	576	52	80
Ondergrondse containers worden gefaseerd ingevoerd op plaatsen waar geen gescheiden afvalinzameling mogelijk is. Nog niet alle ondergronds containers zijn geplaatst.				
Realiseren moderne milieustraat	1.210	1.197	16	-3
Er zijn kleine aanpassingen gedaan, waaronder verplaatsing en aanpassing schuilhokje en extra containershields.				
Duikerdel zoutelektrolyse	73	59	3	11
De werkzaamheden zijn gereed				
GYM Schoolstraat sportinventaris	14		13	1
De werkzaamheden zijn gereed				
Oostwal vlakke dakbedekking	76		35	41
De werkzaamheden zijn grotendeels gereed				
Geestmerambacht vlakke dakbedekking	149		112	37
De werkzaamheden zijn grotendeels gereed				
Zonnepanelen op de gemeentelijke daken	436			436
Wordt in 2019 uitgevoerd.				
Aanleg brug Laansloot-Zandsloot (voorbereiding)	15		4	11
Het ontwerp voor de brug is gereed. De gemeenteraad heeft op 26 februari 2019 ingestemd met het beschikbaar stellen van € 200.000 voor de uitvoering.				
COMBI Oranjebuurt deel 2 NSW - noodherstel	54			54
Met de voorbereiding is 2018 begonnen. De uitvoering is gepland in 2019.				
COMBI reconstructie Oranjebuurt deel 2	54			54
Met de voorbereiding is 2018 begonnen. De uitvoering is gepland in 2019.				

Programma/ investering	netto krediet t/m 2018	totaal bested t/m 2017	bested 2018	saldo
Doortrekken De Punt (voorbereiding)	20		9	11
De voorbereiding is opgestart.				
Doorvaarbaarheid Sint Pancras - Vroonermeer	219		76	143
In 2018 zijn de eerste drie knelpunten projectmatig aan de orde geweest. Over het algemeen worden kleine tegenvallers zoals een archeologisch onderzoek gecompenseerd door meevallers. Het knelpunt De Helling wordt in 2019 afgerond; het knelpunt Daalmeepad wordt in 2019 voorbereid. Het knelpunt Verlengde Daalmeepad is met minimale inzet opgelost door middel van een slimme alternatieve route waterhuishouding.				
GRP investeringen	15.705	7.671	1.002	7.032
De vervanging van de riolering in de Spoorstraat is gereed; de beplanting en rioolrenovatie in de achtertuinen wordt in 2019 uitgevoerd. Herinrichtingsprojecten lopen achter op de planning en de 1e aanleg van riolering in Westerdel loopt achter op de raming.				
Herinrichting omgeving Veilingterrein	395			395
Het project betreft de herinrichting van de omliggende wegen van het voormalig veilingterrein. De werkzaamheden zijn eind 2018 voor 50% opgeleverd.				
Kunstwerken doorvaarbaarheid	247			247
Het krediet is ontstaan uit een positief resultaat uit de grondexploitatie Twuyverhoek en wordt betrokken bij het project Doorvaarbaarheid Sint Pancras.				
Rehab O.Randweg (Veil.weg-Stolbergstr)	0		29	-29
Ontwerp en engineering hebben in 2018 plaatsgevonden. De uitvoering zal volgens planning in 2019 plaatsvinden.				
Rehabilitatie Ambachtsdijk	228			228
Het project is uitgevoerd.				
Rehabilitatie Geestweg	0		29	-29
De voorbereiding heeft in 2018 plaatsgevonden. De uitvoering volgt volgens planning in 2019.				

Programma/ investering	netto krediet t/m 2018	totaal bested t/m 2017	bested 2018	saldo
Rehabilitatie Kerkmeerweg	451		229	222
Het project is gereed.				
Rehabilitatie Langebalkweg	0		35	-35
De voorbereiding en aanbesteding hebben in 2018 plaatsgevonden. De uitvoering volgt volgens planning in 2019.				
Rehabilitatie Nauertogt	797	4	499	294
Het gedeelte tussen de Westelijke Randweg en de N245 is afgerond. Het deel tussen de N245 en de Kanaaldijk is nog niet gereed.				
Rotonde W.Randweg-Loopakker	344	243	6	95
Het project is gereed.				
Verbetering verkeerssituatie Sint Pancra	1.700	14		1.686
Een aantal studies vindt plaats om de best mogelijke oplossing te bereiken.				
Verbreden W-Randweg (Molenkd-Vrdschap)	79	43	7	29
Het project is gereed.				
Vervangen damwanden div. locaties	81		52	29
Aan de hand van de nieuwste inspectie (december 2018) wordt gekeken welke maatregelen nog noodzakelijk zijn				
Vervangingsinvesteringen OV	961	471	202	288
Lichtmasten, armaturen, schakelkasten en kabels die aan het einde van de levensduur zijn gekomen zijn, zijn vervangen.				
Vorb. revitalisatie havengebied BOL 2017	100	25	59	16
De voortgang verloopt conform het Plan van Aanpak 2018. In 2019 vindt het ontwerptraject plaats inclusief participatie en communicatie. Naar aanleiding van de voortgang in 2019 wordt, aan de hand van de afweging met betrekking tot ontwerpkeuzes, aanpassing van het benodigde krediet ingeschat.				

Programma/ investering	netto krediet t/m 2018	totaal bested t/m 2017	bested 2018	saldo
Vorbereiding vervanging kade Veilingweg	30	15		15
De voorbereiding van het civieltechnisch gedeelte is gereed, de voorbereiding van de maaiveldinrichting wordt met bewoners opgepakt in de loop van 2019				
Vervanging kade Veilingweg	200		2	198
De voorbereiding van het civieltechnisch gedeelte is gereed, de civieltechnische uitvoering vindt plaats in de 1e helft van 2019. De maaiveldinrichting wordt met bewoners opgepakt in de loop van 2019 en wordt eind 2019 uitgevoerd				
Voorburggracht N504-Zaagmolenweg / Bovenweg gemeentegrens-Vinkenlaan	970	515	13	442
Conform het raadsbesluit kunnen naar aanleiding van een evaluatie nog aanpassingen worden uitgevoerd.				

Analyse begrotingsafwijkingen en -rechtmatigheid

Overzicht analyse begrotingsafwijkingen

Programma	begroting na wijziging	realisatie	afwijking	waarvan onrecht- matig
Besturen en burgers				
- lasten	13.309	13.066	242	0
- baten	-667	-600	-67	0
- saldo	12.642	12.467	175	0
Veiligheid				
- lasten	1.688	1.620	69	0
- baten		-2	2	0
- saldo	1.688	1.618	70	0
Economie				
- lasten	349	330	19	0
- baten	-5	-5		0
- saldo	344	325	20	0
Onderwijs				
- lasten	2.708	2.705	3	0
- baten	-368	-341	-28	0
- saldo	2.340	2.364	-24	0
Cultuur				
- lasten	678	661	18	0

Programma	begroting na wijziging	realisatie	afwijking	waarvan onrecht- matig
- baten	-457	-457		0
- saldo	221	204	18	0
Ruimtelijke ordening				
- lasten	8.754	9.935	-1.181	0
- baten	-8.200	-10.030	1.830	0
- saldo	554	-95	649	0
Milieu				
- lasten	599	511	88	0
- baten		-1	1	0
- saldo	599	510	89	0
Sociaal domein				
- lasten	22.150	24.777	-2.627	0
- baten	-5.482	-5.542	60	0
- saldo	16.668	19.234	-2.567	0
Openbare ruimte				
- lasten	15.362	15.369	-7	0
- baten	-9.080	-9.872	792	0
- saldo	6.282	5.497	786	0
Algemene dekkingsmiddelen				

Programma	begroting na wijziging	realisatie	afwijking	waarvan onrecht- matig
- lasten	-403	-223	-180	0
- baten	-38.257	-38.485	228	0
- saldo	-38.659	-38.708	49	0
Onvoorzien				
- lasten				0
- baten				0
- saldo				0
Vennootschapsbelasting				
- lasten				0
- baten				0
- saldo				0
Gerealiseerd totaal van saldo van baten en lasten	2.679	3.416	-737	0
Mutaties reserves	-4.717	-4.682	-35	0
Gerealiseerd resultaat	-2.037	-1.266	-772	0

Toelichting analyse begrotingsafwijkingen

De over- en onderschrijdingen die uit het vorenstaande overzicht blijken, zijn in het kader van de rechtmatigheid passende hogere lasten en baten. Dit, omdat de afwijkingen beleidsmatig passend zijn en veelal voortvloeien uit de wettelijke voorschriften.

Zoals uit vorenstaand overzicht blijkt, zijn de geraamde lasten op de volgende programma's overschreden; de toelichtingen daarop geven aan dat de lasten rechtmatig tot stand zijn gekomen. Hierbij wordt aangetekend, dat afwijkingen beneden € 50.000 buiten beschouwing worden gelaten.

Kostenafwijkingen die passen binnen het bestaande beleid, maar die niet tijdig konden worden gesignaleerd	

Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa)

		Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties		cb			
SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019							
OCW	D9	Onderwijsachterstandbeleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstandbeleid 2011-2018 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voorschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	
			<i>Aand controle R</i> Indicatornummer: D9/01	<i>Aand controle R</i> Indicatornummer: D9/02	<i>Aand controle R</i> Indicatornummer: D9/03	<i>Aand controle R</i> Indicatornummer: D9/04	
			€ 0	€ 102.633	€ 3.193	€ 33.537	Eindverantwoording Ja/Nee
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandbeleid Bedrag		
		<i>Aand controle n.v.t.</i> Indicatornummer: D9/05	<i>Aand controle R</i> Indicatornummer: D9/06	<i>Aand controle n.v.t.</i> Indicatornummer: D9/07	<i>Aand controle R</i> Indicatornummer: D9/08	<i>Aand controle n.v.t.</i> Indicatornummer: D9/09	
		1				Ja	

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeen tedeel 2018 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
		<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2101</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2102</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2103</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2104</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2105</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2106</i>		
		€ 3.796.884	€ 0	€ 279.897	€ 0	€ 66.141	€ 0	€ 0	
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)		Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente			
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)			
		<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2107</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2108</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2109</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2110</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2111</i>		<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2112</i>	
		€ 29.111	€ 0	€ 0	€ 180.436	€ 0		Ja	
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeen tedeel 2018 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3101</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3102</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3103</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3104</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3105</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3106</i>	
		€ 10.072	€ 0	€ 0	€ 169	€ 21.104	€ 0		
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee					
		<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3107</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3108</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G3109</i>					
		€ 0	€ 0	Ja					

Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Hoofdstuk			Begroting		Realisatie	
Taakveld		Programma Langedijk	baten	lasten	baten	lasten
0	Bestuur en ondersteuning					
010	Bestuur	Besturen en burgers	0	2.391	12	1.859
020	Burgerzaken	Besturen en burgers	486	1.014	495	1.132
030	Beheer overige gebouwen en gronden	Openbare ruimte	552	594	860	660
040	Ondersteuning organisatie (overhead)	Besturen en burgers	181	9.904	93	10.075
050	Treasury	Algemene dekkingsmiddelen	227	-938	240	-778
061	OZB woningen	Algemene dekkingsmiddelen	3.296	0	3.299	0
062	OZB niet-woningen	Algemene dekkingsmiddelen	1.503	0	1.507	0
064	Belastingen Overig	Algemene dekkingsmiddelen	1.693	341	1.698	346
070	Algemene uitkering/overige uitkeringen	Algemene dekkingsmiddelen	31.536	4	31.727	6
080	Overige baten en lasten	Algemene dekkingsmiddelen	1	190	15	203
090	Vennootschapsbelasting (VpB)	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
091	Onvoorzien	Onvoorzien	0	0	0	0
	Totaal Bestuur en ondersteuning		39.476	13.500	39.944	13.503

Hoofdstuk			Begroting		Realisatie	
Taakveld		Programma Langedijk	baten	lasten	baten	lasten
1	Veiligheid					
110	Crisisbeheersing en Brandweer	Veiligheid	0	1.489	2	1.505
120	Openbare orde en veiligheid	Veiligheid	0	199	0	115
	Totaal Veiligheid		0	1.688	2	1.620
2	Verkeer en vervoer					
210	Verkeer en vervoer	Openbare ruimte	84	3.533	102	3.062
230	Recreatieve havens	Openbare ruimte	0	18	0	19
240	Economische havens en waterwegen	Openbare ruimte	0	184	0	180
	Totaal Verkeer en vervoer		84	3.736	102	3.261
3	Economie					
310	Economische ontwikkeling	Economie	0	346	4	325
320	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Ruimtelijke ordening	1.326	1.346	1.144	1.067
330	Bedrijfsloket en -regelingen	Economie	5	3	1	5
340	Economische promotie	Openbare ruimte	124	228	115	157
	Totaal Economie		1.454	1.923	1.264	1.554
4	Onderwijs					

Hoofdstuk			Begroting		Realisatie	
Taakveld		Programma Langedijk	baten	lasten	baten	lasten
420	Onderwijshuisvesting	Onderwijs	260	2.030	234	2.088
430	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Onderwijs	108	678	106	616
	Totaal Onderwijs		368	2.708	341	2.705
5	Sport, cultuur en recreatie					
510	Sportbeleid en -activering	Sociaal domein	0	78	0	78
520	Sportaccommodaties	Openbare ruimte	379	1.891	352	1.826
530	Cultuurpresentatie -productie -partic.	Cultuur	0	167	0	160
540	Musea	Cultuur	451	5	451	8
550	Cultureel erfgoed	Cultuur	6	219	6	206
560	Media	Cultuur	0	287	0	287
570	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	Openbare ruimte	0	2.459	13	2.543
	Totaal Sport, cultuur en recreatie		836	5.107	823	5.107
6	Sociaal domein					
610	Samenkracht en burgerparticipatie	Sociaal domein	423	3.598	435	4.335
630	Inkomensregelingen	Sociaal domein	4.568	4.748	4.642	5.448
640	Begeleide participatie	Sociaal domein	0	1.650	0	1.518

Hoofdstuk			Begroting		Realisatie	
Taakveld		Programma Langedijk	baten	lasten	baten	lasten
650	Arbeidsparticipatie	Sociaal domein	176	1.287	149	1.705
660	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Sociaal domein	49	1.840	50	1.752
671	Maatwerkdienstverlening 18+	Sociaal domein	265	2.488	266	2.586
672	Maatwerkdienstverlening 18-	Sociaal domein	0	4.510	-1	5.003
681	Geëscaleerde zorg 18+	Sociaal domein	0	0	0	0
682	Geëscaleerde zorg 18-	Sociaal domein	0	980	0	1.388
	Totaal Sociaal domein		5.482	21.102	5.542	23.734
7	Volksgezondheid en milieu					
710	Volksgezondheid	Sociaal domein	0	970	0	965
720	Riolering	Openbare ruimte	4.658	3.891	4.893	4.127
730	Afval	Openbare ruimte	3.043	2.305	3.275	2.537
740	Milieubeheer	Milieu	0	599	1	511
750	Begraafplaatsen	Openbare ruimte	240	258	261	259
	Totaal Volksgezondheid en milieu		7.940	8.022	8.431	8.399
8	VHROSV					
810	Ruimtelijke ordening	Ruimtelijke ordening	9	511	32	494

Hoofdstuk			Begroting		Realisatie	
Taakveld		Programma Langedijk	baten	lasten	baten	lasten
820	Grondexploitatie(niet-bedrijventerreinen)	Ruimtelijke ordening	5.475	5.475	7.798	7.130
830	Wonen en bouwen	Ruimtelijke ordening	1.391	1.421	1.056	1.243
	Totaal VHROSV		6.874	7.408	8.886	8.868
R	Mutaties reserves					
R00	MutRes Besturen en burgers	Besturen en burgers	3.113	135	2.605	144
R01	MutRes Veiligheid	Veiligheid	50	0	4	0
R02	MutRes Economie	Economie	55	0	30	0
R03	MutRes Onderwijs	Onderwijs	439	48	425	48
R04	MutRes Cultuur	Cultuur	90	501	60	491
R05	MutRes Ruimtelijke ordening	Ruimtelijke ordening	867	836	867	836
R07	MutRes Sociaal domein	Sociaal domein	523	356	1.149	356
R08	MutRes Openbare ruimte	Openbare ruimte	787	316	708	277
R09	MutRes Algemene dekkingsmiddelen	Algemene dekkingsmiddelen	985	0	985	0
	Totaal Mutaties reserves		6.909	2.192	6.833	2.151
	Totaal		69.424	67.387	72.167	70.901

<p>Behorende bij onze verklaring d.d. 28-06-2019</p>	 overheidsaccountants b.v.
--	---

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van de Gemeente Langedijk

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van de Gemeente Langedijk te ZUID-SCHARWOUDE gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van de Gemeente Langedijk op 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door de raad op 11 december 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

1. het overzicht van baten en lasten over 2018;
2. de balans per 31 december 2018;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 11 december 2018 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Gemeente Langedijk zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 709.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2018. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 50.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 11 december 2018, het Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;

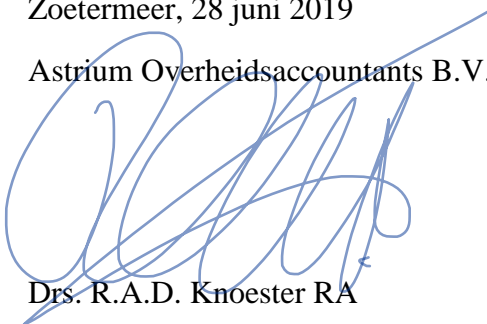
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zoetermeer, 28 juni 2019

Astrium Overheidsaccountants B.V.

A large, stylized handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and flourishes.

Drs. R.A.D. Knoester RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden

A smaller, stylized handwritten signature in blue ink, consisting of a few loops and a horizontal stroke.